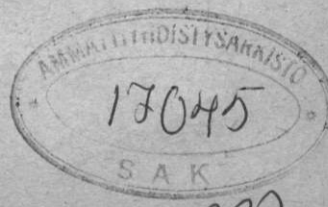

KERTOMUS

SUOMEN AMMATTIJÄRJESTÖN

TOIMINNASTA V. 1923

HELSINKI 1924. TYÖVÄEN KIRJAPAINO

222

Kertomus

Suomen Ammattijärjestön toiminnasta
vuodelta 1923.

Yleiskatsaus.

Vuosi 1923 alkoi työväenluokkaan nähden raskaiden olosuhteiden vallitessa. Kaksi vuotta kestänyttä työttömyyskautta jatkui vuoden alussa vielä edelleen. Työttömyyttä ei kuitenkaan ollut niin paljon kuin kahtena edellisenä talvena, sillä työmarkkinat osoittivat osittaista elpymistä. Tämän, aiheutti pääasiassa rakennustöiden runsaus, jotka aloitettiin aikaisin keväällä.

Vuoden alkupuolisko ei kuitenkaan muodostunut työpalkkoihin nähden edulliseksi, sillä työnantajat tekivät useilla eri työaloilla hyökkäyksiä niiden alentamiseksi. Palkkojen korottaminen ei siis voinut työnantajain hyökkäävän toiminnan vuoksi tulla kysymykseen. Pitkään työttömyyskauden uuvuttamina eivät työläiset jaksaneet muuta kuin puolustaa entisiä asemiaan. Mutta myöhemmin keväällä ja, kevätkesällä oli tilanne jo niin paljon, muuttunut, että työläiset useilla eri työaloilla ryhtyivät toimenpiteisiin palkkojensa parantamiseksi. Avoimiin työtaisteluihin menoa koetettiin, kuitenkin välttää, sillä työmarkkinoita ei vielä pidetty niiden onnistumiseen nähden, riittävän hyvinä. Tätä m.m. osoittaa se, että työväenjärjestöt koettivat viimeiseen asti ehkäistä työnantajain julistaman rakennustyösulun) Helsingissä, vaikka tilanne palkkaliikkeelle oli tällä työalalla erittäin edullinen.

Työolot olivat siis kahteen edelliseen vuoteen verraten parantuneet, mutta poliittinen tilanne osoittautui entistä synkemmäksi. Kun suurpääomanomistajat huomasivat, että työläiset ryhtyvät työolojen parantamista vaatimaan järjestöjensä välityksellä palkkojaan korotettaviksi, alkoivat he harjoittamaan työväen luottohenkilöitä vastaan tarmokasta ja häikäilemätöntä poliittista painostusta. Jo aikaisin keväällä teki S. Työnantajain Keskusliitto päätöksen, että siihen kuuluvat työnantajat ja työnantajajärjestöt eivät saa neuvotella palkkay.m. työehdoista työväenjärjestöjen valitsemien henkilöiden kanssa, jotka ovat "tunnettuja kommunisteja", eivätkä yleensä saa ryhtyä asioihin erinäisten kommunistisiksi leimattujen järjestöjen kanssa.

Tämä S. Työnantajain Keskusliiton päätös aiheuttikin osittaista hankaluutta, sillä kaikkialla missä järjestöjen taholta esitettiin työläisten palkkoja parannettavaksi, ilmoittivat työnantajat, että he eivät tahdo olla missään tekemisissä asianomaisten järjestöjen ja niiden valitsemain henkilöiden kanssa. Itsepintaisempia tässä suhteessa olivat Helsingin rakennus- ja putkityönantajain järjestöt. Kesti toista kuukautta ennenkuin ne voitiin pakoittaa tunnustamaan työväenjärjestöt ja niiden valitsemain henkilöt päteviksi neuvottelemaan työnantajajärjestöjen ja niiden valitsemain henkilöiden kanssa. Taistelu oli siis sitkeä ja ankara, mutta sen jälkeen S. Työnantajain Keskusliiton oli-kin vapautettava ammatilliset työväenjärjestöt julistamastaan pannasta.

Nämä työnantajain taantumukselliset toimenpiteet olivat kuitenkin vain pieni murto-osa siitä poliittisesta painostuksesta, jota vuoden ajalla harjoitettiin työväenjärjestöihin ja niiden tornihenkilöihin nähden. Useita poliittisia joukkovangitsemisia toimitettiin ja asetettiin jos jonkinlaisia esteitä työväenjärjestöjen toiminnalle. Ensimmäisinä vangittiin Ammattijärjestön puheenjohtaja Matti Väisänen ja lukuisa joukko muita n.k. rauhanjulistajia. Sitten seurasi "Venäjällä kävijöiden" pidättäminen ja vihdoin elokuun 3 p:nä vedettiin oikein suuri apaja. Noin kaksisataa työväen luottohenkilöä vangittiin, Sosialistisen Työväenpuolueen toiminta lopetettiin, sen sanomalehdet lakkautettiin ja kirjapainot takavarikoitiin, Kaiken' tämän lisäksi oli porvariston aikomuksena tukahduttaa myöskin ammatillinen työväenliike ja siten lujittaa poliittista ja taloudellista valta-asemaansa. Tämän toteuttamiseen viranomaiset jo ryhtyivätkin, sillä kaikkialta maasta saapui viestejä, että ammatillistenkaan järjestöjen ei anneta toimia. Tarkoitus oli siis selvä. Ja jos taantumuksellisten laskelmat olisivat pitäneet paikkansa kansainväliseen tilanteeseen ja ammatillisesti järjestyneen työväestön yksimielisyyteen sekä vastustuskykyyn nähden, olisi tarkoitus pantu tinkimättömästi täytäntöön.

Kuten edelläolevasta käy selville, oli Ammattijärjestön toimittava erittäin vaikeissa poliittisissa oloissa, Vangitsemisten avulla riistettiin siltä huolmattavan paljon tarmokasta toimintavoimaa ja viranomaisten toimintaa ehkäisevät toimenpiteet aiheuttivat vaikeuksia sen alaisten järjestöjen toiminnalle. Toiminta vaikeuttivat myöskin Ammattijärjestön hajoittamista koskevat toimenpiteet. S. Ammattijärjestöllä oli siis torjuttavana porvariston häikäilemättömät hyökkäykset ja työväen omasta keskuudesta lähteneet ammatillisen järjestäytymisen elinjuuria jäytävät hajoittavat toimenpiteet.

Nämä vaikeudet, niin raskaita kuin ne olivatkin, eivät kuitenkaan aiheuttaneet toimintaan nähden mainittavampaa lamautumista. Sitä osoittaa m.m. se, että jäsenmäärä, joka vuoden 1922 lopussa oli 48,176, aleni vuoden kuluessa vain 30 jäsenellä. Jäsenmäärässä olisi mahdollisesti tapahtunut nousua, jos olot olisivat pysyneet normaalisina, mutta tästä huolimatta on saavutusta pidettävä oloihin verraten kohtalaisen hyvänä. Toiminnan lamautumista ei myöskään todista se, että miesten keskimääräiset tuntipalkat kohosivat vuoden ajalla, S.

Ammattijärjestön keräämien tilastojen mukaan, 11.56 % :na ja naisten 13.65 % :na.

Vaikeista olosuhteista huolimatta, ei siis S. Ammattijärjestön toiminta v. 1923 muodostunut tuloksettomaksi. Sen tämän vuoden aikana saavuttamat voitot olivat erittäin huomattavia. Taantumuksen raivokkaat hyökkäykset lyötiin takaisin, työläisten palkat saatiin kohoamaan ja S. Ammattijärjestön sisäinen eheys voitiin hajoittavista toimenpiteistä huolimatta säilyttää, jopa entisestään lujittaaakin. Viimeksi mainitun toteuttamiseksi toimikunta m.m. julkaisi päätöksensä mukaisen julistuksen, jossa ammatillisia perusjärjestöjä keitettiin kuulumasta poliittisiin puolueisiin. Tällä y.m. toimenpiteillä voitiinkin huomattavasti vähentää niitä riitaisuuksia, joita poliittiset erimielisyydet ovat osastoissa aiheuttaneet ja siten vaikuttaa ammatillisen liikkeen eheytymiseen.

Vuosi 1923 oli S. Ammattijärjestölle vaiherikas taistelujen vuosi. Ammattiyhdistysväki sai tänä aikana tuntuvaan luokkataistelukokemusta. Yhä syvämmästä, se tuli huomaamaan, että vain omiin, voimiinsa luottaen on sen pidettävä puoliaan hyökkäävää porvaristoa vastaan.

Suomen Ammattijärjestön toimikunnan jäsenet ja toimitsijat.

Vuoden alussa kuuluivat S. Ammattijärjestön toimikuntaan seuraavat henkilöt: Puheenjohtajana Matti Väisänen; S. Ajurien liitosta K. M. Pukki, varalta J. Holopainen; S. Jalometallityöntekijäin liitosta Vilho Lahti; S. Liike- ja Taloustyöntekijäin liitosta Arttur Hellman, varalta Valter Laakso; S. Kirjatyöntekijäin liitosta O. A. Nyman, varalta U. H. Immonen; S. Kivityöntekijäin liitosta Edv. Huttunen, varalta K. Mäkinen; S.V.R:den Konepajojen t.t. liitosta O. Lamminsallo, varalta A. Salminen; S. Rlutomateollisuustyöväen liitosta Vihtori Kanto, varalta J. Tunturi; S. Läsateollisuustyöväen liitosta Artturi Alanne, varalta V. Ahonen; S. Elintarveteollisuustyöntekijäin liitosta Viktor Salomaa, varalta Yrjö Räsänen; S. Maalarintyöntekijäin liitosta U. Nurminen, varalta Aleks. Allila; S. Merimiesten ja Lämmitäjäin Unionista K. Ahonen, varalta K. Järvinen; S. Metalliteollisuustyöntekijäin liitosta A. Virta ja L. Nurmiaho, varalta J. K. Lehtonen ja F. Hyrsky; S. Muurarien, Rapparien ja Uunintekijäin liitosta Erkki Härmä, varalta E. Nyqvist; S. Nahkateollisuustyöntekijäin liitosta A. Manninen, varalta J. Venhola; S. Puutyöntekijäin liitosta Nestori Aronen, varalta Heikki Moisio; S. Paperiteollisuustyöväen liitosta S. J. Mäkinen, varalta Alarik Ulanen; S. Rautatieläisten Ammattiliitosta E. A. Metsäranta, varalta A. Lindberg; S. Vaatetustyöntekijäin liitosta A. Terho, varalta Elmi Peltolehto; S. Sukeltajain liitosta Ville Suhonen; S. Saha-, Kuljetus- ja Sekatyöväen liitosta Hj. Niemelä, K. Kankari ja K. Karila, varalta V. Viherkoski, P. Nevalainen ja A. Gylling; S. Tie- ja Vesirakennustyöläisten liitosta K. Toppinen, varalta K. A. Männistö; S. Maatyöväen liitosta K. J. Aalto, varalta O. Rantanen.

Varapuheenjohtajana toimi K. Kankari sekä toiminimen kirjoittajina Matti Väisänen ja E. A. Metsäranta.

Tämä toimikunta piti 2 kokousta, ja päättyi sen toimiaika toukuuun 26 p:nä, jolloin S. Ammattijärjestön 6:nnen edustajakokouksen valitsema toimikunta ryhtyi toimeensa.

Toimeenpanevaan valiokuntaan kuuluivat edustajakokoukseen asti seuraavat toimikunnan jäsenet: Matti Väisänen (puheenjohtajana), K. Kankari, V. Salomaa, O. A. Nyman ja L. Nurmiaho vakinaisina; varalla: A. Hellman, H. Moisio ja Hj. Niemelä. Tämä toimeenpaneva valiokunta piti 23 kokousta ja ottivat niihin osaa: M. Väisänen (puheenjohtaja) 17, E. A. Metsäranta (sihteeri) 23, O. A. Nyman 20, K. Kankari 19, V. Salomaa 18, L. Nurmiaho 14, A. Hellman 10, III. Niemelä 9, A. Halme (taloudenhoitaja) 9 ja H. Moisio 8 kertaa.

S. Ammattijärjestön 6:nnen edustajakokouksen valitseman toimikunnan kokoonpano tuli seuraavaksi:

Puheenjohtajaksi Matti Väisänen ja hänen toimensa hoitajaksi Edv. Huttunen; S. Lasiteollisuustyöväen liitosta Artturi Alanne, varalle Otto Turunen; S. Tie- ja Vesirakennustyöväen liitosta K. P. Toppinen, varalle K. A. Männistö; S. Puutyöntekijäin liitosta Nestori Aronen, varalle Heikki Moisio; S. Sukeltajain liitosta Ville Suhonen; S. Saha-, Kuljetus- ja Sekatyöväen liitosta K. Kankari, Hj. Niemelä, K. Karila, varalle E. Forstén, Fiina Pietikäinen, V. Viherkoski; S. Paperiteollisuustyöväen liitosta S. J. Mäkinen, varalle Aleks Ulanen; S. Jalometallityöntekijäin liitosta Oskari Väistö, varalle Vilho Lahti; S. Elintarveteollisuustyöntekijäin liitosta V. Salomaa, varalle Yrjö Räsänen; S. Kivityöntekijäin liitosta K. Mäkinen, varalle A. Kärkkäinen; S. Kutomateollisuustyöntekijäin liitosta V. Kanto, varalle A. Vuolle; S. Metalliteollisuustyöntekijäin liitosta Lauri Nurmiaho ja Artturi Virta, varalle Fr. Hyrsky ja Pekka Salo; S. Kirjatyöntekijäin liitosta O. A. Nyman, varalle Uno H. Immonen; S. Muurarien, Rapparien ja Uunintekijäin liitosta Erkki Härmä, varalle Edv. Nyqvist; S. Nahkateollisuustyöntekijäin liitosta J. Venhola, varalle A. Manninen; S. Vaatetustyöntekijäin liitosta A. J. Luostarinen, varalle A. Terho; S. Maalarintyöntekijäin liitosta Uno Nurminen, varalle Aleks Allila; S. Rautatieläisten Ammattiliitosta E. A. Metsäranta, varalle T. A. Lindberg; S. Ajurien liitosta K. M. Pukki, varalle J. Holopainen; Merimiesten ja Lämmittäjien Unionista Aug. Oksanen, varalle Iivari Paasonen; S.V.R:n Konepajojen työntekijäin liitosta Hj. Lehtonen, varalle A. Salminen; S. Liike- ja Taloustyöntekijäin liitosta Paula Saari, varalle Valter Laakso; S. Maatyöväen liitosta K. J. Aalto, varalle O. Rantanen; ruotsinkielisten työläisten edustajaksi A. V. Vallsten, varalle V. Zetterblom.

Ennen vuoden loppua erosi näistä toimikunnan jäsenistä seuraavat henkilöt: A. V. Vallsten heinäkuun 1 p:nä, L. Nurmiaho ja varajäsen F. Hyrsky syyskuulla. Nämä eroamiset tapahtuivat maasta pois muuton takia. V. Salomaa joutui toimikunnasta eroon senvuoksi, kun hänet pidätettiin kesäkuulla valtiollisen poliisin toimenpiteestä, eikä ole vielääkään päästetty vapaaksi. Näiden eronneiden toimikunnan jäsen-

ten tilalle valitsivat asianomaiset liitot seuraavat henkilöt: ruotsalaiset ammatilliset järjestöt valitsivat Vallsten'in tilalle Karl Henrikssonin; S. Elintarveteollisuustyöväen Hitto Salomaan tilalle Vihtori Mäen; S. Metalliteollisuustyöntekijäin liitto L. Nurmiahon tilalle P. Salon, F. Hyrskyn tilalle varajäseneksi A. Pakarisen ja kun P. Salo täten siirtyi toimikunnan vakinaiseksi jäseneksi, valitsi liitto K. Myrskyn hänen tilalleen toimikunnan vakinaiseksi jäseneksi.

Vuoden loppuun mennessä piti toimikunta 5 kokousta.

Toimikunnan ensimmäisessä kokouksessa toukokuun 26 p:nä valittiin varapuheenjohtajaksi L. Nurmiaho, toiminimen kirjoittajiksi: Edv. Huttunen, L. Nurmiaho ja E. A. Metsäranta sekä toimeenpane- van valiokunnan jäseniksi: L. Nurmiaho, O. A. Nyman, N. Aronen, E. Härmä, Hj. Niemelä ja V. Salomaa sekä varalle: K. Kankari, A. Luostarinen ja E. A. Metsäranta.

Kun valtiollinen poliisi pidätti kesäkuulla valiokunnan jäsenen V. Salomaan, valittiin 1 p:nä elokuuta pidetyssä toimikunnan kokouksessa toimeenpane- van valiokunnan vakinaiseksi jäseneksi A. J. Luostarinen ja hänen tilalleen varajäseneksi U. Nurminen. Toimikunnan kokouksessa elokuun 14 p:nä ilmoitettiin, että toimeenpane- van valiokunnan jäsen Hj. Niemelä ja varajäsen K. Kankari eivät ole tilaisuudessa saapumaan t.p. valiokunnan kokouksiin. Tämän johdosta valittiin toimeenpane- vaan valiokuntaan Hj. Niemelän tilalle K. Karila ja K. Kankarin tilalle H. Moisio. Lokakuun 19 p:nä pidetyssä kokouksessa, kun valiokunnan jäsen L. Nurmiaho oli matkustanut Canadaan, valittiin toimeenpane- vaan valiokuntaan Artturi Virta.

Tämä toukokuun 26 p:nä valittu toimeenpane- va valiokunta piti 41 kokousta ja ottivat niihin osaa: Edv. Huttunen (puheenjohtaja) 32, A. J. Luostarinen 38, E. Härmä 38, E. A. Metsäranta (sihteeri) 38, O. A. Nyman 28, A. Halme (taloudenhoitaja) 23, N. Aronen 22, K. Karila 19, L. Nurmiaho 16, U. Nurminen 16, Hj. Niemelä 13, A. Virta 11, H. Moisio 9, K. Kankari 8 ja V. Salomaa 2 kertaa.

Toimikunnan jäsenet ottivat kokouksiin osaa seuraavasti: K. Karila 7, A. Virta 7, E. Härmä 7, U. Nurminen 7, K. J. Aalto 7, Edv. Huttunen 6, S. J. Mäkinen 6, J. Venhola 6, K. M. Pukki 6, E. A. Metsäranta 6, A. Alanne 5, Hj. Niemelä 5, L. Nurmiaho 5, O. A. Nyman 5, A. J. Luostarinen 5, Aug. Oksanen 5, K. Kankari 4, O. Väistö 4, Hj. Lehtonen 4, N. Aronen 3, V. Salomaa 3, A. Kärkkäinen 3, Paula Saari 3, K. A. Männistö 3, V. Suhonen 3, E. Forsten 3, H. Moisio 3, H. Immonen 3, V. Laakso 2, V. Kanto 2, Fiina Pietikäinen 2, F. Hyrsky 2, K. Mäkinen 2, A. V. Vallsten 2, K. P. Toppi- nen 2 kertaa, Matti Väisänen, Y. Räsänen, A. Salminen, A. Manninen, V. Mäki, P. Salo, K. Henriksson, V. Lahti, O. Lamminsalo ja A. Terho yhden kerran. Taloudenhoitaja A. Halme oli kuudessa ja V. Saarelma S. Puutyöntekijäin liiton edustajana yhdessä kokouksessa.

Toimitsijoina olivat: Matti Väisänen puheenjohtajana, Edv. Huttunen puheenjohtajan toimenhoitajana toukokuun 25 päivästä alkaen, Aatu Halme taloudenhoitajana, allekirjoittanut E. A. Metsäranta sih-

teerinä, Tyyne Leivo ja Lempi Paasivuori toimistoapulaisina, jälkimäinen kuitenkin vain I päivään heinäkuuta, jolloin hän siirtyi Helsingin Työväen Säästöpankin palvelukseen.

S. Ammattijärjestön 6:s edustajakokous.

S. Ammattijärjestön 6:s edustajakokous pidettiin toukokuun 21—25 p:nä Helsingissä, Työväentalon juhlasalissa. Kokouksessa oli kaikkiaan 76 täysivaltaista edustajaa, sekä lisäksi liittotoimikuntien edustajia ja Ammattijärjestön toimikunnan jäseniä. Kutsuvieraina olivat kokoukseen saapuneet seuraavat ulkomaalaiset toverit Ruotsin Maajärjestöstä Arvid *Thorberg* ja T. A. *Lundgren*, Norjan Maajärjestöstä Jens *Teigen*, Tanskan Ammattijärjestöstä E. *Svendsén* ja Tšekko-Slovakian Ammattijärjestöstä Ludvik *Novak*.

Tervehdyssähkösanomia ja kirjelmiä saapui seuraavilta järjestöiltä ja tovereilta: Viron Ammattiliitolta, Latvian Ammattijärjestöltä ja valtiollisilta vangeilta Tammisaaresta.

Kokouksen avasi, Ammattijärjestön vakinaisen puheenjohtajan Matti *Väisänen* estettynä ollessa, varapuheenjohtaja K. *Kankari*.

Tässä edustajakokouksessa tehtiin useita huomattavia päätöksiä. Niihin tutustumista varten on olemassa kokouksen pöytäkirja, jota on saatavissa. Edustajakokousselostus on myöskin julkaistu Suomen Ammattijärjestö-lehden kertomusvuoden kesäkuun n:rossa.

Liittokokoukset.

Suomen Käsityöntekijäin liiton 10:s edustajakokous pidettiin maaliskuun 26—28 p:nä Helsingissä, Työväentalon C-salissa. Kokouksessa oli 29 edustajaa 27 osastosta. Liittotoimikunnasta oli saapuvilla 4 jäsentä. S. Ammattijärjestöä edusti sen puheenjohtaja Matti *Väisänen*. Kokous päätti 20 äänellä 1 vastaan liittyä perustettavaan Rakennusteollisuustyöväen liittoon.

Suomen Rautatieläisten Ammattiliitto piti edustajakokouksensa huhtikuulla Helsingissä, liiton toimistossa Sirkuskatu n:o 3. Kokouksessa käsiteltiin rautatieläisten taloudellisia ja oikeudellisia asioita.

Suomen Kirjatyöntekijäin liiton 8:s edustajakokous pidettiin 28—30 p:nä kesäkuuta, Helsingissä, Helsingin Kirjatyöntekijäin yhdistyksen huoneustossa Siltavuorenkatu 10. Kokouksessa oli edustettuna 20 osastoa 38 edustajalla. Sitäpaitsi olivat kokouksessa läsnä liittotoimikunnan jäsenet, liiton luottamusmies, liiton tilintarkastajat ja vapaaehtoisen sairaskassan edustajat, jotka niinkään olivat täysivaltaisia kokouksen osanottajia. Ulkomaalaisia vieraita oli kokoukseen saapunut: Viron Kirjatyöntekijäin liitosta Jaan *Wirk*, Ruotsin Kirjatyöntekijäin liitosta S. *Cruse* ja Norjan Kirjatyöntekijäin liitosta O. *Ruud*. Suomen Ammattijärjestöä edusti Edv. *Huttunen*. Kokouksessa tehtiin useita tärkeitä päätöksiä, joista mainittakoon päätös siitä, että liittotoimikunnan on voimiensa mukaan vaikutettava Ammattijärjestön toimintaan siten, että sen auktoriteetti saadaan työntekijöihin ja työnantajiin nähden kohoamaan.

Suomen Lasiteollisuustyöväen liiton edustajakokous pidettiin Kymmin Karhulassa syyskuun 29 ja 30 p:nä. Kokouksessa oli 6 edustajaa kahdesta osastosta sekä liittohallinnon jäsenet.

S.V.R. Konepajojen työntekijäin liiton 12:sta edustajakokous pidettiin lokakuun 31 ja marraskuun 1 p:nä Helsingissä, Työväentalon F-salissa. Edustajia oli kuudesta osastosta. Ammattijärjestöä edusti E. A. Metsäranta. Kokouksen tärkeimpiä päätöksiä oli se, että liittotoimikunnan on ryhdyttävä kiireellisiin toimenpiteisiin S.V.R. Konepajojen t.t. liiton, S. Tie- ja Vesirakennustyöläisten liiton ja Suomen Rautatieläisten Ammattiliiton yhdistämiseksi yhdeksi liitoksi, kuten Ammattijärjestön edustajakokous oli päättänyt.

Palkkaliikkeet ja työselkkaukset.

Vuoden 1923 alkupuoliskolla alkoivat työmarkkinat osoittaa osittaista elpymistä. Tämä johti siihen, että Ammattijärjestön alaisten järjestöjen taholta ryhdyttiin tekemään työnantajajärjestöille ja paikallisille työntekijöille palkankorotusesityksiä. Näissä esityksissä, varsinkin ammattiliittojen taholta tehdyissä, osoitettiin selvästi, että työläisille ei yleensä makseta elinkustannuksia vastaavia palkkoja.

Työnantajain ja heidän järjestöjensä taholla, muutamia harvoja poikkeuksia lukuunottamatta, suhtauduttiin kielteisesti näihin työläisten ja heidän järjestöjensä tekemiin esityksiin. Useissa tapauksissa, kuten eri työalojen palkkaiikeselostuksista käy selville, eivät työnantajat katsoneet tarpeelliseksi niihin lainkaan vastata. Keväällä ja kevätkesällä oli myöskin yleistä se, että työnantajat heille tehtyjen esitysten johdosta vaan lyhyesti ilmoittivat, että he eivät Työnantajain Keskusliiton antamien ohjeiden mukaan katso itsellään olevan oikeutta ryhtyä vuorovaikutukseen joidenkin määrättyjen järjestöjen kanssa, samoin kuin heillä ei ole oikeutta ryhtyä neuvotteluihin työväenjärjestöjen sellaisten edustajain kanssa, jotka ovat tunnettuja kommunisteja. Työnantajat uskoivat, että he sivuuttavat pääasian, palkkojen korottamisen, näillä sivuhuomautuksilla. Tässä työnantajat eivät kuitenkaan onnistuneet, sillä rakennusteollisuuden vilkastuttua oli työpalkkoja yleensä kohotettava, lukuunottamatta Pohjois-suomea, jossa työmarkkinat pysyivät hiljaisina.

Työnantajain itsepäisyydestä aiheutuikin useita työriitaisuuksia. Niiden johdosta joutui S. Ammattijärjestö maksamaan työtaisteluvastuuksia seuraavasti:

S. Lasiteollisuustyöväen liitolle	2,400: —
S. Puutyöntekijäin liitolle	7,056: —
S. Saha-, Kuljetus- ja Sekatyöväen liitolle	10,539: —
S. Kivi työntekijäin liitolle	3,366: —
S. Metalliteollisuustyöntekijäin liitolle	4,086: —
S. Muurarien, Rapparien ja Uunintekijäin liitolle	5,739
Yhteensä	33,186: —

c/s

Missä määrin työläiset kykenivät koroittamaan palkkojaan, käy selville alempana olevasta eri teollisuus- ja työalojen työrikaisuuk-
sia koskevasta selostuksesta sekä kertomuksen lopussa olevasta työ-
palkkoja koskevasta taulukosta.

Palkkaliikkeet metalliteollisuudessa.

Maaliskuun alkupuolella jättivät Turussa olevien Oy. Crichtonin, Rautateollisuus ja Vaunutehdas Oy:n, Oy. Vulcanin, Oy. Pyrkijän, Oy. Wolf fin sekä Suomen Polkupyörä ja Konetehdas Oy:n työläiset palkankorotusanomukset isännistölleen. Anomuksissa esitettiin palk-
kojen koroittamista 15—40 prosenttiin ja siten jaettuna, että pie-
nempipalkkaisten palkat kohoisivat enemmän ja suurempipalkkaisten
suhteellisesti vähemmän. Kaikkiin näihin esityksiin saatiin isännis-
töiltä kielteiset vastaukset. Tästä oli seurauksena se, että työläiset
julistivat esittämänsä uhkavaatimuksen jälkeen lakon 23 p:nä maalisk-
kuuta *Oy. Pyrkijän konepajalla*.

Lakkoon joutui 25 Metallityöntekijäin liittoon kuuluva työläistä.
Lakon lopettamisesta ei ole käyty mitään neuvotteluja ja jatkuu lakko
sanotulla työmaalla edelleen. Työläiset ovat saaneet ja aikoja sitten
uudet työpaikat.

Turun Rautateollisuus ja Vaunutehdas Oy:n työläiset julistivat
tehtaan n.s. uuden puolen lakkoon 26 päivänä maaliskuuta ja käsitti
lakko 230 työläistä, joista oli järjestyneitä noin kaksikolmattaosaa.
Myöhemmin eli kesäkuun 20 päivänä pani tehtaan omistaja seisomaan
myöskin n.s. vanhanpuolen ja silloin lisäytyi lakkolaisten lukumäärä
220 työläisellä.

Tämän lakon lopettamisesta käytiin useita neuvotteluja, mutta ne
aina päättyivät tuloksettomasti. Vihdoin, eli syyskuun 27 päivänä,
tehtiin sopimus lakon lopettamisesta liittojen välillä käytyjen neuvot-
telujen perusteella. Työt alettiin uudestaan mainitulla tehtaalla loka-
kuun 1 päivänä ja palasivat työläiset työhönsä seuraavilla ehdoilla:

Työnantaja pysyy lupauksessaan tarkistaa kaikkien työntekijäin
palkat.

Edellämainittu lupaus on käsitettävä niin, että myöskin niitten
työntekijäin palkat tarkistetaan, jotka jo ennen lakon ja saarron puh-
keamista saivat palkkansa koroitetuiksi.

Toimitetun tarkistuksen perusteella järjestetään työntekijäin
palkkoja sikäli kuin työntekijäin ammattitaito ja työnteho sekä pal-
velusajan pituus katsotaan antavan siihen aihetta.

Työpalkkojen tarkistuksen tulos ilmoitetaan tehtaan työntekijöille
kolmen viikon kuluessa lakon ja saarron loputtua.

Tarkistetut palkat maksetaan työntekijöille siitä alkaen, jolloin
eri työntekijät lakon ja saarron loputtua ovat aloittaneet työnsä teh-
taassa.

Kaikki ne työntekijät, jotka olivat tehtaan palveluksessa lakon ja
saarron puhjetessa, otetaan takaisin työhön, jos he työhön ilmoittau-
tavat viikon kuluessa puheena olevien työselkkauksien loputtua ja si-
käli kuin työtä tehtäessä voidaan heille antaa.

Lakon ja saarron johdosta ei työnantajan eikä työntekijäin puolelta ketään millään tavalla saa vainota eikä boikoteerata.

Edellämainitut työnantajan lupaukset ovat voimassa ja noudatettavat sillä edellytyksellä, että lakko ja saarto julistetaan loppuneiksi torstaina syyskuun 27 p:nä 1923 ja että siis maanantaina loka-kuun 1 p:nä 1923 voidaan panna työt tehtaassa säännölliseen käyntiin.

Ellei saarto ja lakko torstaina syyskuun 27 p:nä 1923 julisteta päättyneeksi, on työnantaja kaikista edellämainituista lupauksistaan vapaa.

Yli 6 kuukautta kestänyt lakko päättyi siis työläisten tappiolla. 450 lakossa olleesta työläisestä oli ainoastaan 28 toveriensa pettäjää ja heistäkin vain 3 ammattitaitoista henkilöä.

Lakkolaisten avustamiseen käytettiin liiton varoja yhteensä 129,038:50 ja lisäksi vielä jäsenistön keskuudessa kerättyjä varoja.

Oy. Wolffin korjaus- ja ajokalutehtaan työläiset Turussa alkoivat Turussa lakon huhtikuun 16 p:nä. Vaatimuksena oli 10 % palkankorotus ja käsitti lakko kaikkiaan 25 työläistä, jotka kaikki olivat Metallityöntekijäin liiton jäseniä.

Lakko loppui 23 p:nä huhtikuuta neuvotteluihin, joilla työläisten palkat saatiin nousemaan 10—50 penn. tunnilta.

Suomen Polkupyörä ja Konetehtas o.y:n isännistö Turussa aikoi päästä työläisten palkankorotusesityksestä sillä, että eroitti työstään joukon työläisiä heti sen jälkeen, kun palkankorotusesitys oli jätetty. Työläiset eivät kuitenkaan tähän kolttoseen alistuneet, vaan ottivat kaikki, luvultaan 25, lopputilin ja julistivat tehtaan saartotilaan 5 p:nä huhtikuuta. Saarto jatkuu edelleen tätä kirjoitettaessa.

Putkityöläisten palkkaliike ja työsulku rakennusteollisuudessa Helsingissä. Toukokuulla esittivät Helsingin putkijohtotyöläiset työnantajille 1 markan palkankorotusvaatimuksen, kuitenkin siten, että aputyöläisten alimmaksi tuntipalkaksi tulisi 6 mk. 50 penniä. Esitykseen pyydettiin vastausta kesäk. 1 p:vään mennessä. Tämän lisäksi tarjosi S. Metalliteollisuustyöntekijäin liitto asian johdosta neuvottelija S. Putkijohtoyönantajain liitolle, samoin ennen kesäk. 1 päivää.

Putkijohtotyöläisten palkankorotusesitykseen ja S. Metalliteollisuustyöntekijäin liiton neuvottelutarjoukseen vastasivat työnantajat kielteisesti. Tämän johdosta kääntyivät putkityöläiset liittonsa puoleen lakkoluvan pyynnöllä ja liitto taas edelleen Ammattijärjestön puoleen, ehdottaen, että työläisten lakkolupa-anomukseen suostuttaisiin. Lakkotaistelun ilmoitettiin tulevan käsittämään, jos sen toimeenpanoon annetaan suostumus, pääasiassa seuraavat liikkeet: "Oy. Radiator Ab.", "Oy. Putkijohto", "Vesi- ja lämpö Oy." ja "Vesijohtoliike Huber Oy." Näissä liikkeissä työskentelee 275 työläistä. Työläisille maksettavat palkat ilmoitettiin olevan seuraavat: vanhemmilla ammattimiehillä 7—8 mk. tunnilta, nuoremmilla 6—7 mk. ja aputyöläisillä 4: 50—6 mk.

Pydyetyn lakkoluvan myöntämiskysymys käsiteltiin lopullisesti S. Ammattijärjestön toimeenpanevan valiokunnan kokouksessa kesäk. 6

p:nä, jolloin pyydettyään sitä ennen lausunnon asiasta rakennustyöntekijäin liittojen väliseltä yhteiseltä toimikunnalta, valiokunta päätti yksimielisesti kieltäytyä myöntämästä pyydettyä lakkolupaa. Työtilannetta ei pidetty edullisena lakon, julistamiselle.

Kuten luonnollista, katsoivat putkijohdotyöläiset Ammattijärjestön toimeenpanevan valiokunnan menettelyn heidän etujaan loukkaavaksi, jopa siinä määrin, että pitivät velvollisuutenaan lausua sen johdosta julkisen vastalauseensa. Mutta tyytymättömyydestään huolimatta tyytyivät putkijohdotyöläiset Ammattijärjestön toimeenpanevan valiokunnan päätökseen, joten he luopuivat suunnittelemaansa lakosta. Ajatuksestaan saada palkkansa koroitetuksi, eivät he kuitenkaan luopuneet. Mutta kun heiltä evättiin lakko-oikeus, ryhtyivät he muulla tavalla vaatimaan palkkojaan koroitettavaksi. Kun työnantajat sitten kesäkuun 18 p:n ajoissa erottivat työläisensä työstä, ilmoittivat työläiset heille, että heillä ei ole mielessä mikään rettelöiminen tai sabotaashi ja etteivät he ole julistaneet, eivätkä aio julistaa mitään lakkoa tai saartoa, vaan että työmaat heidän puolestaan ovat vapaat kenelle hyvänsä, jos vaan työnantajien maksamilla palkoilla työläisiä on saatavissa. Tämän erottamisen selittivät työnantajat johtuneen työläisten lakkoilemisesta.

Kun työnantajat, eivät sen jälkeen, kun he olivat antaneet työläisilleen lopputilin, saaneet putkityöläisiä, johti riita siihen, että työnantajat ryhtyivät laajentamaan selkkausta kaikkia Helsingin ja sen ympäristön rakennustöitä käsittäväksi. Heinäkuun 5 päivänä he nauhasivatkin kaikille rakennustyöpaikoille seuraavan julistuksen:

"Putkijohdotyöt, jotka muodostavat tärkeän osan nykyaikaisissa huonerakennuksissa, ovat maanantaista, kesäkuun 18 päivästä saakka olleet seisahduksissa Helsingissä ja muutamilla muillakin paikkakunnilla, joissa helsinkiläiset putkijohdotiikheet pääkaupungista lähetetyllä työvoimalla ovat olleet putkitöitä teettämässä. Rakennustyöt ovat näin joko pahasti häiriytyneet tai kokonaan pysähtyneet maaseutupaikkojen lisäksi parillakymmenellä suurella helsinkiläisellä huonerakennuksella. Töiden pysähtyminen on uhkaamassa lisäksi noin pariakymmentä tšekäläistä rakennusyriytystä.

Syynä työnseisahdukseen on, ollut se, että putkityöntekijät ovat esittäneet palkankorotusvaatimuksia, joita työnantajat eivät ole voineet hyväksyä, minkä johdosta työläiset aloittivat ankaran ja häikäilemättömän järjestelmällisen jarrutuksen (sabotage), näennäisesti työskennellen vain muutamia aamutunteja, ja säännöllisesti kesken työpäivää siirtyen "kokouksien" pitoon. Kun työnantajat panivat esteitä tällaiselle menettelylle, eivät putkityöläiset ryhtyneet säännölliseen työskentelyyn, vaan jatkavat työrettelöä lakkoilemalla ja pitämällä työmaita salaisessa tiukassa saartotilassa. Putkityöläiset kutsuivat Helsinkiin maaseudullakin työskentelevät toverinsa ja ovat sen jälkeen ankarasti valvoneet, ettei täällä ja muilla paikkakunnilla keskeytyneiden putkitöiden suorittaminen ole ollut mahdollista muutoin kuin työläisten yksinään määräämillä, koroitetuilla palkkaehdoilla.

Kun rakennustyöt pääkaupungissa näin ovat joutuneet siihen ti-

laan, että niiden jatkaminen putkityömiesten rettelöimisen takia on mahdotonta ja tarkoituksetonta, katsovat allekirjoittaneet työnantaja-järjestöt itsensä pakotetuiksi, Suomen Työnantajain Keskusliitolta saamansa luvan nojalla, pysähdyttää kokonaan kaikki rakennus- ja putkityöt Helsingissä ja sen läheisessä ympäristössä alueella, jota pohjoisessa rajoittaa Helsingin pitäjän kirkko, lännessä Pitäjänmäen rautatieasema ja Munkkiniemi, etelässä Lauttasaari ja Kulosaari sekä koillisessa Malmin asema, mainitut paikat mukaanluettuina.

Näin julistettu rakennus- ja putkijohtotöiden sulkutila alkaa maanantaina, heinäk. 9 p:nä 1923 klo 7 aamulla, ja lakkaa kun ne syyt, jotka aiheuttivat työsulun julistamisen, ovat poistettut."

Sulkujulistuksen olivat allekirjoittaneet Suomen Rakennusteollisuuden Työnantajain liitto ja Suomen Putkijohtotyönantajain Liitto. fämän julistuksen johdosta jätti S. Ammattijärjestön toimeenpaneva valiokunta heinäk/6 p:nä edellämämainituille työnantajaliitoille seuraavan kirjelmän:

"Sanomalehdistöstä viime päivinä saamiemme tietojen «mukaan on yksityisten putkijohtotyöläisten ja työnantajain välinen ristiriita työntekijäin palkkauksesta kehittynyt niin pitkälle, että Suomen Putkijohto- ja Suomen Rakennusteollisuuden Työntajaliitot ovat, saatuaan siihen asianomaiselta keskusjärjestöltään luvan, päättäneet julistaa yleisen koko Helsingin ja sen lähiympäristön määrättyjä rakennustöitä käsittävän työseisähdyn (sulun), joka on määrätty alkavaksi t.k. 9 p:nä klo 7 aamulla.

Kun pidämme silmällä nykyään vallitsevaa raskasta asuntopulaa, vaikuttaa tämä arvoisa liittojenne päätös töiden keskeyttämisestä sangen kohtalokkaasti tähän kysymykseen ja koska työseisähdyn aiheuttava syy on näin vähäinen, olemme sitä mieltä, että asia olisi ratkaistava ilman taistelua neuvottelujen avulla.

Niinpä Suomen Ammattijärjestö luottaen siihen, että teidänkin arvoisa liitonne haluaa järjestää asiat rauhallista tietä, tarjoaa teille täten neuvotteluja niiden syiden selvittämiseksi, jotka ovat aiheuttaneet ristiriitoja työnantajain ja työntekijäin välillä.

Odottaen pikaista vastausta ja jos mahdollista tietoa neuvottelujen ajasta ja paikasta."

Molemmat työnantajaliitot vastasivat kirjelmään vielä samana päivänä. Vastaukset olivat samansisältöiset. Putkijohtotyönantajain Liiton kirjelmä oli seuraava :

"Arvoisan kirjelmännen, koskeva neuvotteluja uhkaavan työsulun välttämiseksi, johdosta, kiiruhdam'me ilmoittamaan Ammattijärjestölle, että putkityönantajat aikaisemmin puolestaan ovat koettaneet neuvotteluja saada aikaan, mutta putkityöläiset ovat tunnetulla neuvottelujen alkamis ehdolla tehneet neuvottelut mahdottomiksi. Molemmiin puolin ovat edustajatkin neuvotteluja varten jo valittu.

Kun työsulku-uhkan poistaminen riippuu putkijohtotyönantajain ja -työntekijäin välien selvittämisestä, kehoitamme Ammattijärjestöä ryhtymään sellaisiin toimenpiteisiin, että putkityöliikkeiden työläisten yhteisessä kokouksessa kesäk. 21 p:nä valitut neuvottelijat huomenna

t.k. 7 p:nä saapuvat liittomme konttoriin, Kasarmink. 44, ylin kerros, jossa he neuvottelutarkoituksessa kohtaavat jäsentemme valitsevat edustajat."

Kirjelmässä esitettyyn toimenpiteeseen ei Ammattijärjestön toimeenpaneva valiokunta ryhtynyt, joka olisi ollut mahdotontakin, sillä valiokunnalla ei ollut tiedossaan keitä työntekijät yhteisessä kokouksessaan olivat valinneet neuvottelijoiksi. Mutta sen sijaan päätti valiokunta esittää S. Metalliteollisuustyöntekijäin liitolle, että se valitsee neuvottelijat, jotka työnantajain määräämänä aikana menevät tarjoamaan neuvotteluja putkityöläisten puolesta. Neuvottelijaksi Ammattijärjestön puolesta valittiin Edv.* *Huttunen*.

Annetun kehoituksen mukaisesti valitsikin S. Metalliteollisuustyöntekijäin liitto neuvottelijat ja tulivat niiksi Hj. *Långström* ja J. *Kivi*. Määrättyä aikana menivätkin nämä neuvottelijat yhdessä Ammattijärjestön neuvottelijan Edv. Huttusen kanssa työnantajain määräämälle paikalle tarjoamaan neuvotteluja, mutta työnantajat kieltäytyivät neuvotteluista näiden henkilöiden kanssa, ilmoittaen neuvottelevansa ainoastaan putkijohtotyöläisten yhteisen kokouksen valitsemain neuvottelijain kanssa. Myöhemmin samana päivänä ilmoitettiin kuitenkin työnantajain taholta, että neuvottelutilaisuudessa, jos sellainen saadaan aikaan, saa myöskin Ammattijärjestön edustaja olla täysivaltaisena edustajana läsnä.

Neuvotteluista ei kuitenkaan tällä kertaa tullut mitään, joten sulku alkoi määrättyä päivänä.

Kun sulku oli jatkunut noin kuukauden ajan ja kun työläiset osoittautuivat taipumattomiksi, olivat työnantajat pakoitettuja pyytämään sosialiministeriön välitystä. Vihdoin sosialiministeriö puuttui asiaan, antaen tri *Leo Ehrnroothin* tehtäväksi ryhtyä sovittamaan riitaa.

Tämän jälkeen, kun välitysmies oli asetettu ja hän oli ollut henkilökohtaisissa neuvotteluissa työväenjärjestöjen valitsemain edustajain kanssa, jätettiin Ammattijärjestön ja Metalliteollisuustyöntekijäin liiton taholta hänelle yhteinen kirjelmä, jossa esitettiin:

1) että esityksiä työehtojen muuttamiseksi edelläsanoituilla työaloilla on työntekijäin taholta tehty ainoastaan putkityö- mutta ei muilla rakennustyöaloilla;

2) että tarpeen vaatimaa lakkolupaa ei kuitenkaan ole myönnetty putkityöläisten palkkaesityksen lävitseajamiseksi, minkä vuoksi töiden pysähtyminen ei ole tapahtunut meidän aloitteestamme;

3) että siis työväenjärjestöjen taholta ei ole asetettu mitään esteitä töiden säännölliselle jatkuimiselle; sekä

4) että jatkuva työnseisaus rakennustoiminnassa Helsingissä ja sen ympäristössä niinmuodoin on riippuvainen työnantajajärjestöjen sulkupäätöksestä ja että, niin pian kuin sulkutila loppuu, ei esteitä meidän taholtamme aseteta töiden jälleen alkamiselle kaikilla rakennus- ja putkityöaloilla, vaan on jokainen työtä haluava työläinen, mikäli meistä riippuu, vapaa palaamaan työhönsä.

Tämän jälkeen ilmoittivat työnantajat, että sulku lopetetaan ehdolla, että riittävä määrä putkityömiehiä ilmaantuu töihin. Palkkojen koroittamiseen eivät työnantajat vielääkään olleet taipuvaisia, joten putkityöläiset, jotka olivat saaneet parempia ansiomahdollisuuksia, kuin heidän ammatissaan olevat palkat olivat olleet, eivät palaneet töihin, joten sulku edelleen jatkui.

Työnantajat eivät siis olleet suostuvaiset lopettamaan työsulkuja, vaikka heidän tappionsa oli ilmeinen. Tämän vuoksi lähetettiin Ammattijärjestön taholta elokuun 8 päivänä välitysmiehelle seuraava kirjelmä:

"Sanomalehdistä saamiemme tietojen mukaan ei Helsingin yleisen putkityöntekijäin kokouksen valitsemain edustajain ja työnantajain väliset neuvottelut putkityöläisten palkoista ole johtaneet toivottuun tulokseen, s.t.s. työrauhan palauttamiseen Helsingin rakennusteollisuudessa, joten sulku työnantajain järjestöjen päätöksen mukaan edelleen jatkuu.

"Uskoen, että työnantajienkin keskuudessa sekä ennenkaikkea niiden asuntojen tarvitsijoiden keskuudessa, jotka odottavat asuntoja nyt rakenteilla olevista taloista, toivotaan pikaista työrauhan palauttamista, esitämme Teille, Herra Tohtori, että Te ryhtyisitte toimenpiteisiin neuvottelujen aikaansaamiseksi työnantajain järjestöjen ja meidän järjestöjemme välille putkityöläisten palkoista.

"Jos tämä työrauhan tähtäävä esityksemme johtaa, kuten uskomme, suotuisiin tuloksiin, sillä työnantajain järjestöilläkään ei voine olla mitään tämän työriidan lopettamista vastaan, odotamme, että Te, Herra Tohtori, ilmoittaisitte meille, milloin ja missä edustajamme voivat työnantajain, järjestöjen edustajat kohdata."

Tämä kirjelmä johti siihen, että asianmukaiset neuvottelut aloitettiin elokuun 11 päivänä ja päättyivät ne 13 päivänä sopimukseen, että putkityömiesten ammattilaisten tuntipalkat kohosivat 65 pennillä tunnilta. Nuorempien aputyömiesten alimmaksi tuntipalkaksi sovittiin 5:60 penniä ja vanhempien aputyömiesten 6:30 penniä. Vanhemmaksi aputyömieheksi katsotaan työntekijä, joka on ollut yhden vuoden putkityössä.

Neuvotteluissa edustivat työntekijäin järjestöjä E. Härmä Ammattijärjestöä, L. Nurmiaho Metallityöntekijäin liittoa ja Helsingin Putkityöntekijäin työpaikkajärjestöjä P. Laitio, V. Miettinen ja A. Tykkä. Työnantajajärjestöjä edustivat Y. Similä, Flander, Muonionvaara, Rousti ja Zilliacus.

Työnantajat tunnustivat julkisesti, että he hävisivät tämän suuren taistelun. Hyväksi opiksi tämä viisi viikkoa kestänyt suurtaistelu oli myöskin työläisille.

Sulkuun joutui kaikkiaan 325 putkityöläistä ja oli tilanne koko sulku-ajan työläisille niin edullinen, että heillä oli työtä runsaasti saatavana Helsingin ulkopuolelta. Liiton puolesta ryhdyttiin sulkulaisia avustamaan vasta 23 päivänä heinäkuuta ja silloinkaan ei ilmoittautunut avustukseen halukkaiksi kuin 39 putkityöläistä. Avustukseen käytettiin liiton varoja Smk. 7,886:—.

Palkkaliikkeet Tampereella. Samoihin aikoihin kun Turun metallityöläisten palkkaliikkeet alkoivat, jättivät myöskin Tampereen metallityöläiset eri tehtaitten isännistölle palkankoritusanomukset teollisuusneuvostonsa välityksellä. Tähänkin anomukseen tuli kielteinen vastaus, jossa samalla ilmoitettiin, että työnantajat, liitoltansa saaman määräyksen mukaisesti, eivät katso anomusta päteväksi, kun se on tehty teollisuusneuvoston nimessä.

Tämän vastauksen saatuaan, jättivät Tampereen metallityöntekijät uudestaan palkankoritusesitykset isännistölleen maaliskuun 29 päivänä, mutta nyt työhuonekuntien nimissä eli työpaikoittain. Tästä olikin tuloksena se, että Tampereen metallityöläisten palkat saatiin kohoamaan 25—75 pennillä tuntia kohti.

Karhulan konepajan teräsvalimon putsaus osastolla syntyi palkkarettelö heinäkuun 28 päivänä sen johdosta, että putsajat eivät enää päässeet kohtuullisille palkoille tekemästään urakkatyöstä, kun puhdistettavat kappaleet olivat kaikki pieniä sekä vaikeasti puhdistettavia. Tästä työstä oli laskettu 25 penniä kilolta, siis sama hinta kuin suurempienkin kappaleiden puhdistamisesta, vaikka näiden kappaleiden paino oli 5.2 kiloa ja aikaisemmin valimossa valmistetut kappaleet olivat olleet paljon suurempia. Asian auttamiseksi pitivät putsarit kokouksen heinäkuun 21 päivänä ja siinä tehdyn päätöksen mukaisesti esittivät isännistölle, että vastaisuudessa heille maksettaisiin urakkapalkkana 50 penniä kilolta niistä kappaleista, joiden paino vaihtelee 1—6 kiloon, ja 25 penniä kilolta niistä kappaleista, jotka painavat yli 6 kiloa. Tähän esitykseen saatiin isännistön kielteinen vastaus heinäkuun 27 päivänä. Työläiset ottivat lopputilin 8 päivänä elokuuta.

Siitä huolimatta, vaikka ei työmaata julistettu lakkoon työntekijäin taholta, asetti työnantaja kaikki 11 lopputilinsä ottanutta putsajaa mustalle listalle ja esti heiltä työnsaannin Karhulassa ja sen lähimässä ympäristössä. Samalla kutsui työnantaja n.s. Pihkalan sakin n. 25 miestä putsautoihin työstä eronneiden tilalle.

Kun tilanne ei näyttänyt selviävän, puuttui Karhulan metallityöläisten teollisuusneuvosta asiaan ja sen myötävaikutuksella tehtiin isännistölle uusi ehdotus, että putsajille maksettaisiin 40 penniä kilolta 1—10 kiloon ja 25 penniä 10—100 kiloon ja sitä painavimmilta kappaleilta 20 penniä kilolta puhdistuspalkkana ja jos ei tähän suostuta, niin ainakin olisi lopetettava eronneiden työläisten boikottaminen.

Tähänkään tarjoukseen ei isännistö suostunut ja tilanne jatkui tällaisena aina syysk. 5 päivään saakka, jolloin paikallinen teollisuusneuvosto taas ryhtyi asiaa järjestämään Suomen Metalliteollisuus-työntekijäin liiton myötävaikutuksella. Tuloksena tästä olikin, että syyskuun 8 päivänä saatiin aikaan sopimus työpaikan luottamusmiehen kanssa, jolloin isännistö lupautui ottamaan eronneet työläiset takaisin työhön, sitä mukaa kuin se työsuhteiden perusteella on mahdollista ja samalla peruutetaan isännistön taholta este, joka on vaikeuttanut työnsaannin eronneilta putsajilta muilta työaloilta.

Urakkahinnoiksi hyväksyttiin aikaisemmin tehty tarjous. Tehty sopimus vahvistettiin kirjallisesti työnantajain taholta.

Palkkarettelö Karhulan teräsvalimolla, Joulukuun 17 päivänä alennettiin Karhulan konepajan Teräsvalimo-osastolla vaununpyörien kappalepalkkaa siten, että isommista pyöristä maksettu palkka 14 mk. alennettiin 7 markkaan ja pienemmistä 12 markasta 6 markkaan. Työntekijät kieltäytyivät tekemästä työtä alennetuilla urakkapalkoilla, vaan lupasivat tehdä tuntipalkoilla. Tähän kuitenkin ei työnjohtaja suostunut ja kun ei hän muutakaan työtä antanut, lopettivat asianomaiset valurit työnsä tehtaalla, kuitenkin ottamatta lopputiliä. Seuraavana päivänä pidettiin asian johdosta Teollisuusneuvosto n:o 19 kokous, jossa m.m. valittiin neuvottelijat asiata järjestämään. Isännistön taholta ei kuitenkaan suostuttu neuvottelemaan, vaan sanottiin että työtä on tehtävä niillä ehdoilla, kuin he määräävät. Tämän vastauksen johdosta pitivät sanotun valimo-osaston työläiset uudelleen kokouksen, jossa päättivät kirjelmällä ilmoittaa isännistölle, että työläiset eivät tule alennetuilla palkoilla työskentelemään, ja ellei isännistö tahdo asiaa neuvottelutietä järjestää, lopettavat työläiset työnsä 27 päivänä joulukuuta.

Samalla lähettivät työntekijät kirjeen liitolleen, jossa selostettiin rettelöä ja pyydettiin liittoa lähettämään edustajansa paikkakunnalle.

Kun liiton järjestäjä saapui paikkakunnalle, niin pidettiin Teollisuusneuvosten kokous 28 päivänä joulukuuta. Tässä keskusteltiin tilanteesta ja valittiin uudestaan neuvottelijat, jotka yhdessä liiton miehen kanssa tarjosivat vielä kerran neuvotteluja työnantajille, asian sovinnollista tietä järjestelyä varten.

Neuvotteluissa, jotka tämän jälkeen saatiinkin alulle, sovittiin palkkariita siten, että työnantaja lupautui työtappoihin nähden tekemään teknillisiä parannuksia, joidenka perusteella työläiset suostuivat siihen, että edellämaituista kappaleista alennettiin urakkahintaa 2 markalla. Täten saatiin palkkarettelö suotuisasti päätymään.

Vaasassa, Sortavalassa ja Pietarsaareissa ja osin muuallakin on niinkään kuluneen vuoden aikana ollut pienempiä paikkailikkeitä metalliteollisuustyöväen keskuudessa ja on niistä kaikista ollut tuloksena parannuksia työläisten palkkatasoon.

Palkkaliikkeet S. Saha-, Kuljetus- ja Sekatyöväen liiton alaisilla työaloilla.

Keväällä hyvissä ajoin ennen varsinaisen lastauskauden alkua jätti liiton toimikunta S. Ammattijärjestön suostumuksella S. Lastauttajain Työnantajaliitolle kirjelmän, jossa esitettiin, että liittojen välillä voitaisiin sopia lastaus- ja purkaustyössä maksettavista työpalkoista ja muista työehdoista, mutta paikallisiin satamiin soveltuvista urakkahinnoittelusta on erikseen kullakin paikkakunnalla neuvoteltava ja tehtävä sopimukset liiton alaisten osastojen kanssa.

Uraassa ympäristöineen, Haminassa, Kotkassa, Loviisa—Valkommassa, Raumalla, Porissa, Mäntyluodossa, Reposaaressa ja Helsingissä esitettiin voimaansaatettavaksi seuraavat työehdot:

^ Alimpana tuntipalkkana maksetaan edellämaituissa muissa satamissa, paitsi Helsingissä, 7 mk. miehille ja 5 mk. naisille; Helsingin satamissa 8 mk. miehille ja 7 mk. naisille tunnilta.

Jos työ suoritetaan urakalla, on työntekijän käytännössä oleva tuntipalkka 15 % korotuksella taattu.

Siinä tapauksessa, että esitettyihin palkka- tai muihin työehtoihin ei katsota voitavan suostua, ilmoitettiin kirjelmässä, että liitto on valmis neuvottelemaan työnantajaliiton määräämänä aikana ja paikassa, jotka kuitenkin olisivat aloitettavat ennen huhtikuun 25 päivää. Vastausta pyydettiin huhtikuun 10 päivään mennessä.

Työnantajaliitto ei antanut kirjelmään minkäänlaista vastausta. Vain sanomalehtien kautta se ilmoitti vastustavansa työpalkkojen koroittamista satamissa.

Tästä työnantajaliiton kielteisestä vastauksesta oli seurauksena, että *Helsingin satamassa* syntyi lakko 2 p:nä toukokuuta ilman liiton ja osaston myötävaikutusta. Lakko päättyi työläisten häviöllä saman kuun 11 p:nä. Lakon tehneet työläiset olivat miltei kaikki (noin 90 %) järjestymättömiä, suureksi osaksi v. 1919 satamalakossa olleita rikku-reita.

Ammattijärjestölle ei lakosta ilmoitettu.

Seuraava ja kertomusvuoden suurin työtaistelu syntyi *Iin* ja *Haukiputaan* lastaustyöpaikoilla. Tämän työtaistelun kulku oli seuraava:

Iin ja *Haukiputaan* osastot n:o 78, 72 ja 73 ovat vuodesta 1906 alkaen hallinneet kaikki lastaustyöt *Iin* ja *Haukiputaan* satama-alueilla. Työehtosopimus on jokaisen lastauskauden alussa tehty neuvottelujen kautta. Minkäänlaista työrettelöä ei tätä ennen näillä alueilla ole ollut, josta on ollut seurauksena, että työpalkat näiden satamien työläisillä ovat olleet aina jonkunverran paremmat kuin muissa satamissa ja monin kerroin paremmat kuin niissä satamissa, joissa työläisten järjestymättömyyden tähden työnantajat ovat voineet itse sanella työehdot ja työpalkat.

V. 1922 lastauskauden alussa työnantajat (Pohjolan puutavara-liikkeet) jo vaativat työpalkkoja laskettavaksi, mutta kun siihen ei suostuttu, vaan pysyttiin kiinni esitetyissä hinnoissa, saatiin sopimus, jossa työpalkat kohosivat 15—25 %. Tämän korotuksen saanti johtui siitä, että näillä lastausalueilla oli suunnattoman paljon lastattavaa puutavaraa. V. 1923 lastauskauden alussa oli tilanne toisenlainen ja siinä suhteessa työnantajille edullinen. Lastattavaa puutavaraa oli vaan noin $\frac{1}{3}$ edelliseen lastauskauteen verraten ja se seikka oli vaikuttamassa, että työnantajat tekivät rynnistyksen näiden järjestöjen tuhoamiseksi, koska he tiesivät rikkurikaartinsa jotenkin pystyvän nämä vähäiset tvöt suorittamaan. Työntekijäin järjestöjen taholta jätettyyn työehtosopimusluonnokseen ja neuvottelutarjoukseen eivät työnantajat määräpäivään mennessä vastanneet, paitsi yksi, joka ilmoitti jo tehneensä työsopimuksen toisten kanssa. Kun tämä tapahtui ensi kerran lähes 20 vuotisen toiminnan aikana, oli ilmeistä, että järjestöjen taholta aavistettiin uhkaava vaara. Ne ilmoittivat asiasta

liitolle. Selostuksista kävi selville lisäksi, mitä jo mainittu yksi työnantaja ilmoitti työnsuorituksen toisille antamisesta, että huhuja on kuulunut, että neuvottelut eivät voi tulla kysymykseen niin kauan kuin osastot pysyvät työpalkkoihin nähden entisissä saavutuksissaan. Kun asianlaita oli tällainen, eikä neuvottelujen aikaansaaminen muutoin ollut mahdollista, ilmoitettiin osastojen taholta, liiton toimikunnan luvalla, että neuvottelut voidaan alkaa palkkojen alennuksesta. Tämän jälkeen saatiin Haukiputaalla puutavaraliikettä harjoittavan ja työnantajaliittoon kuulumattoman O. Y. *Santaholman* kanssa työehtosopimus, jossa sovittiin v. 1922 lastauskauden hintoja laskettavaksi $\tau\epsilon\beta$ -20%.

Työnantajaliittoon kuuluvat työnantajat eivät tämänkään jälkeen suostuneet neuvotteluihin, vaan sen sijaan ryhtyivät he haalimaan rikkureita. Kyseessäolevat työnantajaliittoon kuuluvat työnantajat menettelivät täten liittonsa määräyksestä.

Kaiken tämän jälkeen olivat osastot pakoitettujen liiton luvalla julistamaan saartoon kaikki lastaustyöt Iissä ja Haukiputaalla, lukuunottamatta O. Y. *Santaholman* töitä. Saarto, joka alkoi kesäkuun 18 p:nä, jatkui edelleen kertomusvuoden päätyttyä.

Ilman taisteluja saatiin vuoden kuluessa voimaan seuraavat lastaus sopimukset:

Simonniemen lastaustyöläisten osasto n:o 81 sai neuvottelujen kautta työehtosopimuksen jo ennen lastauskauden alkua. Työhinnat samat kuin v. 1922, nim. lankut 30:60, laudat 37:80, steevit 65:65 ja laatikkolaudat 54:60 std. Sopimus tehtiin lastauskaudeksi ehdolla, että jos jompikumpi liitto määrää sopimuksen irtisanottavaksi, on siihen kumpikin allekirjoittaja oikeutettu.

Raahen lastaustyöläisten osasto n:o 15 sai neuvottelujen kautta työehtosopimuksen heti vuoden alussa. Työpalkat kohosivat noin 5 % edelliseen lastauskauteen nähden. Urakkahinnat: lankut 22:—, laudat 38:50 ja laudanpäät 58:— std. Propsit ja paperipuut 27:— —29:— engl, kuutiosyli. Kappaletavara, ruumasta reelingille 7:— —8:— ja vastaanotto vaunuun tai laiturille 6:— tonni. Aikapalkalla suoritettavasta työstä maksettiin 8:50 tunti. Ylityöstä lainmukainen korotus.

Kalajoen lastaustyöläisten osasto n:o 60 sai neuvottelujen kautta työehtosopimuksen. Työpalkat: samat kuin ennenkin.

Himangan lastaustyöläisten osasto n:o 55 sai neuvottelujen kautta työehtosopimuksen. Työpalkat kohosivat jonkun verran. Urakkahinnat: lankut 32:—, laudat 43:— ja laudanpäät 65:— std. Syyskuun 15 p:stä alkaen kohosivat urakkahinnat 10 %. Aikapalkkатыössä on maksettu 10 mk. miehille ja 7 mk. naisille tunnilta. Ylityöstä lainmukainen korotus.

Kokkolan Ykspihlajan lastaustyöläisten osasto n:o 88 sai neuvottelujen kautta työehtosopimuksen, jossa työpalkat myös jonkunverran kohosivat. Palkat urakkatöissä: lankut 30:— ja laudat 43:— std. Propsit ja paperipuut 28:50—31:— engl, kuutiosyli. Kappaletavara laiturille tai vaunuihin vastaanotettuna 12: 13:— tonni.

Aikapalkkatyössä maksettiin miehille 8—10 mk. ja naisille 6 mk. tunti. Urakkatöissä hinnat kohosivat 10 % syyskuun 15 p:n jälkeen. Osastolla oli myöskin sopimus lautatarhatöissä, jossa miesten tuntipalkka oli 8 mk. ja naisten 6 mk. Urakkahinnoittelu oli tarkoin määrätty lautatarhassa.

Viipurin osasto n:o iillä on työehtosopimus entisin palkkaehdoin. Tuntipalkat 7 mk. ja lainmukainen ylityökorvaus.

Sörnäisten satamatyöläisten osasto n:o 38 sai neuvottelujen kautta työehtosopimuksen jo vuoden alussa. Työpalkat kohosivat noin 15 %.

Uudenkaarlepyyn lastaustyöläisten osasto n:o 23p sai neuvottelujen kautta työehtosopimuksen lastauskauden alussa, joka sopimus on hinnoitteluun nähden voimassaolevista sopimuksista keskinkertainen. Työn suoritus on pääasiassa propsien lastausta, josta sovittiin hinnaksi 30 mk. engl, kuutiosyli.

Turun osasto n:o 27 esitti A. E. Eriksson & Kumpp:lle kirjelmällä helmikuun 12 p:nä työpalkkojen korottamista 25 %. Vastausta pyydettiin 15 p:ään maaliskuuta. Sanottuun päivään mennessä ei vastausta saapunut, mutta sen sijaan oli sanotun päivän aamulla työläisten työhön mentyä koko satama-alue piirittynä poliiseilla. Kun työläiset rauhallisesti alkoivat työnsä, kuten ainakin, poistuivat poliisit.

Sama osasto sai lautatarhatöissä aikaan sopimuksen entisillä hinnoilla, jotka hinnat urakkatöissä ovat lautatarhahinnoista parhaanpuoleisia.

Lahden satamatyöläisten osasto n:o 33 esitti huhtikuun lopulla liiton toimikunnan suostumuksella työehtosopimukset sekä Lahden että Niemen satama-alueilla työnantajille. Sopimusta ei kuitenkaan saatu aikaan.

Pietarsaaren satamatyöläisten osasto n:o 66 ja *rantatyöläisten osasto n:o 2Q* esittivät työnantajille työehtosopimuksen satama- ja rantatöissä, mutta se ei johtanut mihinkään tulokseen.

Kotkan satamatyöläisten osasto n:o 4 jätti huhtikuun alussa liiton toimikunnan suostumuksella paikallisille lastaustyönantajille palkan koroitusesityksen. Kun vastausta ei tullut pyydettyyn päivään, valitsi osasto isännistön puheille lähetystön, jolle työnantajat ilmoittivat, että työpalkkoja ei koroiteta.

Kaikki edellämainitut työehtosopimusneuvottelut käytiin Ammattijärjestön luvalla.

Sahateollisuuden alalla oli palkkaliikkeitä seuraavasti:

Sörnäisten osasto n:o 25 teki työnantajain tarjoamaan lautatarhoja koskevaan työehtosopimukseen vastaehdotuksen, josta neuvotteluja käytiin. Saman osaston sahatyöhuonekunta esitti vastaehdotuksen Sörnäs O.Y. Verkkosaaren sahalle urakkahinnoitteluksi. Neuvotteluista huolimatta ei kirjallista sopimusta saatu aikaan.

Lahden osasto n:o iii esitti huhtikuun alussa liiton toimikunnan suostumuksella palkankorotusvaatimuksen, joka käsitti Lahden sahaosakeyhtiön ja Niemen sahat. — Palkat neuvottelujen kautta jonkun verran korjaantuivat.

Jokelan osasto n:o 36 esitti maaliskuulla 1 mk. palkankorotusvaatimuksen. Työnantajain vastaus saapui huhtikuun 3 p:nä, jossa luvattiin sahurille 6 mk., apusahurille S : 25, tapuloitsijoille 6: 50 j.n.e. tunnilta, mutta työntekijät eivät voineet suostua tarjottuihin palkkoihin, vaan uudistivat vaatimuksensa, koska alemmin palkatuissa työläisryhmissä ei korotus ollut sellainen kuin esitys oli, joskin korkeammin palkatuissa, ryhmissä ne kohosivat pyydettyyn määrään. Pitkien neuvottelujen jälkeen saatiin aikaan työehtosopimus miltei esitetyssä muodossa. Työpalkat kohosivat 15—25 %.

Huhtikuun 9 päivänä sovittiin Jokelan tehdasosakeyhtiön työmaalla 7 viikkoa kestänyt lakko työläisten täydellisellä voitolla.

Saidanlahden osasto n:o 124 esitti uuden työehtosopimuksen työnantajalle, josta tuloksena oli, että viime tingassa saatiin aikaan sovinto ja työehtosopimus allekirjoitettiin toukokuun 18 p:nä. Työpalkat kohosivat entisestään noin 10—15 %.

Pietarsaaren osasto n:o 85 esitti maaliskuun lopulla Alholmin sahan isännistölle palkankorotusesityksen. Sahassa, joka oli uudestaan rakennettu, ja oli jonkun aikaa käynyt tuntipalkalla, alettiin ottaa käytäntöön urakkatyö, jonka hinnoittelu ei vähimmässäkään määrässä vastannut paikkakunnalla voimassa olleita työpalkkoja. Liiton taholta tarjottiin neuvotteluja tilanteen selvittämiseksi, mutta huonolla tuloksella. Työläisten esitykset otettiin kuitenkin myöhemmin sikäli huomioon, että työnseisausta ei syntynyt.

Suomussalmen osasto n:o 206 esitti huhtikuun lopulla liiton toimikunnan suostumuksella tukki- ja uittotyöläisten työpalkkoja korotettavaksi. Esitys, vaikka siinä esitettiin miesten alimmaksi tuntipalkaksi vain 5 mk ja naisten 3 mk. 50 p., ei antanut työnantajain puolelta aihetta edes vastineen antamiseen. Huonosti järjestyneinä eivät myöskään työläiset voineet ryhtyä ratkaisevampiin toimenpiteisiin.

Varkauden järjestöt esittivät yhteisesti huhtikuun lopulla 10—15 % palkankorotusvaatimuksen. Työnantaja ilmoitti vastauksessaan, että sahatyöläisten työpalkkoja on kahdessa viime tilissä tuntuvasti korotettu, jota pitemmälle ei yhtiön johtokunta ole katsonut voivansa mennä, sekä ettei muille työläisille voida tällä kertaa palkkoja korottaa.

Sulkavan osasto n:o 555 sanoi liiton toimikunnan luvalla irti entisen työehtosopimuksen ja esitti samalla uuden ehdotuksen työehtosopimukseksi. Toukokuun 17 p:nä, liiton järjestäjän ottaessa neuvotteluihin osaa, allekirjoitettiin uusi työehtosopimus, jossa työ- ja palkkaehdot tuntuvasti entisestään paranivat.

Työrettelö Viialan sahalla. Toukokuussa esittivät Viialan sahan tapuloitsijat palkankorotusvaatimuksen työnantajalle. Kun vaatimukseen ei suostuttu, poistuivat tapuloitsijat työstä kesäkuun 7 p:nä, josta taas oli seurauksena, että saha pantiin kokonaan seisomaan. Liiton välityksellä saatiin tämä työrettelö päättyämään kesäkuun 22 p:nä. Työläiset eivät saaneet oloihinsa mitään parannuksia.

Ruukin osasto n:o 174 ryhtyi heti toukokuun lopulla, jolloin työnantaja yritti huonontaa entisiä työehtoja, vastatoimenpiteisiin. Liiton

taholta otettiin neuvotteluihin osaa, jonka tuloksena voidaan pitää lakon välttäminen ja työpalkkojen osittainen korjaantuminen.

Veitsiluodon osaston n:o 258 ja Kuusiluodon osaston n:o 185 esittivät liiton toimikunnan luvalla kesäkuulla palkankorotusesituksen. Siihen; tuli kielteinen vastine. Osastot eivät ryhtyneet enempiin toimenpiteisiin.

Halosenniemen työhuonekunta ja Kalajoen osasto n:o 182 esittivät niinkään heinäkuulla palkankorotusvaatimuksensa. Esitykset eivät johtaneet toivottuihin tuloksiin, eikä suurempiin toimenpiteisiin.

Pihtisalmen sahalla alennettu palkkoja. Matti Pietikäinen, joka omistaa Pihtisalmen sahan, myllyn ja tiilitehtaan, erotti talven tullen suurimman osan työläisistään ja, työhön jääneiden palkat hän alensi noin 20 %. Liitto ryhtyi asian johdosta toimenpiteisiin.

Martinniemiellä alennettu palkkoja. Osaston antaman tiedon mukaan alensi Raahe O.Y. omistamallaan Martinniemen sahalla, talvisahauksen alettua, työläisten palkat 15—33 % :lla. Paikallinen osasto ia liitto ovat ryhtyneet toimenpiteisiin epäkohdan korjaamiseksi.

Työrettelö Värtsilän sahalla. Syyskuun 3 p:nä annettiin Värtsilän sahan tapuloitsijoille lopputili syystä, kun eivät suostuneet työskentelemään huononnetuilla maksuehdoilla. Sen jälkeen yritettiin useampaan kertaa muodostaa uutta työryhmää, mutta yritykset ajautuivat karille. Lukuunottamatta muutamaa yksityistapausta, olivat työntekijät toki siksi selvillä asemastaan, että kieltäytyivät ryhtymästä tovereittensa pettäjiksi.

Huonosti järjestyneinä eivät työläiset kuitenkaan jaksaneet pitää puoliaan. Lopputilin saaneita työläisiä oli 30.

Vuoden lopulla tapahtuneiden työpalkkojen alennusten johdosta lähetti liiton toimikunta joulukuun 22 p:nä Suomen Sahateollisuuden Työnantajaliitolle kirjelmän, jossa esitettiin:

- 1) että Liitto määrää kaikissa alaisissaan sahalaitoksissa työpalkat pysytettäväksi ennallaan;
- 2) että se määrää kaikissa alaisissaan sahalaitoksissa, joissa mahdollisia työpalkkojen alennuksia on tapahtunut, niistä luovuttavaksi ja palautettavaksi työpalkat ennalleen; sekä
- 3) että se edelleen määrää kaikissa alaisissaan sahalaitoksissa, joissa työpalkkojen alennuksia on tapahtunut, maksettavaksi työläisille takaisin alennuksissa menetetyt työpalkat.

Millä tavalla työnantajaliitto suhtautui tähän kirjelmään, ei ole lähemmin ilmoitettu.

Palkkaliikkeitä liiton muilla työaloilla oli seuraavasti:

Helsingin ja sen lähiympäristön rakennustyö sulkun, joka alkoi heinäkuun 9 p:nä ja päättyi elokuun 14 p:nä, joutui huomattava määrä liittoon kuuluvia työläisiä. Huomattavampaa työttömyyttä ei salku aiheuttanut, sillä suurin osa työläisistä siirtyi joko maaseudulle tai kokonaan toisille työaloille.

Viipurin osasto n:o 160 (sementti- ja asfalttityöntekijäin) esitti toukokuun alussa sikäläisille työnantajille ehdotuksen työehtosopimukseksi, pyytäen vastausta saman kuun 14 päivään mennessä. Vain

muutamat työnantajat vastasivat esitykseen ja nekin kielteisesti. Osasto kääntyi uudelleen työnantajain puoleen tarjoten neuvotteluja, mutta työnantajat eivät suostuneet tarjoukseen.

Kun vallitsevat työpalkat olivat riittämättömän alhaiset eikä neuvotteluja saatu, niin julisti osasto liiton ja Ammattijärjestön luvalla työlakon alkavaksi 22 p:nä kesäkuuta.

Lakko ei täysin selvinnyt vuoden loppuun mennessä, sillä muutamat vähäpätöiset liikkeet eivät ole sopineet osaston kanssa.

Mikkelin osasto n:o 91 pyysi huhtikuussa liiton toimikunnalta lakkolupaa saadakseen julistaa valtion työmaat Mikkelissä lakkotilaan, syystä että urakoitsija oli jättänyt työntekijäin työpalkkoja maksamatta noin 40,000 mk. Lakkolupaa ei kuitenkaan voitu antaa, kun työpalkkojen perimistä oikeudellista tietä pidettiin parempana ja kun työmaan työläisistä suurin osa kuului muihin liittoihin.

Helsingin asfalttityöntekijäin osasto n:o 176 kääntyi huhtikuulla liiton toimikunnan luvalla ensin paikallisten työnantajain ja sittemmin toukokuulla rakennusaineteollisuuden työnantajaliiton puoleen palkankorotusesityksellä, jossa vaadittiin 1:50 korotusta tunnilta, joten alimmaksi tuntipalkaksi olisi ammattityömiehille tullut 7 mk. 75 p. Tämän johdosta koroittivat työnantajat keittomiesten ja liipparien palkat 25 p. ja laskumiesten 75 p. tunnilta, joten keittäjien alin tuntipalkka koroittui 6 mk. 50 p. ja laskumiesten 7 mk. 50 p.

Helsingin sekatyöläismiehet ja -naiset, jotka työskentelevät rakennusaputöissä, esittivät osastojen n:o 9 ja 43 päätöksen mukaisesti liiton toimikunnan suostumuksella palkankorotuspyynnön, jossa alimmaksi palkaksi esitettiin 5 mk. kevyemmissä ja 6 mk. 50 p. raskaammissa töissä naisille sekä 7 mk. miehille tunnissa. Työnantaja-liiton kielteinen vastaus tuli määräpäivään eli 12 p:nä kesäkuuta.

Kun työnantajat ryhtyivät työnsululla rettelöimään, jäi sekatyöläisten palkkauskysymys ratkaisematta.

Turun Sementtivalimo saartotilassa. Viime lokakuun puolivälissä erotettiin Turun Sementtivalimolta eräs työläisnainen sen johdosta, että eräs miestyöläinen oli erottamista vaatinut. Katsoen siihen, että molemmat kyseessä olevat henkilöt olivat järjestyneitä, puuttui paikallinen työhuonekunta asiaan ja vaati erotetun takaisin ottamista, koska erottamiseen ei ollut mitään asiallista aihetta, sillä vaatimus erottamiseen oli tehty yksityis-syistä johtuvasta kostonhalusta. Kun erotetun takaisin ottamiseen ei suostuttu, julisti työhuonekunta työmaan saartoon liiton luvalla. Saarto alkoi 19 p:nä lokakuuta ja jatkui se edelleen vuoden loputtua.

Tiiliöollisuus. Keväällä kääntyivät useammat osastot liiton toimikunnan puoleen pyynnöllä saada jättää työnantajille palkankorotusesityksensä.

Toimenpiteiden kautta työpalkat kohosivat: Jokelassa 10—28 %, Mukkulassa 5—30 %, Launosissa 20 %, Oitissa ja Ryttylässä 10 %. Muissa tehtaissa oli palkkojen nousu noin 10 % paitsi Kempeleessä, jossa työnantaja yritti alentaa edellisenä vuonna käytännössä olleita työpalkkoja 50 penniä tiilituhannelta, josta johtui, että työläiset ryh-

tyivät puolustuslakkoon, jonka avulla päästiin työehtosopimukseen, jossa palkat alenivat entisestään 25 pennillä tiilituhatta kohti.

Tupakkateollisuus. Huhtikuun alkupuolella osasto n:o 156 (H :gin tupakkatyöntekijäin) Fennian työhuonekunta pyysi liiton toimikunnan suostumusta palkankorotusesitykselle, johon suostuttiin. Fennian tehtaan isännistö useamman neuvottelun ja kirjelmän perusteella koroitti työpalkkoja 10 pennillä naisille ja —: 75—1: — tunnissa miehille, joten työtaistelu tuli vältetyksi.

Liitto kääntyi myöskin suoraan Suomen Tupakkateollisuuden Työnantajaliiton puoleen, esittäen kesäkuun 2 p:nä päivätyssä kirjelmässä, että tupakkatyöläisten palkkoja yleensä koroitettaisiin 15 % :lla ja että huonommin palkatuissa ryhmissä oleville työläisille myönnettäisiin huomattavasti suurempi korotus.

Esitykseen ei työnantajaliitto suostunut.

Heinäkuun 10 p:nä lähetti liittotoimikunta Tupakkateollisuuden Työnantajaliitolle uuden kirjelmän, joka päättyi seuraavaan esitykseen:

"Viittaamalla kirjelmääne 2 p:ltä kesäkuuta tänä vuonna, pyymme edelleen erittäin kohtuullisessa esityksessämme *yleiseen palkkojen koroitukseen nähden*, sekä lisäksi esitämme Helsingin kaikissa tupakkatehtaissa palkat yhtäläistytettäväksi, siten, että alimpana tuntipalkkana naisille maksetaan 4 mk., jota suhteellisesti koroitetaan sen palkkausluokittelun mukaan joka kussakin tehtaassa on käytännössä; että kaikissa urakatöissä on 4 mk. tuntipalkka taattu; että sikarityöläisten urakkapalkka ei ole 90 mk. alhaisempi tuhatta kpl. kohti; että miesten alin tuntipalkka on 6 mk."

Tähän saapui vastaus 28 p:nä heinäkuuta, jossa edelleen kieltäydettiin palkkoja koroittamasta, mutta lupauduttiin tarkoin seurata palkkojen kulkua.

Palkkaliikkeitä S. Puutyöntekijäin liiton alaisilla työaloilla.

Porvoon puuseppien lakko. Helmikuun viimeisenä päivänä esittivät Porvoon puutyöntekijät osastonsa välityksellä työnantajilleen A. Kaukokoskelle ja Stenströmille ehdotuksen, että työsopimuksen päätyttyä 1 p:nä toukokuuta, laadittaisiin uusi työsopimus, jossa alin tuntipalkka, joka oli ollut 6:50, koroitettaisiin 8 mk. ja että työläisten kesäloma järjestettäisiin touko- ja syyskuun välisenä aikana. Vastauksena pyydettiin 30 päivän kuluessa ja samalla sanottiin entinen työsopimus irti.

Työnantajien taholta vastattiin, ettei voida suostua puuseppien vaatimukseen, ja kieltäydettiin hyväksymästä uutta työehtosopimusta osaston kanssa, ainoastaan yksityisten työntekijäin kanssa ilmoittivat tekevänsä sopimuksia. Tällainen vastaus ei luonnollisestikaan tyydyttänyt puuseppiä, joten, kun uudistetutkaan neuvottelutarjoukset eivät tuottaneet mitään tuloksia, ryhtyivät he, luvultaan 50, lakkoon 2 p:nä toukokuuta. Neuvotteluja ei aluksi saatu käyntiin ollenkaan, kun

yleisen työnantajaliiton taholta oli tehty päätös, ettei liittoon kuuluvat työnantajat saa neuvotella työntekijäin ammattiliittojen "kommunististen" luottamusmiesten ja toimitsijain kanssa.

Porvoon puuseppäliikkeenharjoittajat kuitenkin alkoivat vähitellen käsittää, että he ovat häviämässä työtaistelun. Tätä varmuutta heihin lisäsi osaltaan se, etteivät he onnistuneet saamaan rikkureita muuta kuin parisen kolmannen luokan työntekijää, ja se, että työläiset perustivat paikkakunnalle puuseppien yhtymän, joka alkoi harjoittaa puuseppäliikettä. Useimmat lakkolaisista myös muuttivat muille seuduille työnansiolle ja näin ollen oli varmaa, ettei ainakaan työläisten puolelta pidetty kiirettä lakon lopettamiseen. Tämä johtikin lopulta siihen, että paikallisten puuseppäliikkeenharjoittajien painostuksesta täytyi Puuteollisuustyönantajain liiton ja yleisen työnantajaliiton taholta luopua sovinnon saannin jarruttamisesta. Neuvottelut sitten alkoivatkin sujua niin, että lakko lopetettiin syyskuun 7 p:nä työnantajien tappiolla. Lopullinen sovintoehdotus hyväksyttiin osaston kokouksessa elokuun 26 p:nä, jossa tilaisuudessa myös liiton puheenjohtaja oli läsnä. Tämän kokouksen päätös lähetettiin työnantajille, joka sitten lopullisesti tarkastettiin ja hyväksyttiin osaston kokouksessa 2 p:nä syyskuuta.

Sopimuksen tärkeimmät määräykset ovat, että työaika on 8-tuntinen muina päivinä paitsi lauantaisin 6 ja puoli tuntia; tilapäisen työvähyyden sattuessa on työnantajan koetettava järjestää työtä kaikille työläisilleen työpäivää lyhentämällä. Sopimuksessa määritellään myös, että työnantaja ei saa pakottaa työläisiään tekemään lakonalaisia töitä; työnantaja on velvollinen korvaamaan työntekijänsä työkalujen täyden arvon, jos ne sattuisivat työpaikalla mahdollisesti sattuvan tulipalon takia turmeltumaan tai häviämään; työläisten kesäloma — jonka pituus järjestetään erityisellä sopimuksella — on annettava toukok. i p:n ja syyskuun 1 päivän välisenä aikana; puusepille, jotka ovat olleet ammatissaan neljä vuotta, maksetaan 7: 50 alimpana tuntipalkkana; urakkatyöstä 10 % korotus tuntipalkkaan, ellei urakka-summa nousisi sovittuun tuntipalkkaan; oppilaille maksetaan tunnilta ensimmäisenä vuonna 3 : —, toisena 4: 50 ja kolmantena 6: —, ja saa oppilailla teettää ainoastaan ammattiin kuuluvaa työtä; palkka-asteikko hyväksyttiin liukuvaksi, jolloin aina 4 kk. kuluttua tarkistetaan palkat, ja jos elinkustannusten hintaindeksi on muuttunut v. 1923 huhtikuun indeksistä vähintään 5 %, järjestetään palkat sen mukaan. Jos työntekijä lähetetään toiselle paikkakunnalle työhön, on työnantaja velvollinen suorittaman matkakulut sekä tuntipalkkoihin 50 % korotuksen. Erimielisyydet työsopimuksesta ratkaistaan sovinto-oikeudessa, johon kumpikin sopimuspuoli valitsee 2 jäsentä ja nämä yhteisesti puheenjohtajan, elleivät nämä tästä sovi, määrää puheenjohtajan Porvoon kaupungin maistraatti. Sopimus on voimassa i päivään toukok. 1924 ja jatkuu vuoden kerrallaan, ellei sitä jomaltakummalta puolen kirjallisesti ylössanota viimeistään helmikuun ajalla ennen sitä toukokuuta, jolloin sopimus katsotaan loppuvaksi. Jos sopimus irtisanotaan, on samalla jätettävä toiselle sopimuskump-

panille ehdotus uudeksi työ sopimukseksi, josta vastapuolen on annettava lausuntonsa 30 päivän kuluessa ehdotuksen saatuaan.

Tampereen puuseppien lakko alkoi 26 p:nä toukokuuta seuraavissa puuseppäliikkeissä: Tampereen Höyrypuuseppä Oy:n, Evert Jnveniuksen, Tampereen Puunjalostustehtaan ja J. Paasikosken puuteollisuusliikkeessä. Sanottujen liikkeiden työläiset esittivät huhtik. 15 p:nä päivätyllä kirjelmällä, että työnantajat koroittaisivat työntekijäin palkkoja siihenastisista 6: 50 tuntipalkoista 8: — sekä paremmin palkattujen työläisten palkkoja samassa suhteessa. Työnantajat kieltäytyivät suostumasta työntekijäin vaatimuksiin, luvaten koroittaa ainoastaan korkeimmat tuntipalkat 25 pennillä. Työläisistä olivat jotkut saaneet 7:25 tuntipalkkoja ja näiden palkat olisivat nyt kohonneet 7:50 tunnilta. Tällaisiin tarjouksiin eivät työläiset luonnollisesti voineet suostua, joten lakko päätettiin alkaa toukok. 26 p:nä, jolloin päättyi työntekijäin saman kuun 11 p:nä ilmoittama irtisanomisaika. Lakkoon ryhtyi satakunta puutyöntekijää.

Kesäkuun 1 ja 2 p:nä oli liiton puheenjohtaja N. Aronen paikkakunnalla neuvottelemassa työnantajien ja työntekijäin kanssa lakon lopettamismahdollisuuksista. Kun työnantajien taholta toivottiin lakkolaisten esittävän lopulliset sovinnonsaantiehtonsa, pitivät lakkolaiset kokouksen kesäk. 1 p:nä, jossa asiaa ja tilannetta monipuolisesti pohdittua, päätettiin sovinnon aikaansaamiseksi tinkiä alkuperäisistä vaatimuksista siten, että lopullisena vaatimuksena esitetään, että työntekijäin palkkoja on koroitettava 50 pennillä siihen asti käytännössä olleista palkoista. Samalla esitettiin, että yhtenä sovinnonsaantiehtona on, että lakkolaisten on päästävä entisiin toimiinsa, eikä heitä saada työnantajain taholta ryhtyä lakon johdosta boikoteeraamaan, sekä että työläisten kesälomat ovat järjestettävät kesä- ja heinäkuun aikana. Ehdotukseen sisältyi myös ehto, että elleivän työnantajat näihin sovinnonsaantitarkoituksessa esitettyihin ehtoihin suostu, raukeavat ne ja lakkolaiset palauttavat voimaan alkuperäisen vaatimuksensa.

Työnantajien puolesta oli neuvottelijana Tampereen Höyrypuuseppä Oy:n isännöitsijä, arkkitehti A. Gauffin. Lakkolaisten puolesta olivat neuvottelijoina liiton puheenjohtaja N. Aronen ja pari lakkotoimikunnan valitsemaa osaston jäsentä.

Työnantajien puolesta ilmoitti Gauffin, että hän lähettää lakkolaisten lopullisen ehdotuksen yleisen työnantajaliiton puheenjohtajalle Palmgrenille Helsinkiin, jonka määräysvallasta riippuvia tamperelaiset puuseppäliikkeenharjoittajat tuntuivat olevan.

Työnantajat eivät siis suostuneet ehdotukseen, joten lakko jatkui edelleen. Useita kertoja käytiin neuvotteluja, jotka lopulta johtivat siihen, että työnantajat suostuivat koroittamaan työläistensä palkkoja seuraavasti: puuseppille, joiden tuntipalkka on ollut:

7:	7: 25	koroitettiin	50 pennillä
6:75 —	7:—	”	45
6: 50 —	6: 75	”	40
6: 25 —	6: 50	”	35
6:	6:25	”	30

Kuluneen vuoden kesälomakysymys, josta oli myöskin erimielisyyttä aiheutunut, jätettiin sovinto-oikeuden ratkaistavaksi. Kesälomaan nähden vastaisuudessa sovittiin, että se on järjestettävä kesä-, heinä- ja elokuun aikana. Lakossa olleita ja työhön palaavia työläisiä ei työnantajilla ole oikeus boikoteerata. Lakkolaisilla on oikeus kahden viikon ajalla palata takaisin työhönsä ja vasta sen jälkeen on työnantajilla oikeus ottaa poisjäneiden tilalle uutta työvoimaa.

Lakko, joka alkoi toukokuun 26 p:nä, päättyi syysk. 26 p:nä.

Vaasassa, Suomen Osuuskauppojen Keskuskunnan makasiinirakennuksella alennettiin maaliskuun alkupäivinä työläisten tuntipalkkoja 2 mk :lla. Selkkkaus kuitenkin saatiin sovittua, ettei varsinaista työtaistelua syntynyt.

Helylän puuseppien ammattiosasto jätti Oy. Helylän isännistölle palkankorotusanomuksen huhtikuun 19 päivänä. Anomuksessa pyydettiin 25 % korotusta ammattimiehille ja toisille työntekijöille suhteellisesti. Vastausta pyydettiin toukokuun 1 päivään mennessä. Palkat olivat 5 mk. tunnilta ammattimiehillä, muilla vielä alhaisemmat.

Huhtikuun 30 päivänä päivätyllä kirjelmällä kieltäytyi isännistö palkankorotusanomukseen suostumasta.

Osasto toukok. 3 p:nä pitämässään kokouksessa päätti pysyä vaatimuksessaan ja vaadittiin isännistön suostumusta lopullisesti toukok. 15 päivään mennessä. Työnantajain vastaus oli vain osaksi myönteinen, johon osastokin suostui, joten työtaistelua ei syntynyt.

Hämeenlinnan puuseppien ammattiosaston taholta jätettiin huhtik. 23 p:nä palkankorotusanomus sikäläisille puusepäntöiden harjoittajille. Palkankorotusta vaadittiin 1 mk. tunnilta tähänastisen 8 mk. tuntipalkan lisäksi, sekä konepuusepille 10 % korotus edellämaintuun eli siis 1: 10 tunnilta. Anomukseen antoivat työnantajat huhtikuun 28 p:nä päivätyllä kirjelmällä kieltävän vastauksen, perustellen kieltoaan sillä, että puusepillä on muka paremmat palkat kuin paikkakunnan työläisillä yleensä. Osasto ei katsonut aikaa sopivaksi ryhtyä ajamaan vaatimustansa perille.

Kylmäkosken puuseppien a.o. jätti toukokuulla palkkojen korotuspyynnön isännistölleen Oy. Kylmäkoski Ab. puunjalostustehtaalla. Työnantaja suostui korottamaan työntekijäin palkkoja 25 pennillä tunnilta paitsi parin, huonoimmin palkatun työläisen, toisen 50 pennillä ja toisen 75 pennillä. Samalla ilmoitti työnantaja suostuvansa ammattiosaston pyyntöön kokoushuoneen saamiseksi a.o:n kokouksia varten. Tarkoitukseen luovutettiin tehtaalla oleva tilava leivintupa ilman vuokraa.

Katsoen työsuhteisiin y.m. seikkoihin paikkakunnalla, päätti osasto toistaiseksi tyytyä saavutettuihin myönnytyksiin.

Turun Rautateollisuus- ja vanutehtaalla puhkesi lakko huhtikuun alkupäivinä. Lakkoon ryhtyi paitsi puutyöntekijöitä, myös metallityöläisiä ja kesti lakko syyskuun 27 päivään, jolloin se päättyi työläisten tappiolla.

Hellaksen pianotehtaalla Helsingissä puhkesi lakko jo huhtikuun 9 päivänä. Työntekijät esittivät vaatimuksen joukkotyösopimuksen

laatimisesta työnantajan ja tehtaan työhuonekunnan välillä, sekä pienempää palkankorotusta. Työnantaja kieltäytyi tekemästä sopimuksesta työhuonekunnan kanssa ja vaati jokaista työläistä yksityisesti sopimaan työ- sekä palkkaehdoista. Työntekijät eivät tähän suostuneet ja niin puhkesi lakko. Työntekijät sanotuilla pianotehtaalla olivat siihen asti työskennelleet ilman mitään kirjallista sopimusta.

Lakkoon yhtyi koko tehtaan työväestö, 30 henkilöä.

Huhtikuun 25 p:nä kävi liiton puheenjohtaja N. Aronen lakkoilaiden valitseman parin edustajan kanssa neuvottelemassa Hellaksen toimitusjohtajan, herra Rehnströmin kanssa lakon lopettamisesta, mutta kun työnantaja ei suostunut allekirjoittamaan joukkotyösopimusta työntekijäin järjestön kanssa, vaan vaati että jokaisen työntekijän on tehtävä henkilökohtainen sopimus, joka toisin sanoen olisi tietänyt sitä, että hän olisi sanellut ehdot työntekijöilleen, eivät lakkolaiset voineet sellaiseen suostua, joten neuvottelut sillä kertaa raukesivat.

Toukok. 31 p:nä päättivät työntekijät hyväksyä työnantajan tarjouksen, jonka mukaan työläisten palkkoja tullaan korottamaan 25 pennistä i markkaan asti eri työntekijöille, sekä että kaikki lakkolaiset voivat palata takaisin työhön eikä heitä saada boikoteerata lakon takia. Näin ollen päätettiin lakko lopettaa kesäk. 1 p :stä alkaen, kesettyään huhtik. 9 prstä asti.

Lahden kirvesmiesten osasto jätti toukokuussa sikäläisille rakennustyönantajille palkankorotusvaatimuksen, vaatien vastausta toukokuun 31 päivään mennessä. Työnantajat eivät kuitenkaan suostuneet edes neuvotteluihinkaan, vaikka heitä siihen kehoitettiin m.m. liittotoimikunnan puolesta. Paikalliset työolot olivat kuitenkin sellaiset, ettei katsottu edulliseksi ryhtyä lakon avulla palkkavaatimusta toteuttamaan.

Turun puuseppien osasto jätti toukokuulla sikäläisille puuseppäliikkeenharjoittajille palkankorotusvaatimuksen, jossa vaadittiin siihen asti käytännössä olleiden 6:40 alimpien tuntipalkkojen korottamista 8:— . Työnantajat vastasivat, etteivät he voi suostua esitettyyn palkankorotusvaatimukseen, huomauttaen samalla, ettei vastaus tosin ole lopullinen, kun kaikkien puuseppäliikkeiden omistajat eivät ole olleet tilaisuudessa asiasta päättämään. Eräät työnantajat ilmoittivat suostuvansa jos toisetkin suostuvat.

Sittemmin, kun osasto ei saanut lupaa ryhtyä lakon avulla viemään vaatimustaan perille, päätti se kokouksessaan heinäkuun 3 p:nä jättää kysymyksen avoimeksi toistaiseksi. Sitä ennen olivat työnantajat suostuneet osaston vaatimukseen siten, että he korottavat yksityisten työntekijäin palkkoja oman harkintansa mukaisesti.

Helsingin rakennustyösulkuun heinäkuun 9 p:nä joutui 500 liittoon kuuluvaa kirvesmiestä. Heistä kuitenkin suurin osa onnistui saamaan työtä muualta, joten työnantajain toimeenpanemalla työsululla ei ollut heidän tarkoitamaansa vaikutusta. Ammattijärjestö avusti näitä sulkulaisia 7,056 markalla.

Lokakuun 6 p:nä jätettiin *Kyrön puuseppien osaston* puolesta sikäläisille puuseppäliikkeen harjoittajille kirjallinen vaatimus alimpien 5—6 mk. tuntipalkkojen korottamisesta 7 mk. Tähän vaadittiin vastausta saman, kuun 16 p:ään mennessä. Puuseppäliikkeenharjohtajista Juho Suominen ja Matias Laakso ilmoittivatkin suostuvansa vaadittuun palkankorotukseen, mutta Akseli Vesa ilmoitti, ettei hän voi nostaa kuin korkeintaan 6: 50. Tehtailija Y. Hermansson ei vaivautunut vastaamaan ollenkaan.

Tämän johdosta päätti osasto saman kuun 16 p:nä, että asiasta on koetettava neuvotella työnantajien kanssa, ennenkuin muihin toimenpiteisiin vaatimusten perille viemiseksi ryhdytään. Tästä ilmoitettiin myös liittotoimikunnalle. Liiton puheenjohtaja N. Aronen lähetettiin paikkakunnalle asiasta neuvottelemaan. Marraskuun 19 p:nä oli osastolla asian johdosta kokous, jossa Arosen lisäksi valittiin sovittelijoiksi kaksi osaston jäsentä. Neuvotteluja käytiinkin samana päivänä työnantajien A. Vesan ja Y. Hermanssonin kanssa, jotka ovat suurimmat liikkeenharjoittajat paikkakunnalla. Lopputuloksena neuvotteluista oli, että työnantajat suostuivat korottamaan alimmat tuntipalkat 6: 50, sekä takasivat urakkatyössä 10 % korotuksen peruspalkkoihin, joka maksetaan siinä tapauksessa, ellei sovittu urakkasumma nousisi tähän määrään. Myös sovittiin siitä, että urakkasumma on suoritettava kokonaan työntekijälle työn valmistuttua heti ensimmäisessä tilissä.

Oppilaille suoritetaan esim. oppivuotena 3: 75, toisena 4: 50, kolmantena 5: 25 ja neljäntenä oppivuotena 6 mk.

Työsopimus on voimassa toistaiseksi. Täten aikaansaatuun sopimukseen olivat molemmat sopijapuolet tyytyväisiä ja hyväksyttiin se osaston kokouksessa marraskuun 19 p:nä.

Lakko- ja sulkuavustuksia maksoi liitto vuoden ajalla yhteensä 56,967 mk. 50 penniä. Ammattijärjestöltä sai liitto sulkuavustuksina 7,056 mkaa.

Palkkaliikkeet paperiteollisuudessa.

^ Joulukuun 15 p:nä 1922 sanottiin 20 työläistä irti *Tampereen Paperiteos Oy:n* omistamalta paperinjalostustehtaalta ja maksettiin loppu-tili joulunaattopäivinä. Irtisanominen johtui siitä, kun ammattientarkastajat määräsivät laitettavaksi tarpeelliset lämmityslaitteet eräälle työosastolle. Liiton toimesta ryhdyttiin toimenpiteisiin selkkauksen selvittämiseksi ja saatiin sovinto aikaan työnantajan kanssa. Tammi-kuun puolivälissä pääsivät erotetut työläiset takaisin työhön, paitsi pari oppilasta jäi toistaiseksi työttömäksi, sitäpaitsi eräs työläinen eroitettiin työstä, joka oli jo ennen selkkauksen alkamista sanottu irti luultavasti sentähden, että työnantaja arveli hänen tehneen kantelun ammattientarkastajalle, vaikkei sitä työnantajan taholta tunnustettu, vaan väitettiin eroittamisen johtuneen siitä, ettei hän ollut kykenevä suorittamaan tehtävänsä.

Helmik. 5 p:nä ilmoitettiin *Tainionkosken* isännistön taholta n.s.

yläkerran paperisalin lajittelijoille, että seuraavana päivänä otetaan käytäntöön Y₂ tunnilla pidennetty työpäivä. Tällä työosastolla työskenteli 50 naistyöläistä ja työ suoritettiin kahdessa vuorossa nim. klo 6—2 ja 2—10. Tehdyn ilmoituksen mukaisesti oli työnantajalla tarkoitus järjestää työvuorot klo 6—y₂ 3 :een ja y₂ 3—11 puolentunnin ruokailuajalla. 20 työntekijää suostuikin heti uuteen työehtoon, mutta 30 kieltäytyi suostumasta, koska käytännössä ollut työehtoa ei oltu edeltäpäin irtisanottu niinkuin työsopimuslaki edellyttää. Kun työnantaja ei sallinut työläisten jatkaa työtä entisillä ehdoilla, niin luonnollisesti jäivät työläiset pois työstä.

Helmik. 15 p:nä saatiin liiton luottamusmiehen *S. J. Mäkisen* välityksellä aikaan sovinto työnantajan ja työläisten välillä seuraavilla ehdoilla: 1) Työläiset saavat palata työhön entisillä ehdoilla niin kauaksi kun irtisanomisaika kestää, lukien helmik. 5 p:stä. 2) Kun irtisanomisaika (14 vuorokautta) on kulunut, niin senjälkeen vuorotyö lakkautetaan ja työ suoritetaan päivällä klo 7—4, yhden tunnin ruokailuajalla. 3) "Siltä ajalta, minkä työntekijät olivat työstä pois, riippuu palkanmaksu lain tulkinnasta, jota päätettiin pyytää ammattientarkastuksen ylijohdajalta insin. Pyyköltä. 4) Jos työntekijöillä ei riitä urakkatyötä koko päiväksi, niin maksetaan heille tuntipalkka odotusajalta, joka määrä järjestetään ammattitaidon perusteella, mutta alin maksu on kuitenkin 1:80 tunnilta. Työt aloitettiin helmik. 15 p:nä, joten työneisaus kesti 9 päivää.

Insin. Pyykkö antoi lausuntonsa työnantajan eduksi.

Tammikuun 17 p:nä jätettiin liiton toimesta *Tampereen Pellavana Rautateollisuus Oy:lle* kirjelmä, jossa vaadittiin yhtiön omistaman puumassatehtaan työläisten palkkoja korotettavaksi 20 prosentilla. Yhtiön puolesta ei edes vastattu esitettyyn vaatimukseen. Toukok. 3 p:nä jätti puuhiomontyöhuonekunta uuden kirjelmän isännistölle, jossa esitettiin sama palkankorotusvaatimus. Mitään tulosta ei tästäkään kirjelmästä ollut, eivätkä työläisetkään ryhtyneet järjestövoiman avulla työnantajaa pakoittamaan myönnytyksiin.

Huhtikuun 22 p:nä jätti liiton *Varkauden osasto* muiden Varkaudessa toimivien ammattiosastojen kanssa yhdessä, *Ahlström Oy:n* isännistölle kirjelmän, jossa vaadittiin työläisten palkkoja korotettavaksi 15 prosentilla. Tämän, johdosta jätti *Ahlström Oy.* toukok. 8 p:nä asianomaisille ammattiosastoille vastauskirjelmän, jossa huomautettiin, että talven kuluessa on esim. sahan työläisille korotettu palkkoja 2 :ssa tilissä ja että mahdollisesti edelleenkin tehdään samantaisia korjauksia, mutta ettei mikään yleisempi palkkojenkorotus voi tulla kysymykseen. Työnantajain vastauskirje ei tyydyttänyt työläisiä, mutta kun tilanne ei ollut erityisen suotuisa työntekijöille, jättivät ammattiosastot keskusjärjestöjen ratkaistavaksi, voidaanko lähteä lakon avulla vaatimusta tukemaan. Kun tuotteiden markkinatilanne oli entisestään heikentunut, asettui liitto epäileväälle kannalle lakon onnistumiseen nähden ja samanlainen käsitys oli muillakin keskusjärjestöillä, joten Varkauden työläisiä kehoitettiin jäämään toistaiseksi odottamaan markkinatilanteen selviytymistä paremmaksi.

Huhtikuulla ryhdyttiin *Kymin*, *Kuusankosken* ja *Voikan tehtailta* alentamaan työläisten palkkoja poistamalla käytännössä olleita luontaisetuja, sitäpaitsi alennettiin osittain rahapalkkojakin m. m. pakkaajilta. Tämän johdosta jätettiin Kymiyhtiön johtokunnalle toukokuun puolivälissä Paperiteollisuustyöväen, Metallityöntekijäin, Saha-, Kuljetus- ja Sekatyöväen ja Puutyöntekijäin liittojen allekirjoittama kirjelmä, jossa vaadittiin 15 prosentin koroitusta, jolla olisi tullut korvatuksi luontaisetujen poistamisesta johtuneet alennukset sekä lisäksi vaadittiin, ettei yhtiön puolelta enää tapahtuisi palkkojen alennusta. Mitään palkkojen koroitusta ei kuitenkaan tapahtunut, mutta ei myöskään tämän jälkeen ole ainakaan huomattavammin palkkoja alennettu.

Tainionkosken työläiset esittivät palkankorotusvaatimuksen huhtikuun lopulla. Työnantajat vastasivat esitykseen kielteisesti, eivätkä sikäläiset ammattiosastot katsoneet voivansa ryhtyä lakon avulla tukemaan vaatimustaan ja näinollen raukesivat palkankorotuspyrkimykset toistaiseksi.

Juankosken puuhiomolla esittivät järjestymättömät naistyöntekijät tehtaan isännöitsijälle toukokuun lopulla vaatimuksen, että heidän tuntipalkkansa koroitettaisiin 1 : 35 :stä 2 :teen markkaa. Kun sitten kesäkuun 4 p:nä isännöitsijä tehtaalla käydessään ilmoitti, ettei palkkoja koroiteta ja että kaikki ne, jotka eivät suostu työskentelemään entisellä palkalla, saavat poistua työstä, poistui työstä kaikkiaan 33 naista. Heistä 4 kuului ammattiosastoon ja 29 -oli järjestymättömiä. Liiton luottamusmies S. / . *Mäkinen* tarjosi tehtaan isännöitsijälle neuvotteluja syntyneen selkkauksen johdosta ja lupautuikin tämä neuvottelemaan. Mutta kun rikkureita saapui tehtaalle varsin runsaasti, ilmoitti isännöitsijä konttoriin saapuneelle lähetystölle, ettei hän suostu minkäänlaisiin neuvotteluihin. Kun sovitteluyritys täten raukesi ja kun elämä paikkakunnalla kehittyi arveluttavan rauhattomaksi, kehotti ammattiosasto asianomaisia palaamaan työhön, jotta olisi ehditty järjestää koko tehtaan työläisiä käsittävä palkkojenkorotusvaatimus ja saatu keskusjärjestöjen lupa kaikkia työläisiä käsittävälle palkkaliikkelle. Työstä eronneet työläiset lupautuivatkin noudattamaan osaston kehoitusta, mutta eivät kuitenkaan palanneet työhön. Kun nämä järjestymättömät työläiset eivät liittyneet osastoon, eivätkä muutenkaan noudattaneet osaston antamia ohjeita, ei mitään kokonaista palkkaliikettä saatu syntymään. Kun sitten jonkun ajan kuluttua eräälle työläiselle luvattiin 1: 80 tunnilta, meni hän työhön ja sen jälkeen myöskin toiset, mikäli heitä oli paikkakunnalla. Enimmäkseen 15 pennin korotuksella ja osa entisillä palkoilla.

Toukokuun 26 p:nä sanottiin *Sanduddin tapettitehtaan* työväki irti tehtaan palveluksesta. Irtisanomisen syyksi ilmoitettiin tilausten puute ja että tehdas tulee korjauksen alaiseksi. Ammattiosasto jätti toukok. 29 p:nä kirjeen isännistölle, jossa vaadittiin kesäloman myöntämistä niille työläisille, jotka työsopimuslain mukaan ovat oikeutettuja loman saantiin heti irtisanomisajan päätyttyä ja että ne työläiset, jotka eivät ole oikeutettuja lomansaantiin, pidetään tehtaan korjaustöissä. Kun työläiset käsittivät, että työnantaja yrittää saada myöskin palkat alen-

nettua, huomautettiin kirjeessä työnantajalle, ettei sellainen saa tulla kysymykseenkään, vaan päinvastoin pitäisi palkkoja koroittaa. Liiton puolesta jätettiin myöskin kesäk. 13 p:nä yhtiön hallinnolle kirjelmä, jossa ilmoitettiin, että liitto yhtyy osaston esittämiä vaatimuksia puolustamaan. Yhtiön puolesta annettiin osastolle kielteinen vastaus, mutta sen jälkeen osittain toteutettiin osaston esittämiä vaatimuksia, varsinkin loman järjestelyyn, nähden. Heinäkuun lopulla pantiin tehdas käyntiin ja koroitettiin vähäisessä määrin työläisten palkkoja.

Helsingin kotelotyöntekijäin ammattiosaston Tupakkatehdas Fenian työhuonekunta jätti työnantajille huhtik. 24 p:nä kirjelmän, jossa vaadittiin koroitettavaksi työläisten palkkoja 1 :llä markalla tunnilta. Työnantaja ei kuitenkaan suostunut koroittamaan vaadittua määrää, vaan sensijaan koroitettiin tuntipalkat 25 pennillä, alkaen toukok. 14 p:stä ja urakkatyöläisille suhteellisesti saman verran, aputyöläisille myönnettiin, koroitusta ainoastaan 5—15 penniä tunnilta. Ku asianomaiset työläiset olivat heikosti järjestyneitä, luovuttiin tarmokkaampiin toimenpiteisiin ryhtymisestä.

Palkkaliikkeet muuraustyön alalla.

Vuoden vaihteessa alkoivat työnantajat Helsingissä rynnistyksen *H:gin Muurarien ja Rapparien osastojen* 9 mk. tuntipalkkapäätöstä vastaan. Tästä päätöksestä, jonka osastot olivat tehneet jo edellisen vuoden kesällä, ja josta, myöskin oli tehty virallinen ilmoitus työnantajain liitolle, tekeytyivät työnantajat kokonaan tietämättömiksi ja alkoivat maksamaan 8:20—8:80 mk. tunnilta. Osastojen jäsenet eivät kuitenkaan tällä palkalla suostuneet työskentelemään, vaan vaativat 9 mk. tunnilta. Varsinaisia työstäpoistumisia ei kuitenkaan montakaan tapahtunut, tuntityönteko kuin silloin vielä oli verrattain rajoitettua. Sitä vastoin sattui lukuisia sellaisia tapauksia, että työläiset saatuaan urakkatyönsä suoritettua, kieltäytyivät ryhtymästä tarjottuihin tuntitöihin alle 9 mk. tuntipalkalla. Näin syntyi pysähdys normaaliseen työskentelyyn, vaikka mitään avointa taistelua ei ollutkaan. Tilanteen selvittämiseksi tarjosivat työnantajat sopimusneuvotteluja. Liittotoimikunta, samoinkuin asianomaiset osastotkin suostuivat työnantajain esittämiin neuvotteluihin. Niitä käytiin useampana kertana, mutta mihinkään tuloksiin ne eivät johtaneet. Työnantajat tarjosivat välitilapalkaksi 8:40 ja varsinaiseksi sopimuksessa määrättäväksi 8 mk. tunnilta, kun sitä vastoin liittomme edustajat olisivat suostuneet 8:80 mk. välitilapalkkaukseen, mutta vaativat kiinteästi 9 mk. sopimuksessa määrättäväksi alimmaksi palkaksi. Kun yksimielisyyttä ei saavutettu ja kun työnantajat uhkasivat antaa "voiman ratkaista" niinkuin he ilmoittivat, sekä välttääkseen näin työläisille epäedullisena aikana yleisen taistelun puhkeamisen, päättivät osastot, liittotoimikunnan ja Ammattijärjestön toimeenpanevan valiokunnan vahvistaessa päätökset, peruuttaa kaikki tuntipalkkoja koskevat päätöksensä, sekä julistaa kaikki työmaat normaalian vapaaksi kaikelle työhöntarjonnille. Tästä tehtiin *neuvottelukokouksien pöytäkirjain tarkastustilai-*

suudessa 15. 1. 1924 ilmoitus työnantajille. Tämän ilmoituksen perusteella luopuivat myöskin työnantajat sulun toimeenpanosta.

Osittaista työnseisausta kesti n. kolme viikkoa ja päättyi se työläisten tappiolla.

Avustusta työläisille ei suoritettu.

Kertomusvuoden keväällä alkoivat työnantajat myöskin *Vaasassa*, kun työtä oli ainoastaan parilla pienemmällä rakennuksella, maksaa ainoastaan 8—8:60 mk. tunnilta. Asiasta ensin liittotoimikunnan kanssa neuvoteltuaan, päätti osasto, että sen jäsenet eivät työskentele alle 9 mk. tuntipalkan. Seurauksena tästä osaston päättäväisestä esiintymisestä olikin, että työnantajat taipuivat ilman työnseisausta maksamaan osaston päätöksen mukaisen palkan.

Turussa työnantajat niinikään aikoivat parilla työmaalla alentaa palkkoja, mutta kun osaston jäsenet uhkasivat lopettaa työskentelynsä, suostuivat he maksamaan osaston päätöksen mukaisen tuntipalkan.

Keväällä pyrkivät työnantajat myöskin *Tampereella* alentamaan palkkoja. Osaston tarmokkailla toimenpiteillä saatiin tämä kuitenkin estetyksi.

Heinäkuun 9 p:nä alkaneeseen *Helsingin ja sen lähiympäristön* rakennustöitä käsittävään työsulkuun joutui 500 S. Muurarien, Rapparien ja Uunintekijäin liiton jäsentä, joista kuitenkin huomattava osa siirtyi sulun ajaksi työansiolle maaseudulle. Menetettyjä työpäiviä oli noin 9,600 sekä palkkatappio noin 70,000 mk. Taistelun aikana maksettiin avustuksia seuraavasti: H:gin Muurarien os. 31 jäsenelle 633 päivältä 5,733 mk.; H:gin Rapparien os. 13 jäs. 288 päivältä 2,742 mk.; H:gin Kipsi- ja riksilevyt. os. 8 jäs. 141 päivältä 921 mk. Yht. 52 jäsenelle 1,062 päivältä 9,396 mk.

Ammattijärjestö maksoi sääntöjensä mukaan edelläolevasta summasta 5,739 mk., joten liiton osalle jäi 3,657 mk.

Syksyllä kieltäytyi *Oy. Tornator, Tainionko skelia*, maksamasta rakennuttamallaan uudisrakennuksilla palomuu- ja piippu- ja uunistöistä fyöehtojen mukaisia hintoja. Osaston hakemuksesta antoi liittotoimikunta Imatran osastolle oikeuden julistaa kyseessäolevat työt saartoon, siksi kunnes yhtiö suostuu työläisten vaatimuksiin. Tästä olikin seurauksena, että yhtiö taipui ja osaston miehet saivat työt työehtojen mukaisilla hinnoilla suoritettavakseen.

Kuopiossa oli Kuopion osasto aikoinaan liittotoimikunnan luvalla julistanut erään rakennusurakoitsija Aarnion työt boikottaustilaan. Boikottausta oli jo kestänyt kolmisen vuotta. Nyt uudisti osasto päätöksensä ja haki sille toimikunnan vahvistusta. Koska osasto ei kuitenkaan voinut esittää päätöksensä tueksi mitään sellaisia seikkoja, jotka sääntöjen mukaan olisivat oikeuttaneet toimikunnan siihen yhtymään, kieltäytyi toimikunta päätöstä vahvistamasta. Osastojen sääntöjen perusteella oikeutti toimikunta osaston omalla päätöksellään boikottia jatkamaan jos se katsoisi sen tarkoituksenmukaiseksi. Kun osasto ei saanut päätökselleen toimikunnan vahvistusta, päätti se myöskin sen purkaa.

Työehtoja urakkahintoihin nähden on liittotoimikunta vahvistanut seuraavasti:

Vaasan os. n:o 9 hakemuksesta osaston toimintapiiriin rappaushinnaksi 5 mk. neliöm.

Vaasan os. n:o 9:lle vahvistettiin käytäntöön myöskin os. 1910 laatima, 1912 tarkistama ja korjaama hinnoittelu uunitöissä neljällätoista kerrottuna.

H:gin Kipsi- ja Riksyöntekijäin osastolle vahvisti toimikunta myöskin uuden hinnoittelun, jossa työpalkat oli määrätty huomattavan paljon korkeammaksi kuin työehdoissa. Samalla oikeutti toimikunta osaston tekemään siitä ilmoituksen myöskin työnantajille. Saatuaan hinnoitteluilmoituksen, ilmoittivat seinäliikkeiden harjoittajat olevansa valmiit siitä neuvottelemaan. Liiton ja osaston edustajan ottaessa osaa neuvotteluihin allekirjoittivat seinäliikkeiden harjoittajat sopimuksen, joka ainoastaan hyvin vähän, etupäässä muodollisissa seikoissa poikkeaa siitä ehdotuksesta, jonka osasto teki.

Tampereen Asfaltti- ja Sementtityöntekijäin osasto niinkään laati ja liiton vahvistamana otti käytäntöön verraten yksityiskohtaisen ja hintoihinsa nähden kohtuullisen sementti-, askele- ja asfalttitöitä koskevan hinnoittelun. Tästäkin oikeutti toimikunta osaston tekemään ilmoituksen työnantajille. Työehdoissa ei aikaisemmin ole kyseessä olevia töitä hinnoiteltu.

Askeleiden kiinnimuuramisesta, joka osaston hinnoittelussa oli määrätty korkeammaksi kuin työehdoissa, kehoitti liittotoimikunta osastoa neuvottelemaan Tampereen os. n:o 8 kanssa, ettei mitään väärinkäsityksiä työkauppojen teossa aiheutuisi. Neuvottelujen tuloksena olikin, että os. n:o 8 ilmoitti ottavansa käytäntöön os. 35 hyväksytyt hinnat.

Riihimäki—Hyvinkään osastolle vahvistettiin uusi hinnoittelu palomuri- ja piippujen muuraamisesta ja rappauksesta.

Jyväskylän osastolle vahvistettiin niinkään uusi hinnoittelu palomuri- ja piipputöille, sekä hellojen teolle levyvaippakuorella.

Pietarsaaren osastolle vahvistettiin palomuri- ja piipputöistä pohjoiselle piirille määrätty hinnat, sekä levyvaippakuorilla varustetuille helloille sama hinta kuin Jyväskylän osastollekin.

Imatran ja ympäristöseutujen osasto päätti niinkään ryhtyä noudattamaan työehdoissa mainittuja hintoja.

Muuraustöissä määritellyt urakkahinnat ovat kaikki työläisten itsensä määräämiä, joita työnantajain on ollut pakko noudattaa, ollen se tuloksena työläisten hyvästä järjestymisestä.

Palkkaliikkeet maalarityön alalla.

Hämeenlinnan osaston taholta sanottiin kevättalvella irti siellä voimassa ollut työehtosopimus, joka päättyi huhtikuun 1 p:nä. Vaatimuksena oli 9 mkn alin tuntipalkka eli yhden mkn korotus entiseen tuntipalkkaan. Osasto tarjosi neuvotteluja työnantajille. Tarjousta.

ei otettu vastaan ennenkuin vasta sitten, kun liiton taholta tarjous uudistettiin. Neuvottelut eivät kuitenkaan johtaneet mihinkään tulokseen, josta oli seurauksena, että maalaustyöt paikkakunnalla julistettiin lakkotilaan huhtikuun 9 p :stä alkaen. Lakko ei kestänyt montaa päivää, sillä työnantajat saapuivat yksitellen allekirjoittamaan sopimuksen. Työläiset voittivat täydellisesti.

Mikkelin osasto esitti keväällä uuden työehtosopimuksen, joka hyväksyttiin ilman lakkoa. Sopimuksessa oli 8 mk. alin tuntipalkka sekä pakollinen järjestäytyminen.

Lappeenrannan osasto esitti keväällä uuden sopimuksen, josta sovinto osaston ja liikkeenharjoittajain välillä syntyi ilman työnseisausta. Saavutuksena oli markan korotus 8 mk :n tuntipalkkaan ja järjestyneiden työssäpito ensitilassa.

Iisalmessa jätti osasto sopimuksen liikkeenharjoittajain hyväksyttäväksi, vaatien siinä 9 mk :n alinta tuntipalkkaa ja pakollista järjestäytymistä, joka sopimus tuli hyväksytyä ilman työtaistelua.

Kirjallisia työehtosopimuksia on seuraavilla osastoilla: Helsingissä, Tampereella, Turussa, Viipurissa, Hämeenlinnassa, Kotkassa, Lappeenrannassa, Oulussa, Vaasassa, Pietarsaareissa, Savonlinnassa, Iisalmessa, Mikkelissä, Porissa ja Jyväskylässä.

Palkat eri paikkakunnilla eroavat toisistaan hyvin suuresti, vaihdellen ne 3 mk. 50 pennistä 12 mk:aan.

Palkkaliikkeet kivityön alalla.

Helsingin rakennustyö sulkavin, joka alkoi heinäkuun 9 p:nä ja päättyi viiden viikon kuluttua työläisten täydellisellä voitolla, joutui myöskin osa kivityöntekijöitä. Liiton sääntöjen mukaista avustusta suoritettiin kaikkiaan 45 jäsenelle yhteensä 561 päivästä a 15 mk. päivältä, tehden yhteinen summa 8,415 mk. Ammattijärjestöltä saatiin sen sääntöjen mukaan 6 mk. jokaista päivää kohden, eli yhteensä 3,366 mk., joten liiton varoja käytettiin sulussa 5,049 markkaa.

Kivityöntekijäin Helsingin osastojen yhteisen päätöksen mukaan esitettiin paikallisille yksityisille kivityönantajille toukokuun 21 p:nä jätetyllä kirjeellä, että kivityöntekijöiden urakkapalkkoja korotettaisiin hakkausalaan kuuluvissa töissä 50 % ja poraustöissä 100 % v. 1920 tehdyssä työehtosopimuksessa määrättyihin alhaisiin hintoihin. Hinnonittelussa vaadittiin 10 mk. sekä perusmuuritoissa 9 ja n.s. rusnauksessa 8 mk. alimmaksi tuntipalkaksi. Kivityönantajat lähettämässään vastauksessa kieltäytyivät palkankorotuksista, perustellen kieltäytymisiään silloin laskusuuntaa osottavaan elintarveindeksiin. Työnantajien kielteisen vastauksen johdosta päättivät osastot yhteisessä kokouksessaan kesäkuun 1 päivänä ajaa pakkotoimenpiteiden avulla vaatimuksensa hyväksytyksi. Osastojen toimenpiteen hyväksyi liittotoimikuntakin, mutta Ammattijärjestö epäsi pyydetyn lakko-oikeuden yleisen työtilanteen perusteella. Tämän jälkeen osastot päättivät jälleen palata yksipuoliseen työpalkkojen määrittelyyn.

Helsingin kaupungin töissä olevien kivityöntekijöiden puolesta tehtiin liittotoimikunnan toimenpiteestä palkankorotusesitys asianomaiselle virastolle syyskuun 19 päivänä jätetyllä kirjelmällä. Perustellussa kirjelmässä esitettiin, että kaupungin töissä olevien kivityöntekijöiden palkat korotettaisiin 7 :stä 9 rääni markkaan tunnille. Esitys ei johtanut tuloksiin, eikä myöskään kivityöntekijöiden puolelta enempiin toimenpiteisiin.

Viipurin osaston n:o 3 ja sikäläisten hautakiviliikkeiden harjoittajien välillä käytyjen neuvottelujen kautta, sai osasto mainitut työntekijät sopimukseen, joka allekirjoitettiin heinäkuun 21 päivänä ja on sopimuksen voimassaoloaika määrätty sen 6 § :n mukaan seuraavaksi: "Sopimus astuu voimaan sen allekirjoittamispäivästä ja päättyy toukokuun ensimmäiseen päivään 1924 yhden kuukauden irtisanomisella, ja ellei jommalta kummalta puolen sitä sopimuskumppanit kuukautta ennen kunkin vuoden 1 päivää toukokuuta irtisano, niin jatkuu se aina vuoden kerrallaan toistaiseksi." Sopimuksessa määritellään, paitsi hakkaushinnoitteluja erilaisille kivi- ja työn-laaduille, myöskin tuntipalkka 9 :si markaksi.

Muita tässä yhteydessä mainittavia palikkaliikkeitä ei kertomusvuoden aikana sattunut.

Palkkaliikkeet S. Liike- ja Taloustyöntekijäin liiton alaisilla työaloilla.

Työväen ja Pienviljelijäin Osuusliike r.l. ja Värtsilän osasto N :o 40 välillä allekirjoitettiin työehtosopimus tammikuun 2 p :nä. Palkat saatiin vähän kohoamaan, ja työaika mainitaan sopimuksessa lain mukaiseksi, paitsi, että joulun, pääsiäisen, pitkäperjantain, helatorstain, helluntain ja juhannuksen aattona lopetetaan työt klo 2 päivällä. Työntekijäin on sopimuksen voimassaoloaikana oltava järjestyneitä. Vuokratilaa maksaa liike 100:— k.k. niille, jotka eivät saa asuntoa liikkeen puolesta. Sairausajalta maksaa liike ainoastaan 14 p:n palkan. Aikaisemmin sitoutuivat osuusliikkeet yleensä maksamaan vähintään yhden kuukauden sairausajalta täyden palkan, joka on kohtuullinen vaatimus, ja jota yleensä noudatetaan liike-elämässä.

Viipurin Osuusliikkeen r.l. ja sikäläisen osaston N :o 24 välillä allekirjoitettiin helmikuun 23 p :nä työ- ja palkkasopimus. Sopimukselta neuvoteltiin 7 kuukautta. Alempipalkkaisten työntekijäin palkat saatiin kohoamaan. Työaika on lain mukainen, paitsi että joulun, juhannuksen ja helluntain aattona suljetaan myymälät klo 2 päivällä. Kesälomaa myöntää liike kolmen vuoden palveluksesta kolme viikkoa. Sairausajalta maksetaan, jos työntekijä on liikkeen palveluksessa ollut 6 k.k. yhden k.k. palkka sairausajalta, toiselta k.k. kaksi kolmasosaa palkasta, kolmannelta k.k. puolet palkasta ja neljänneltä k.k. yksi neljäsosa palkasta.

Liike pitää palveluksessaan ainoastaan järjestyneitä työntekijöitä. Sopimus on voimassa kolmen kuukauden irtisanomisajalla, ja sen, - joka sanoo sopimuksen irti on tarjottava uusi sopimus, ja on uudesta

sopimuksesta ryhdyttävä neuvottelemaan 14 vuorokauden kuluttua irtisanomispäivästä.

Työväen Osuusliike r.l. ja Vaasan osasto N:o 7 välillä allekirjoitettiin työehto- ja palkkasopimus helmikuun 26 p:nä.

Työaika on lainmukainen, paitsi, että joulun ja juhannuksen aattona suljetaan myymälät, konttori ja varasto klo 3 ja uudenvuoden, loppiaisen, maarianpäivän, pitkäperjantain, pääsiäisen, helatorstain ja helluntain aattona klo 4. Ravintolaliikkeet suljetaan myöskin joulun ja juhannuksen aattona klo 3. Vapunpäivänä ovat ravintolat suljettuna klo 10–5. Ensimmäisenä helluntaipäivänä ja ensimmäisenä joulupäivänä, uudenvuodenpäivänä, pitkänäperjantaina ja ensimmäisenä pääsiäispäivänä avataan ravintolat vasta klo 10 a.p. ja suljetaan mainittujen päivien aattona klo 6 i.p.

Kesälomat ovat lainmukaiset, mutta saavat ravintolatyöläiset nauttia samoja etuisuuksia kuin liiketyöläisetkin kesälomiin nähden.

Sairauden ajalta maksaa liike, kolmannelle sairauspäivästä lukien ensimmäiseltä sairauskuukaudelta tai sen osalta % palkasta, ja toiselta sairausavustusta maksettaessa otetaan huomioon kaikki kalenterivuoden kuluessa sattuneet pitemmät kuin kaksi päivää kestäneet sairausjaksot. Korvaus sairauden ajalta ei ole tyydyttävä.

Liike pitää palveluksessaan ainoastaan ammatillisesti järjestyneitä työntekijöitä.

Sopimus on voimassa kahden k.k. irtisanomisajalla, ja on uudesta sopimuksesta ryhdyttävä neuvottelemaan 14 vuorokauden kuluttua irtisanomispäivästä.

Palkkasopimus, joka on tehty erikseen ja on riippumaton työehtosopimuksesta, on jaoteltu 28 eri palkkaluokkaan siten, että luokat 1–8 alkaen 150:– kohoavat 50:– aina 500:– ja luokat 8–23 kohoavat 100:– aina 2,000:– ja luokat 23–28 200 markalla aina 3,000 markkaan.

Palkat tarkistaa joka kolmas kuukausi sitä varten asetettu palkkalautakunta.

Palkkasopimus on voimassa vaan kahden kuukauden irtisanomisajalla.

Osuusliike Kansan r.l. ja Porin Taloustyöläisten os. N:o 21 välillä allekirjoitettiin työehto- ja palkkasopimus toukokuun 16 p:nä. Palkat saatiin kohoamaan entisistään 25 markalla kuukaudessa, joten alimmat palkat tulivat: keittäjään 310:–, tarjoilijään 275:–, kassanhoitajain 300:–, astianpesijään ja siivoojain 275:– k.k. Palkkaetuihin kuuluu ruoka.

Tampereen Työväenyhdistyksen ja osasto 31 välillä allekirjoitettiin uusi sopimus toukokuun 31 p:nä. Sopimusta ei saatu aivan sovinnolla allekirjoitetuksi, sillä työntekijät olivat liiton luvalla sanelleet itsensä irti ja olisi lakko puhjennut 1 p:nä kesäkuuta yhdistyksen ravintolassa. Työntekijät vaativat entisten palkkojensa lisäksi TOO:– vuokratilaa. Neuvotteluissa kuitenkin sovittiin 75:– vuokratilasta, joten T.T.Y. nykyisin maksetaan keittäjille ja tarjoilijoille 390:–, lajittelijoille, tiskaajille, kiillottajille, pyykinpesi-

jöille ja siivoojille 375:— sekä vuorottajille 420:— kuukaudessa, jos yhdistys hankkii ja kustantaa työntekijäin asunnon, niin vuokra-
raha vähennetään palkasta. Sopimus on n.s. liukuva, jos hinnat vaatetuksesta, lämmöstä ja vuokrasta kohoavat 10 %, niin kohotetaan palkkoja vastaavassa määrässä, ja alennetaan 8 %, jos alennusta indekseissä tapahtuisi. Palkat tarkistaa palkkalautakunta joka kolmas kuukausi.

Osuusliike Voima Tampereella ilmoitti toukokuussa ravintolatyöläisille, ettei se myönnä enää kesälomia liikeapulaislain mukaan, vaan saavat työntekijät 2 viikon loman. Osasto 31 tiedusti liittotoimikunnan mielipidettä asiasta. Voiman johdon menettely johtui siitä, että työehtosopimus oli irtisanottu. Liittotoimikunta kehoitti osastoa työskentelemään siihen suuntaan, että saadaan aikaan uusi sopimus, jossa otettaisiin huomioon ravintolatyöläisten kesälomat, jotka olisi saatava yhdenmukaisiksi kuin Voiman muillakin työntekijöillä on.

In Osuusliikkeen ja sikäläisen osaston välillä saatiin aikaan palkkasopimus kesän aikana, jossa 15 työntekijälle saatiin palkankorotusta. Osasto esitti työehtosopimuksen, mutta siitä ei päästy yksimielisyyteen. Neuvotteluja avusti Pohjolan ammatillinen piirijärjestö.

Helsingin Pihelintyöntekijät esittivät joukkoanomuksen palkkojensa korottamiseksi Helsingin Telefoonyhdistykselle.

Yhdistyksen johto myöntyi maksamaan yhden kuukauden ylimääräisen palkan. Työntekijät tyytyivät siihen.

Itä-Karjalan Työväen Osuusliikkeen r.l. ja Sortavalan os. N:o 32 välillä allekirjoitettiin palkka- ja työehtosopimus elokuun 1 p:nä. Liike pitää palveluksessa ainoastaan järjestyneitä työntekijöitä.

Sairausajalta maksetaan korkeintaan 14 p:n palkka, mutta jos työntekijä yhteen jaksoon on ollut viisi vuotta, saa hän, jos sairaus kestää vähintään kuukauden ja kun vähintään puoli vuotta on kulunut edellisestä korvatusta sairaustapauksesta, yhden kuukauden palkan.

Palkat vaihtelevat 1,500 mk:sta 225 mkaan kuukaudessa.

Sopimus on voimassa vuoden ja jatkuu vuoden kerrallaan ellei sitä kolmea kuukautta ennen irtisanota. Sopimusta irtisanottaessa on trnsi sopimus tarjottava, muuten on irtisanominen mitätön.

Kertomusvuoden aikana on työskennelty yleissopimuksen aikaansaamiseksi K.K:n ja liiton välillä. Liittotoimikunta oli edellisellä vuodella tiedustellut osastoilta, olisiko toivottavaa, että tällaiseen sopimukseen pyrittäisiin. Suurin osa vastauksen antaneista osastoista vastasi myönteisesti, jonka jälkeen liittotoimikunta laati ehdotuksen ja pyysi siitä osastojen lausuntoa. Saatujen lausuntojen perusteella tehtiin alkuperäiseen ne muutokset ja lisäykset, joita osastot ehdottivat. Sopimus jätettiin sen jälkeen Ammattijärjestön toimikunnan tarkastettavaksi ja hyväksyttäväksi, joka sen hyväksyikin, jonka jälkeen lähetettiin se Kulutusosuuskuntien Keskusliitolle.

Joulukuussa, vähän ennen vuoden loppua käytiin asiasta ensimmäisiä neuvotteluja. Liiton puolesta oli niissä läsnä sihteeri ja Saima Kiviranta, K.K:n puolesta johtaja Tanner, K.K:n johtaja Hupli, K.K:n sihteeri O. Toivonen ja tuomari Lahtinen.

Näissä neuvotteluissa luettiin kummatkin ehdotukset, ja sovittiin, että liitto laatisi ehdotuksensa asiainkäsittelyyn nähden samaan järjestykseen kuin K.Krn mallisopimuksetkin ovat, joten olisi helpompi neuvotella.

Neuvotteluja sopimuksen hyväksymisestä tullaan edelleen jatkamaan.

Palkkaliikkeet vaatetustyön alalla.

Tampereen räätälien osasto n:o 6 toimitti tammikuun lopussa, asianomaisella luvalla, voimassaolleen palkka- ja työehtosopimuksen irtisanomisen huhtikuun 1 päivästä, sekä esitti samalla uuden ehdotuksen palkka- ja työehtosopimukseksi, jonka mukaan palkat olisivat koroituneet noin 10 % :lla.

Työnantajain järjestön taholta esitettiin tähän vastaehdotuksena kokonaan uudestaan laadittu kappalehinnoittelu, perushinnoista alkaen, ja näihin kalliinajan koroituksena järjestetty 750 pros., jonka mukaan työntekijäin palkat olisivat nousseet noin 4 % sekä samalla ilmoitettiin, että heidän määräämänsä hinnoittelu astuu voimaan helmikuun 26 päivästä alkaen, ollen samalla käytännössä jonkinlainen liukuva palkka-asteikko siten, että kun elinkustannusindeksi nousee 1,180, nousevat palkat 100 % heidän ehdottamistaan pohjahinnoista ja kun indeksi laskee 900, laskevat palkatkin samassa määrässä.

Neuvotteluissa helmikuun 19 päivänä, kun työntekijäin taholta huomautettiin, että irtisanominen on toimitettu vasta huhtikuun 1 päivästä, eikä tällaista sopimukseen perustumatonta vaatimusta voida hyväksyä, vastattiin työnantajain puolesta tähän, että irtisanomisaika koskee ainoastaan työehtosopimuspuolta, mutta palkkahinnoittelu voidaan järjestää jo aikaisemmin, samalla he avoimesti selittivät, että heillä on nyt edullisempi järjestää palkkausolot parhaaksi katsomallaan tavalla, kun keväällä työkauden aikana. Lisäksi huomauttivat, että heillä olisi muka oikeuskin "vastavuoroisuusperiaatteen" pohjalla tähän toimenpiteeseen, koska työntekijät ovat ennen järjestelleet palkkojaan sopimuksesta riippumatta. Lopuksi he ilmoittivat pysyvänsä jyrkästi ennen esittämällään kannalla ja elleivät työntekijät alistu heidän vaatimuksiinsa, niin työnseisausta ei voida välttää.

Työntekijäin puolesta selitettiin, että työnantajain tulkintaa sopimukseen nähden ei pidetä oikeana, sillä irtisanomisaika koskee yhtä hyvin palkkahinnoittelu- kuin työehtosopimuspuoltakin. Tämän perusteella ei siis voida hyväksyä palkkahinnoittelua erillään näin perin pohjalta käsiteltynä.

Kun sovintoa ei neuvottelujen kautta saatu aikaan, julistivat työnantajat työnsulun helmikuun 26 päivästä alkaen. Tämän vastapainoksi julisti työntekijäin osasto n:o 6 sulun julistaneet liikkeet saartotilaan.

Tämä työriitaisuus kesti huhtikuun 8 päivään, jolloin yhteisessä neuvottelukokouksessa saatiin sovinto aikaan.

Työhinnoittelussa työläiset saivat alkuperäiset vaatimuksensa läpiajatuksi, erinäisiä toisarvoisia myönnytyksiä lukuunottamatta.

c/3

Työehtosopimus saatiin myöskin entistä täydellisempi ja työ- ja palkkaolot sopimuksessa määritellyiksi.

Turu varasto-räätälien osasto n:o 56* toimitti helmikuun 26 päivänä voimassaolleen palkkahinnoittelun irtisanomisen ja esitti samalla ehdotuksen uudeksi palkkahinnoitteluksi työnantajille.

Vastausta pyydettiin maaliskuun 5 päivään mennessä. Palkkojen korotus tuli aivan vähässä määrin kysymykseen. Tämän uusimisen pääasiallisimpana tarkoituksena oli hinnoittelun tasoittaminen ja sen täydentäminen. Osasto saikin työpalkkoja tasattua ja samalla hiukan parannettua.

Freiborg & Saarisen Vaatetusliikkeessä varastotyöosastolla Turussa syntyi lakko sen johdosta, että työläiset jättivät työnantajalle palkanylennyspyynnön 5 p:nä toukokuuta, sanoutuen samalla työstä irti. Kun irtisanomisaika päättyi saman kuun 26 p:nä eikä siihen mennessä saatu sovintoa työnantajain jyrkästi kieltäytyessä ylentämästä palkkoja, julistivat työntekijät liikkeen lakkotilaan. Lakko kesti 9 viikkoa ja päättyi työläisten täydelliseen voittoon. Palkat kohosivat 1 mk. tunnille.

Liiton Kuopion osasto n:o 32 puolesta esitettiin paikkakunnan työnantajille syyskuun 11 p:nä 15 % palkanylennyspyyntö voimassaolleisiin palkkoihin. Vastausta pyydettiin asiasta saman kuun 20 p:n mennessä. Syyskuun 18 p:nä antoivatkin työnantajat paikallisen vaatturiyönantajain yhdistyksen välityksellä kielteisen vastauksen, perustellen sitä sillä syyllä, että aika ei ole sopiva palkankorotuksien toimeenpanolle. Pitämässään kokouksessa päättivät työntekijät yksimielisesti sanoutua irti työstä syyskuun 22 p:nä. Puolitoista päivää kestäneellä lakollaan saivat räätälit palkkansa kohoamaan 15 % entisestään.

Iisalmessa saatiin 15 % korotus käytännössä olleisiin palkkoihin liukuvalla pohjalla. Jos indeksi nousee 1,250, niin nousee palkat 10 %, jos taas indeksi laskee 950, laskee palkat 10 %.

Savonlinnassa saatiin viime huhtik. 7 p:nä palkkasopimus hyväksyttyä kahden räätälinliikkeen harjoittajan kanssa. Palkkasopimuksen hyväksyneissä liikkeissä kohosi työläisten paikat 30 % suurille kappaleille sekä aika-palkkalaisille ja 5 % pikkukappaleille.

Lohjan osaston n:o 39 puolesta esitettiin työnantajille 15 % palkanylennyspyyntö lokakuun 6 p:nä voimassaolleisiin palkkoihin.

Tästä esityksestä aiheutui parin päivän lakko, joka päättyi työläisten täydellisellä voitolla.

Palkkaliikkeet elintarveteollisuudessa.

Maaliskuun alussa sanoivat *Viipurin leipomotyöläiset* irti voimassaolleen palkka- ja työehtosopimuksen, jonka päättymisaika oli keväällä ja esittivät uuden ehdotuksen työnantajain hyväksyttäväksi. Neuvottelutietä saivatkin he hyvänpuoleisen sopimuksen aikaan. Sopimus on voimassa toukokuun 1 päivään 1924.

Tampereen makkaratyöläiset saivat myös aikaan keväällä uuden palkka- ja työehtosopimuksen ilman työnseisausta. Sopimus on voimassa toukokuun 1 päivään 1924.

Riihimäen & Hyvinkään osasto n:o 22 esitti keväällä sikäläisille leipomoliikkeen harjoittajille palkka- ja työehtosopimuksen hyväksyttäväksi. Neuvottelujen kautta saatiinkin kohtalaisen hyvä sopimus ilman työnseisausta. Sopimus astui voimaan 12 p:nä toukokuuta.

Viipurin makkaratyöläiset esittivät keväällä sikäläisille makkara-liikkeen harjoittajille sopimusehdotuksen hyväksyttäväksi. Tämäkin sopimus saatiin läpiajatuksi neuvottelujen avulla, vaikka lakon uhkaan ei ollut kaukana. Sopimus astui voimaan kesäkuun 1 p:nä ja on voimassa yhden vuoden. — Sopimus on kaikin puolin työläisiä tyydyttävä.

Oulun makkaratyöläiset sanoivat kesällä irti voimassaolleen palkka- ja työehtosopimuksensa, sekä jättivät uuden ehdotuksensa työnantajille. Syksyllä saivat he uuden sopimuksen aikaan neuvottelutietä. Sopimus on voimassa yhden vuoden.

Viipurin karamellityöläisten palkka- ja työehtosopimuksesta sen sijaan syntyi viime kesäkuun alussa kireä työriita. Sikäläiset karamellityöläiset yrittivät saada käytäntöön koko paikkakuntaa käsittävän palkka- ja työehtosopimuksen Viipurin karamellit ehtaita varten. Karamellitehdas "Siriuksessa", joka on sillä alalla suurin Viipurissa, oli jo kyllä edellisenä vuotena saatu yksityinen joukkotyösopimus aikaan. Nyt yrittivät työläiset saada koko paikkakuntaa käsittävää yhteistä sopimusta, jolla olisi jossakin määrässä säännöstelty paikkakunnan karamellityöläisten kurjia palkka- ja työoloja, mutta työnantajat kieltäytyivät kokonaan neuvottelustakin. Työläiset päättivät ajaa vaatimuksensa läpi lakolla. Ennen lakon alkamista hyväksyi kaksi suurempaa tehdasta — Siriuksen ja Itä-Suomen tehtaas — yksityisen sopimuksen. Nämä sopimukset käsittivät 245 työläistä. Mutta neljä pienempää tehdasta ei hyväksynyt sopimusta, joten työläiset julistivat ne lakon alaisiksi. Näissä tehtaissa oli työläisiä 133. Kesäkuun 9 p:nä alkoi lakko. Kun lakko oli kestänyt viikon päivät, niin kaksi näistä lakonalaisista tehtaista hyväksyi työläisten muut vaatimukset, mutta eivät suostuneet allekirjoittamaan sopimusta. Työntekijät päättivät tällöin aloittaa työt näissäkin tehtaissa, koska ne hyväksyivät osan työläisten vaatimuksista sekä sitten vielä myöhemmin yhdessä tehtaassa, jossa myöskin osa työläisten vaatimuksista hyväksyttiin. Mutta yhdessä jällellä jääneessä tehtaassa jatkui lakko tämän, jälkeen vielä pari viikkoa. Kun työnantajain onnistui saada tähän jällellä olevaan lakonalaiseen tehtaaseen runsaasti työnhaluisia, m.m. venäläisistä pakolaisista, täytyi työläisten lopettaa lakko tässäkin tehtaassa siitä huolimatta, vaikka ei työläisten vaatimuksia hyväksyttykään. — Lakonalaisissa tehtaissa oli työläisiä kaikkiaan 133, joista järjestyneitä 25. Järjestyneitä oli kaikkiaan 78, joista osa työskenteli niissä tehtaissa, jotka olivat lakosta vapautettuja. — Tällä taistelullaan saivat työläiset palkkojansa korotetuksi keskimäärin 40 penniä

c/3

päivässä. Lakossa menettivät he yhteensä 1,452 työpäivää. Liitto avusti lakkolaisia 2,100 markalla ja osaston varoja käytettiin 465:— sekä keräyksellä saatuja varoja 270:—, eli yhteensä avustettiin lakkolaisia 2,835 markalla.

Helsingin leipomotyöläiset sanoivat myös viime syksynä käytännössä olleen palkka- ja työehtosopimuksensa irti, joka päättyi joulukuun 1 p:nä. Samalla he esittivät uuden sopimuksen työnantajille hyväksyttäväksi. Pitkiä ja sitkeitä neuvotteluja sitten käytiinkin vuoden lopulla tästä uudesta sopimusehdotuksesta kummankin puolen valtuutettujen välillä. Neuvotteluissa, jotka välillä katkesivatkin, päästiin lopulta joulukuun 29 p:nä sovintoon, Sopimus piti allekirjoitettaman kummaltakin puolelta ja olla voimassa jouluk. 31 p:stä 1923 joului, 1 p:ään 1924. Ellei sopimusta kummaltakaan puolelta olisi irtisanottu, olisi se jatkunut vuoden kerrallaan. Mutta osaston kokous, jolla oli sopimukseen nähden lopullinen päätösvalta, hylkäsi sen osittain palkkojen pienuuteen ja sopimuksen päättymisaikaan nähden, joten Helsingin leipurityöläiset jäivät täten toistaiseksi ilman joukkotyösopimusta.

Palkka- ja työehtosopimuksia on elintarveteollisuustyöväellä seuraavilla paikkakunnilla: Tampereella, Viipurissa, Oulussa, Helsingissä (ei leipomotyöläisiä), Pietarsaaressa, Kymintehtaalla, Riihimäellä, Hyvinkäällä, Kajaanissa ja Turussa. Yhteensä 13 sopimusta.

Elintarveteollisuustyöväen palkkoja ei kertomusvuodenkaan aikana voitu kohottaa elinindeksiä vastaaviksi. Ainoastaan harvat ryhmät ovat saaneet palkkansa tyydyttävästi kohoamaan, mutta suurin osa työläisistä saa edelleen työskennellä nälkäpalkoilla.

Palkkaliikkeet jalometalliteollisuudessa.

Toukokuulla jätti Tampereen osasto työntäjille palkankorotusvaatimuksen, jossa esitettiin lisäystä 1 mk. tunnilta täysin oppineille miehille. Työnantajain suhtauduttua esitykseen kielteisesti, julisti osasto Vahlroosin, Perkon ja Suutalan liikkeet lakkotilaan 27 päivänä toukokuuta. Pari päivää myöhemmin päättyi lakko Suutalan liikkeessä. Toisissa liikkeissä jatkui lakko 28 päivään heinäkuuta, jolloin se lopetettiin tuloksia tuottamattomana. Liitto suoritti lakkolaisille avustusta 2,050 markkaa.

Palkkaliikkeet lasiteollisuudessa.

Karhula Oy:n omistamalla lasitehtaalla Kymin Karhulassa alkoi lakko huhtikuun 5 p:nä. Kun n. s. vannon työryhmän puhaltajat eivät suostuneet ottamaan käytäntöön yhtiön asettamia kontrollikelloja, paitsi siinä tapauksessa, että odotustunneilta, joita lasinpuhaltajan ammatissa sattuu hyvin usein, maksetaan 6 mk. korvaus ja että urakkahintoja koroitetaan 25 % :lla, toimitti yhtiö näiden työläisten irtisanomisen. Lakko päättyi heinäkuun 1 p:nä työläisten voitolla. Palkkoja koroitettiin n. 25 % :lla ja työläiset ottivat kontrollikellon käytäntöön.

- Ammattijärjestö myönsi lakkolaisille 2,400 mk. ylimääräisen avustuksen. Tämä avustus myönnettiin senvuoksi, kun S. Lasiteollisuus-työväen liiton omat rahavarat eivät riittäneet lakkolaisten avustamiseen.

Riihimäen Lasitehdas Oy. otti vähän myöhemmin käytäntöön saman hinnoittelun, jonka Karhulan työläiset lakollaan saavuttivat.

Muita sanottavampia palkkaliikkeitä ei lasiteollisuudessa vuoden ajalla ollut.

Kutomateollisuuden alalla

ei varsinaisia palkkaus- y.m. oloista johtuneita työriitoja vuoden 1923 aikana ollut, vaikka tehtiinkin monia, yrityksiä työ- ja palkkolojen parantamiseksi. Näitä tekivät paikalliset osastot liiton suostumuksella, mutta sanottavaa hyötyä ei niistä ole ollut. Työnantajat ovat olleet tietoisia työläisten järjestövoimien heikkoudesta, joten he ovat katsoneet voitavansa varsin kylmäkiskoisesti kohdella työntekijäin oikeutettuja vaatimuksia. Niin kipeään tarpeeseen kuin palkkojen korotukset olisivat olleetkin, ei liitonkaan taholta ole tässä suhteessa vakavampiin toimenpiteisiin ryhdytty, mikä on johtunut edellämäintuista syistä.

Kutomatyöläisten palkat ovat aina olleet muihin teollisuustyöläisryhmiin verraten tavattoman alhaiset Sosialihallituksen työtilaston vuodelta 1920 mukaan oli kutomatyöläisen keskipalkka 5,870 mk. vuodessa. Keskimääräinen tuotannon arvo työläistä kohti nousi 50,210 markkaan. Yleisesti on tunnettua, että elintarpeitten hinnat vuodesta 1914 ovat nousseet yli 11 kertaasti, mutta kutomatyöläisten palkat ovat samassa ajassa kohonneet ainoastaan 6 ja puoli kertaa. Lisäksi vallitsee palkanmaksussa mitä kirjavin sekamelska. On olemassa oikeastaan kolmenlaisia palkkaperusteita ja usein ovat laskuperusteet niin sekavat, ettei asianomainen työläinen milloinkaan varmaan tiedä, mitä hän viikossa on ansainnut.

Nahkateollisuuden alalla

oli myöskin muutamia palkkaliikkeitä. Huomattavin oli Tampereen kuutta kääntökenkätehdasta käsittävä syyskuun alussa ollut työriita, joka johtui siitä, että työnantajat esittivät palkkojen alentamista noin 25–30 % :na. Työläisten tarmokas esiintyminen, johon he ryhtyivät Ammattijärjestön luvalla, pakotti työnantajat suurimmaksi osaksi luopumaan palkkojen alentamisesta.

Nahkateollisuuden alalla tapahtuneista muista palkkaliikkeistä ei Ammattijärjestölle ole ilmoitusta tehty.

Työttömyyskysymys.

Vuoden 1922 lopulla ilmoitettiin Ammattijärjestön toimikunnalle eri puolilta maata, että osa työläisistä oli tänäkin talvena joutunut työt-

c/3

tömäksi, joskaan ei niin suuressa määrässä kuin kahtena edellisenä talvena. Työttömyyden ilmoitettiin kuitenkin olevan niin suuren, että toivottiin Ammattijärjestön toimenpiteitä tilanteen selvittämiseksi ja työttömyyshädän lieventämiseksi.

Tehtyjen esitysten perusteella käsittekin Ammattijärjestön toimikunta asian kokouksessaan joulukuun 27 p:nä 1922. Valittiin m. m. 2-miehinen lähetystö, johon tulivat *K. Kankari* ja *L. Nurmiako*, jonka tehtäväksi annettiin suullisesti esittää kulkulaitosten ja yleistentöiden ministerille, että eduskunnan myöntämällä työmäärärahoilla teetetäisiin töitä yksinomaan kotimaassa, eikä kuten tähän asti, tilattaisi valmiita kappaleita ulkomaalta, ja että valtioneuvosto ryhtyisi kiireellisiin toimenpiteisiin töiden järjestämiseksi työläisille, sekä että valtion töitä yleensä teetetäisiin huonoina työaikoina. Muissa työttömyyskysymystä koskeissa suhteissa ei toimikunta tehnyt kiinteitä päätöksiä, vaan jätti asian sellaisenaan toimeenpanevalle valiokunnalle, veloituksella, että sen on ryhdyttävä tarpeenvaatiimiin toimenpiteisiin.

Tammikuun 4 p:nä kävi toimikunnan valitsema lähetystö asianomaisen ministerin puheilla. Ministeri oli lähetystölle luvannut tehdä kaikkensa töiden järjestämiseksi työttömille työläisille. Erinäisiä rautatierakennustöitä ilmoitti hän pantavan käyntiin niin pian kuin eduskunnan hyväksymä menoarvio saapuu presidentin varmentamana hallitukselle. Rautatien liikkuvaa kalustoa oli ministeri vakuuttanut ryhdyttävän entistään enemmän valmistamaan kotimaisissa konepajoissa. 18 uuden rautatieveturin valmistaminen m. m. koetetaan sijoittaa kotimaisiin tehtaisiin.

Nämä ministerin vakuuttelut eivät kaikilta kohdiltaan pitäneet paikkaansa. Osa rautatievetureista tilattiin Saksasta ja suuremmat valtion työt avautuivat vasta sitten, kun työttömyyttä ei enää ollut.

Edelläselostetun toimikunnan päätöksen velvoittamana hyväksyi toimeenpaneva valiokunta kokouksessaan tammikuun 4 p:nä julkaitavaksi tiedonnannon, jossa lyhyesti selostettiin niitä toimenpiteitä, joihin Ammattijärjestö oli työttömyyskysymyksessä ryhtynyt. Samassa kokouksessa päätettiin myöskin ryhtyä järjestämään yleistä rahankeräystä työttömien työläisten avustamista varten. Asiasta tehtiin anomus valtioneuvostolle ja ehdotettiin siinä, että Ammattijärjestö saisi huhtikuun 30 päivään mennessä toimeenpanna yleisen rahankeräyksen yllämainittua tarkoitusta varten. Rahankeräys ehdotettiin toimeenpantavaksi siten, että Ammattijärjestö laskisi liikkeelle 100,000 kpl. painettua 5 mk. arvoista keräyskuittilehteä, jakaantuen ne 5,000 reen 20 lehteä käsittävään numeroituun vihkoon.

Valtiollisen poliisin lausunnon perusteella epäsi valtioneuvosto pyydetyn luvan, muka sillä syyllä, ettei ole olemassa takeita kerääntyneiden rahojen oikein käyttämisestä.

Keväämmällä työttömyys supistui niin vähään, ettei Ammattijärjestön enempiä toimenpiteitä sen aiheuttaman hädän lieventämiseksi enää pidetty välttämättömänä.

8-tunnin työpäiväkysymys.

Valtioneuvoston päätöksellä vapautettiin, vastoin S. Ammattijärjestön esitystä, 8-tunnin työajasta marraskuun 27 päivänä 1917 annetun lain 12 §:n 2 momentin nojalla edelleen vuodeksi 1923 kahdeksan tunnin työaikalain alaisuudesta seuraavat yritykset, laitokset ja työt:

- 1) yksityisten asuin- ja talousrakennuksien rakentaminen maalla sekä rakennusten, satamain, rataan, siltain, teiden ja muiden kulkulaitosten korjaus ja kunnossapito;
- 2) välittömästi metsänhoidon yhteydessä suoritettavat raivaus-, perkaus- ja kuivaustyöt;
- 3) metsän- ja halonhakkuu;
- 4) puutavaran ajo sekä puutavaran lauttaus ja uitto, paitsi lauttausväyläin varsinaisilla lajittelupaikoilla;
- 5) rautatieliikenne, mikäli siinä käytetään vuosi- ja kuukausipalkalla olevaa palveluskuntaa; sekä
- 6) posti-, lennätin- ja tullilaitos, kanavat ja kääntösillat ynnä sairaalat ja vankilat.

Estääkseen näiden poikkeuksien myöntämisen edelleen vuodeksi 1924, jätti Ammattijärjestön toimeenpaneva valiokunta valtioneuvostolle joulukuun 12 p:nä kirjelmän, jossa esitettiin m. m. seuraavaa:

"Yllälueteltuja työaloja, joihin nähden on myönnetty poikkeuksia 8-tunnin työajasta marraskuun 27 päivänä 1917 annetun lain 12 §:n 2 momentin nojalla, sellaisena kuin se on muutettuna elokuun 14 päivältä 1918, ei Suomen Ammattijärjestön käsityksen mukaan voida pitää sellaisina, että nämä poikkeukset jatkuvasti olisivat välttämättömiä tahi edes tarpeellisiakaan. Mainittu lain kohta tosin antaa Valtioneuvostolle vallan työn teknillisen laadun, vuoden ajan tai muiden pakottavien seikkojen vuoksi määrätä lain noudattamiseen nähden poikkeuksia enintään yhdeksi vuodeksi kerrallaan niissä erinäisissä yrityksissä, laitoksissa ja töissä, joista työnantajan taholta tehdään sellaisia anomuksia ja esityksiä, mutta lain tarkoitus ei suinkaan ole se, että edellämainitunlaisia poikkeuksia myönnetään aivan jatkuvasti.

Noin viisi vuotta sitten, kun laki kahdeksan tunnin työajasta astui voimaan, voitiin myönnetty poikkeukset ymmärtää, johtuen tämä siitä, kuten työnantajat selittivät, ettei työntekijöiden sijoitusta, työnsuoritusta y. m. asiaan vaikuttavia seikkoja voitu järjestää ennenkuin jonkun määräajan kuluttua. Mutta nyt, kun poikkeuksien jatkuvalla myöntämisellä näyttää olevan tarkoituksena tehdä laki kahdeksan tunnin työajasta suurelta osalta tehottomaksi, ei Valtioneuvoston menettelyä, jos poikkeuksia edelleen vuodeksi 1924 myönnetään, voida ymmärtää, eikä pitää lain hengen mukaisena. Sellaiset työt, kuin esim. yksityisten asuin- ja talousrakennusten rakentaminen maalla, rakennusten, satamain, rataan y. m. kulkulaitosten korjaus- ja kunnossapitotyöt, metsän- ja halonhakkuu sekä välittömästi metsänhoidon yhteydessä suoritettavat raivaus-, perkaus- ja kuivaustyöt, eivät ole laadultaan sellaisia, että työn teknillisen laadun, vuoden ajan tai muiden pakottavien seikkojen vuoksi voitaisiin lain noudattamiseen nähden

c/3

myöntää poikkeuksia. 8-tuntinen työpäivä kaikissa näissä töissä on työn valmistamiseen nähden täysin riittävä. Suuremmista työmaista on ainoastaan rautatielaitos sellainen, jossa 8-tuntisen työpäivän toteuttaminen on jossain määrin vaikeampaa, mutta viidessä vuodessa, jonka ajan laki on ollut voimassa, olisi työolot voitu aivan vaivatta järjestää 8-tuntista työpäivää silmälläpitäen. Työvoiman puute ei myöskään ole edellyttänyt poikkeuksien myöntämistä, eikä lähitulevaisuuskään näytä muodostuvan sellaiseksi, että työvoimaa ei olisi riittävästi saatavissa. Päinvastoin on osittaista työttömyyttäkin pelättävissä.

Edelläesitetyn perusteella, huomioonottaen työläisten toivomukset heitä suojaavien lakien käytäntöön soveltamisesta, esitämme, että Valtioneuvosto ei enää vuodeksi 1924 myöntäisi poikkeuksia kahdeksan tunnin työaikalain noudattamiseen nähden."

Valtioneuvosto ei ottanut kirjelmässä tehtyä esitystä huomioon. Työaikalautakunnan ehdotuksen mukaisesti myönsi Valtioneuvosto samat poikkeukset kuin ennenkin.

Lainvastaiset työ säännöt.

S. Ammattijärjestön toimikunnan kokouksessa 14 päivänä elokuuta veloitettiin toimeenpaneva valiokunta ryhtymään toimenpiteisiin lakien kanssa ristiriidassa olevien vahvistettujen työ sääntöjen oikaisemiseksi. Tämän jälkeen julkaisi toimeenpaneva valiokunta kaikissa työväen sanomalehdissä tiedonannon, jossa kehoitettiin kaikkia niitä S. Ammattijärjestön alaisia järjestöjä, joiden jäsenten työaloilla on olemassa sosialiministeriön vahvistamia lakien kanssa ristiriidassa olevia työ sääntöjä, lähettämään niistä oikeiksi todistetut jäljennökset S. Ammattijärjestön toimistoon.

Sittenmin kun pyydettyjä työ sääntöjäljennöksiä oli saapunut, päätti toimeenpaneva valiokunta kokouksessaan 30 päivänä lokakuuta tehdä niiden johdosta valituksen oikeuskanslerille. Tällä kertaa päätettiin valittaa siitä, että sosialiministeriö oli vahvistanut työ sääntöjä, joissa on Työsopimuslain 14 § :n 3 momentissa säädetystä loma-ajasta seuraavanlainen määräys: "Järjestääkseen laissa määrätyn loman siihen oikeutetuille työntekijöille, voi toiminimi kerran vuodessa kokonaan pysäyttää tehtaan käynnin 7 työpäiväksi, jolloin edellisen kalenterivuoden yhtämittaisesti toiminimen palveluksessa olleet työntekijät saavat täyden palkan koko pysähdysajalta, ja ne, jotka eivät ole olleet koko edellistä kalenterivuotta, mutta vähintään puoli vuotta yhtämittaisesti toiminimen palveluksessa, saavat neljän päivän palkan". Kaikki ne työ säännöt, joissa oli tämänlaatuinen määräys, katsottiin olevan vastoin Työsopimuslain selvää kirjainta, sillä mainitun lain 14 § :n 3 momentissa ei ensinkään puhuta kalenterivuodesta, vaan sanotaan siinä selvästi: "Työntekijälle, joka yhtämittaisesti on ollut vuoden saman työnantajan työssä, on varattava, palkkaa vähentämättä, vuosittain yhtämittaista loma-aikaa vähintään seitsemän työpäivää."

(Valituskirjelmän pääkohdat ovat julkaistut Suomen Ammattijärjestö-lehden tammikuun numerossa 1924.)

Toimeenpanevan valiokunnan kokouksessa joulukuun 28 päivänä otettiin sosialiministeriön vahvistamat työsäännöt uudelleen tarkistettaviksi. Tuloksena tästä tarkistuksesta oli se, että oikeuskanslerille jätettiin valitus sosialiministeriötä vastaan siitä, että se oli vahvistanut kahdeksan tunnin työaikalain 3 §:n vastaisia työsääntöjä. Toimeenpaneva valiokunta väitti valituksessaan lainvastaiseksi useimmissa vahvistetuissa työsäännöissä olevan määräyksen, että "työntekijä sitoutuu vaadittaessa suorittamaan ylityötä lain sallimissa rajoissa". (Valituskirjelmä on julkaistu Suomen Ammattijärjestö-lehden tammikuun numerossa 1924.)

Tapaturmalain uusiminen.

Vuonna 1920 asetti valtioneuvosto komitean tarkastamaan v. 1917 annettua asetusta työväentapaturmavakuutuksesta sekä valmistamaan ehdotusta siinä olevien puutteellisuuksien korjaamiseksi. Komitean kuudesta jäsenestä oli ainoastaan yksi työläisten edustaja. Viime huhtikuulla jätti komitea valtioneuvostolle ehdotuksensa uudeksi tapaturmalainiksi.

Komitean ehdotuksen mukaan tulisi uusi laki eräissä kohdin työläisille hyvin epäedulliseksi. Vahingonkorvauksia määriteltessään ei komitea ole riittävästi ottanut huomioon markan arvon alenemista. Parhaimmissa tapauksissa tulisi vahingoittunut saamaan v. 1912 hyväksytyyn avustusmäärän vain 6-kertaisena. Päivärahasi ohimenevästä vammasta ehdottaa komitea vähintään 3 mk. ja enintään 12 mk. Vuonna 1912 säädetty laki jo määrää vähimmäksi avustukseksi 1 mk. 50 penniä ja korkeimmaksi 3 mk. päivältä sekä asetus vuodelta 1919 3—10 mk. päivältä. Elinkorkojen määrittelyssä on komitea myöskin tahtonut turvata enemmän työnantajaa kuin työntekijää, sillä leskien ja orpojen avustus tulisi olemaan aivan riittämätön. Yleensä on ehdotuksessa pidetty silmällä työnantajain, etuja, kuten komitea mietintönsä perusteluissa tunnustaakin.

Huhtikuun 18 p:nä lähetti Sosialiministeriö komitean ehdotuksen Ammattijärjestölle lausunnon antamista varten. Kesäkuun 14 p:nä Ammattijärjestö jättikin lausuntonsa Sosialiministeriön vakuutusosastolle. Lausunnossa, joka käsitti 5 koneella kirjoitettua isoa arkia, osoitettiin selvästi komitean ehdotuksen heikkous, sekä esitettiin siihen niitä muutoksia, jotka työläisten etujen kannalta pidettiin välttämättöminä. Pääasiassa asettui Ammattijärjestö lausunnossaan samalle kannalle, kuin komitean työläisedustajakin oli asettunut, että ohimenevän ruumiinvamman aiheuttaman, työkyvyttömyyden aikana on loukkaantuneelle maksettava hänen palkkaansa vastaava korvaus. Samoin ehdotettiin lausunnossa, että elinkorko täydestä työkyvyttömyydestä määrätään samaksi, kuin vahingoittuneen työansio oli tapaturman tapahtumisen edellisenä vuotena. Oppiaikana sattuneen ta-

c/3

paturman johdosta, jos sen seurauksena on joko osittain tai kokonaan työkyvyn menetys, esitettiin lausunnossa, että sen jälkeen, kun tapaturmasta on kulunut niin kauan aikaa, että vahingoittunut olisi saavuttanut ammattitaidon, lisättäköön elinkorkoa sen perusteen mukaan, kuinka paljon hänen palkkansa olisi työkykyisenä ollen voinut koroittua.

Metsän ja uittotyöläisten asunto-olot.

Kesäkuun 20 p:nä 1919 asetti valtioneuvosto komitean, jonka tehtäväksi annettiin metsä- ja uittotyöntekijäin oloista toimitettavan tutkimuksen perusteella esittää keinoja tällä alalla vallitsevien epäkohtien korjaamiseksi. Tutustuttuaan sanottuun tutkimukseen ja harkittuaan komitealle uskottua tehtävää niin perusteellisesti, kuin komitealla on ollut mahdollista, komitea on laatinut ehdotuksen laiksi asustusten hankkimiseksi metsä- ja uittotyöntekijöille. Kokouksessaan syyskuun 10 p:nä päätti S. Ammattijärjestön toimeenpaneva valiokunta jättää tämän lakiehdotuksen johdosta sosialiministeriölle lausunnon.

Lausunnossa lyhyesti huomautettiin, että metsä- ja uittotyöläisten olot metsissä, kaukana asutuskeskuksista, ovat senlaatuiset, että suurella yleisöllä ei ole paljoakaan tietoa niistä. Suuret yhtiöt, jotka Perä-Pohjolan, Lapin ja Karjalan metsätöitä teettävät, ovat useasti täydellisesti itsevaltiaita, joiden suhteen valtion viranomaisilla lienee perin vähän sananvaltaa. Järjestyksenpitokin on tavallisesti uskottu yhtiön palkkaamille järjestysmiehille, poliiseille. Ruokavarain ainoana kauppiana näillä metsätyömailla ovat yleensä työtäteettävät yhtiöt ja nämä eivät työmaillaan muita ruokatarvarain kauppiaita salli. Yhtiöllä on tällä alalla nfelkein täydellinen monopoli. Ne saavat määrätä työpalkat ja tavaroistaan ottaa niin korkeita hintoja kuin itse haluavat.

Näiden epäkohtien poistamiseksi toivottiin hallituksen ryhtyvän kiireellisiin toimenpiteisiin, koska työläiset siten vapautuisivat niistä epänormaalista riippuvaisuus-suhteista, joiden alaisina he nykyään työnantajiin nähden ovat.

Komitean metsä- ja uittotyöläisten asunto-olojen parantamista koskevan lakiehdotuksen johdosta ei lausunnossa voitu sanoa varmaa mielipidettä, johtuen se pääasiassa siitä, että lakiehdotus oli ilman perusteluita ja että mietinnöstäkin puuttui selostus niistä oloista, joiden parantamista varten ehdotus oli laadittu. Samoin puuttui mietinnöstä selostus niistä toimenpiteistä, joihin tässä asiassa on ryhdytty muissa maissa. Tämän vuoksi oli vaikea syventyä komitean lakiehdotuksen yksityiskohtiin, joten lausunnossa asetettiin pääkohdissa kannattamaan komitean lakiehdotusta, kuitenkin niillä muutoksilla, josta komitean puheenjohtaja Harmaja ja jäsen H. Törmä olivat esittäneet, että nim. lain noudattamisen valvonta annettaisiin ammattientarkastajille eikä nimismiehille.

Lasten, nuorten henkilöiden ja naisten suojeluksesta maataloustöissä.

Maataloustyökomitean ehdotuksen johdosta, koskeva lakiehdotusta lasten, nuorten henkilöiden ja naisten suojeluksesta maataloustöissä, pyysi sosialiministeriö Ammattijärjestöltä lausuntoa. Toimeenpanevan valiokunnan, kokouksessa syyskuun 10 p:nä päätettiin pyydetty lausunto antaa ja esittää siinä kaikkein huutavimpien epäkohtien poistamista.

Lausunnossa huomautettiin, että lasten, nuorten henkilöiden ja naisten suojelukseseen, nähden maataloustöissä sekä yleensä maatyöväestön oloissa on paljon sellaisia epäkohtia, joiden poistaminen on välttämätöntä, varsinkin mikäli ne koskevat työaikaa ja lapsi- ja nais-työvoiman käyttämistä. Edelleen sanottiin lausunnossa, että maanomistajat ovat saaneet ja saavat edelleenkin yksinomaan omien etujensa mukaisesti määritellä työläisten, sä oloista. Palkka on pieni, asunto-olot kurjat ja työpäivän pituus aivan rajoittamaton. Suurelle osalle maataloustyöläisistä ei ole varattu tavanmukaista sunnuntai-lepoakaan. Ikävintä kuitenkin, on se, että useat maanomistajat pitävät työssään pääasiassa vain lapsia ja nuoria henkilöitä, rasittaen heitä useinkin siinä määrin, että heidän ruumiillinen ja henkinen kehityksensä on keskeytynyt.

Varsinaisessa lakiehdotukseen kohdistuvassa lausunnon osassa kiinnitettiin sosialiministeriön huomiota ehdotuksen niihin kohtiin, joihin olisi tehtävä muutoksia tai lisäyksiä. Lausunnon tässä osassa m.m. esitettiin:

1) Lain alaisiksi ovat otettavat myöskin maaseudulla olevat kyytilaitokset, sillä niissä, jos missään, käytetään palveluksessa lapsia ja nuoria henkilöitä.

2) Neljätoista vuotta nuorempaa lasta alkoon pidettävä tämän lain alaisessa työssä sellaisena aikana, jolloin hänen on suoritettava lain mukaista oppivelvollisuuttaan. Kolmetoista vuotta nuorempaa lasta ei saa pitää lainkaan tämän lain alaisessa työssä.

3) Lasten työssäpitämisaika on rajoitettava klo 8 aamulla klo 5 illalla väliseksi ajaksi ja on laissa määrättävä, että heitä saa pitää työssä enintään 6 tuntia päivässä. Nuorten henkilöiden työaika saa olla enintään 8 tuntia päivässä, eikä heitä saisi pitää työssä ennen klo 7:ää aamulla eikä klo 6:den jälkeen illalla. Nuorten henkilöiden yhtämittäiseksi yölevoksi on varattava vähintään 11 tuntia.

4) Lasten, nuorten henkilöiden ja naisten yhtämittäinen sunnuntai-lepo on laissa määrättävä, jota maataloustyökomitea ei ole lainkaan ottanut huomioon.

5) Naisten yhtämittäiseksi yölevoksi on määrättävä Washingtonin kansainvälisen työkonferenssin päätöksen mukaisesti vähintään 11 tuntia. Komitea ehdottaa 9 tuntia.

6) Äideille on varattava oikeus olla työstä poissa 6 viikkoa ennen synnytystä ja 6 viikkoa synnytyksen jälkeen sekä että heillä on tällä ajalla oikeus saada vapaa lääkärin- ja kättilöhoito ynnä sellainen

c/3

korvaus, joka riittää sekä heidän itsensä että lastensa täydelliseen terveyden vaatimuksia vastaavaan ylläpitoon. Naista ei saa synnytyksen jälkeen sanoa irti työstä, vaikka sairaus kestäisi 6 viikkoa pitemmänkin ajan. Työstä irtisanominen saisi tapahtua vasta 12 viikon kuluttua synnytyksen jälkeen, ellei synnyttäjä siihen mennessä ole saanut terveyttään takaisin.

7) Hallituksen olisi ryhdyttävä kiireellisiin toimenpiteisiin kaikkien maataloustyöläisten työajan ja yleensä heidän olosuhteittensa järjestämiseen lain avulla.

Maataloustyökomitean ehdotus laiksi lasten, nuorten henkilöiden ja naisten suojeluksesta maataloustöissä, ellei Ammattijärjestön lausunnossa esitettyjä muutoksia oteta huomioon, on niin huono, ettei sillä tulisi olemaan sanottavampaa merkitystä.

Poliittinen vaino.

Jo aikaisin talvella oli huomattavissa, että työväenjärjestöihin kohdistuva poliittinen painostus ei suinkaan ollut vähenemässä. Porvarilliset sanomalehdet hyökkäsivät yhä voimakkaammin ei ainoastaan Sos. Työväenpuoluetta vaan myöskin Ammattijärjestöä vastaan. Työnantajain Keskusliitto ryhtyi myöskin osaltaan harjoittamaan poliittista painostusta. Kevättalvella se julkaisi päätöksensä, että mainittuun liittoon kuuluvat työnantajat eivät saa neuvotella sellaisten ammatillisten työväenjärjestöjen edustajain kanssa, jotka ovat "tunnettuja kommunisteja". Ohrana teki myöskin samaan aikaan uupumatta työtä työväenjärjestöjen toimihenkilöiden pidättämiseksi, vangitenkin heitä huomattavan määrän. Ensimmäisiä pidätettyjä oli Ammattijärjestön puheenjohtaja Matti Väisänen sekä kaikki Sos. Työväenpuolueen puolueuuevoston jäsenet, jotka vuoden 1922 tammi-kuulla olivat olleet käsittelemässä n.k. rauhanjulistusta. Väisänen pidätettiin huhtikuun puolivälissä ja langetti Turun hovioikeus hänelle 4 vuoden tuomion. Myöhemmin kesällä pidätti ohrana joukon n.k. venäjälläkävijöitä. Heidän joukossaan oli myöskin Ammattijärjestön toimikunnan ja toimeenpanevan valiokunnan jäsen V. Salomaa. Syyte heitä vastaan kumottiin sittemmin aiheettomana.

Nämä vallassaolevan luokan taantumukselliset toimenpiteet olivat kuitenkin vasta alkuvalmistelua sille suurrynnistykselle, jonka se pani toimeen elokuun alkupäivinä, jolloin se ryhtyi pakkotoimenpitein tukahduttamaan työväen vallankumouksellista joukkoliikettä, ja jolloin Sos. Työväenpuolueen toiminta lopetettiin, sen sanomalehdet lakautettiin, kirjapainot takavarikoitiin ja puoluejärjestöjen toimihenkilöt ja eduskuntaryhmän jäsenet vangittiin. Ohranan komeroihin joutui silloin lähes kaks^ataa työläistä, joukossa useita ammatillisenkin työväenliikkeen luotu> ja toimihenkilöitä, m.m. S. Ammattijärjestön toimikunnan jäseniä. S. Ammattijärjestön nykyinen puheenjohtajakin, Edv. Huttunen oli viisi päivää pidätettynä.

Kun vallassaolevan luokan nämä häikäilemättömät toimenpiteet olivat myöskin kohdistetut maamme ammatillista työväenliikettä vas-

taan, lausui S. Ammattijärjestön toimikunta kokouksessaan elokuun 14 p:nä niiden johdosta m.m. seuraavaa:

"Suomen Ammattijärjestön toimikunta näkee näissä porvariston toimenpiteissä iskun koko työväenluokkaa vastaan, niiden oikeuksien riistämiseksi, joita työväki pitkäaikaisella järjestötoiminnallaan on saavuttanut. Nämä saavutukset ovat siksi tärkeitä, että S. Ammattijärjestö ei voi vaieten sivuuttaa niiden riistämisyhtäyksiä ja loukkauksia, sitäkin suuremmalla syyllä, kun näissä taantumuksellisissa toimenpiteissä piilee uhka koko järjestyneen työväestön järjestötoiminnalle. Nyt jo on ammatillistenkin järjestöjen toimintaa vaikeutettu, m.m. vangitsemalla Ammattijärjestön ja sen alaisten järjestöjen luottamushenkilöitä. S. Ammattijärjestö lausuukin jyrkän vastalauseensa tapahtuneiden sortotoimenpiteiden johdosta, ja vaatii, että ne ovat heti lopetettava ja että summittaisesti vangitut henkilöt ovat heti vapautettava. Työläisillekin on taattava kaikille Suomen kansalaisille lakien" takaamat toimintaoikeudet.

Vastalauseensa ja lausumansa vaatimuksen lisäksi S. Ammattijärjestön toimikunta kehoittaa työläisiä entistä harkitummin, määrätietoistemmin ja yksimielisemmin työskentelemään porvariston sortavien toimenpiteitä ja yleistä taantumusta vastaan. Porvariston voimakaimmatkin iskut eivät saa lannistaa eivätkä ehkäistä työväenluokan taistelua oikeuksiensa puolesta. Mitä enemmän porvaristo hyökkää työväenluokkaa ja sen oikeuksia vastaan, sitä kiinteämmäksi ja voimakkaammaksi on työläisten toiminta saatava. Vain voimakkaat järjestöt pystyvät menestyksellisesti vastustamaan taantumuksen raivokkaita hyökkäyksiä.

S. Ammattijärjestön toimikunta pitää myöskin välttämättömänä, että kaikissa Ammattijärjestön alaisissa järjestöissä otetaan nykyinen tilanne käsittelyn alaiseksi sekä että ammatillisesti järjestyneet työläiset kaikilla paikkakunnilla joko järjestöjensä tai yhteisissä kokouksissaan lausuvat mielipiteensä porvariston viimeaikaisten sortotoimenpiteitten johdosta.

Yksinomaan ei kuitenkaan riitä, että lausumme vastalauseemme jä vaadimme sortotoimenpiteitten lopettamista sekä vangittujen toverittemme vapauttamista, vaan on järjestöissä ryhdyttävä niihin toimenpiteisiin, joiden avulla voidaan turvata työläisten kansalaisoikeudet ja työväenjärjestöjen toimintavapaus. Tärkeimpiä tässä suhteessa tehtäviä toimenpiteitä on lujittaa järjestöjämme niin sisäisesti kuin ulkonaisestikin. Jokainen palkkatyöläinen on saatava liittymään jäseneksi ammatillisiin järjestöihin sekä muutenkin järjestöjen sisäinen toiminta entistä lujemmaksi ja toverillisemmaksi."

Myöhemmin, kun S. Ammattijärjestölle ja sen alaisille liitoille saapui kaikkialta maasta valituksia siitä, että viranomaiset olivat asettaneet esteitä ammatillistenkin järjestöjen toiminnalle, ryhtyi S. Ammattijärjestön toimeenpaneva valiokunta toimenpiteisiin ammatillisten järjestöjen olemassaolon ja toiminnan turvaamiseksi. Elokuun 23 p:nä valittiin lähetystö, johon tulivat L. Nurmiaho, N. Aroinen ja E. A. Metsäranta, käymään sisäministerin puheilla lähemmin

tiedustamassa, millä tavalla hallitus aikoo suhtautua niihin ammatillisiin järjestöihin, jotka ovat kuuluneet Sos. Työväenpuolueeseen. Lähetyksen valinta johtui siitä, kun useiden eri paikkakuntien poliisiviranomaiset olivat ilmoittaneet, että sellaisten ammattiosastojen toiminta, jotka ovat kuuluneet edellämainittuun puolueeseen on lopetettava tai tullaan ne lopettamaan. Mainitun lähetyksen ministeriössä käynti ei aiheuttanut suuria toiveita ammatillisten järjestöjen koskettomuuteen nähden. Ministeri kyllä vakuutti, että hallituksen taholta ei tulla asettamaan esteitä ammatillisten järjestöjen toiminnalle, mikäli ne eivät ole tukeneet lakkautetun puolueen toimintaa. Samalla hän myöskin antoi ymmärtää, että siinä tapauksessa, jos osastoja tullaan lakkauttamaan, ei hallitus tule sallimaan mitään naamioitua toimintaa. Lähetyksen taholta tämän johdosta ilmoitettiin, että vaikkakin osastojen toiminta tulotaisiin kieltämäänkin, ei työläisten taloudellista toimintaa kuitenkaan voida ehkäistä, vaan tulee se kaikesta huolimatta jatkumaan. Tämä saattoi ministerin vähän sovinnollisemmaksi. Hän m.m. tunnusti, että hallituksen* toimenpide oli ammatillisiin järjestöihin nähden johtanut sotkuisiin ristiriitoihin.

Lähetyksen käynnille ei voida antaa suurta merkitystä, mutta olettaa kuitenkin voidaan, että hallitus sen johdosta jossain määrin "selvensi" maaherroille aikaisemmin lähettämäänsä kiertokirjettä.

Edelleen toimeenpanevan valiokunnan kokouksessa elokuun 29 p:nä, kun viranomaisten ammatillisiin järjestöihin kohdistama painostus yhä jatkui, päätettiin S. Ammattijärjestön alaisille järjestöille lähettää tilannetta ja S. Ammattijärjestön toimenpiteitä selostava kiertokirje. Siinä sanottiin m.m. seuraavaa:

"S. Ammattijärjestön toimeenpaneva valiokunta on siis, käsittäen, että työläisten toiminta taloudellisissa järjestöissään ei saa hetkeksiäkään keskeytyä, ryhtynyt turvaamaan ammatillisten järjestöjen olemassaoloa, mutta se myöskin käsittää, että toimeenpanevan valiokunnan toimenpiteiden lisäksi tarvitaan tässä suhteessa kaikkien ammatillisten järjestöjen tarmokasta työskentelyä. Tämän vuoksi S. Ammattijärjestön toimeenpaneva valiokunta kehoittaaakin kaikkia Ammattijärjestön alaisia järjestöjä, vaikeuksista huolimatta, jatkamaan toimintaansa sääntöjensä ja ammatillisten keskusjärjestöjen antamien ohjeiden mukaisesti. Toiminnan jatkaminen on välttämätöntä, sillä pääomanomistajat tekevät varsinkin nykyään kaiken voitavansa työpalkkojen alentamiseksi ja työläisten olosuhteiden muullakin tavalla huonontamiseksi.

Jos viranomaiset asettavat esteitä osastojen y.m. ammatillisten perusjärjestöjen toiminnalle, on niistä heti ilmoitettava asianomaisille liitoille ja Ammattijärjestölle toimenpiteisiin ryhtymistä ja lisätoimintaohjeiden saamista varten."

Näiden yllämainittujen toimenpiteiden lisäksi tehtiin S. Ammattijärjestön toimenpiteestä useita valituksia sisäministerille ja maaherroille. Toimeenpanevan valiokunnan päätöksen mukaisesti veloitettiin myöskin liittotoimikunnat antamaan alaisilleen järjestöille ohjeita, millä tavalla niiden on meneteltävä valituksenalaisissa asioissa.

S. Ammattijärjestö, kuten ylläolevasta selostuksesta on käynyt selville, on toiminut tarmokkaasti porvariston taantumuksellisia toimenpiteitä vastaan. Tämän toiminnan ansioksi voidaankin merkitä se, että viranomaisten on ollut pakko luopua ammatillisten työväenjärjestöjen toimintaa ehkäisevistä otteistaan.

Oikeusavustustoiminta.

S. Ammattijärjestön 6:nnessä edustajakokouksessa 21—25 päivinä toukokuuta päätettiin yksimielisesti, että Ammattijärjestön varoista maksetaan oikeuskulut Ammattijärjestön puheenjohtajaa Matti Väisästä vastaan vireillä olleessa oikeusjutussa. Tämän päätöksen mukaisesti otettiin Väisäsen oikeudelliseksi avustajaksi tuomari F. J. Leino Turusta ja tuli juttu maksamaan 5,424 markkaa. Hovi-oikeuden langettavasta tuomiosta ei Väisänen tehnyt valitusta korkeimpaan oikeuteen.

Elokuun 3 päivänä tapahtuneiden vangitsemisten johdosta, kun pidätetyistä suurin osa oli ammatillisten järjestöjen jäseniä, päätti toimeenpaneva valiokunta ryhtyä hankkimaan pidätetyille oikeudellista avustusta. Tämän toteuttamiseksi päätettiin asettaa avustustoimikunta, johon Ammattijärjestön edusajaksi valittiin A. E. Metsäranta. Asiasta lähetettiin liittotoimikunnille kierto- ja suositukset, jissa kehoitettiin, että jokainen liitto myöntäisi avustustoimikunnalle riittävän suuruisen summan liittonsa vangittujen jäsenten oikeudellista avustamista varten ja että jokainen liitto valitsisi yhden jäsenen perustettavaksi päätettyyn oikeusaputoimikuntaan.

Tämä toimenpide johtikin toivottuun tulokseen. Oikeusaputoimikunta on voinut huolehtia pidätettyjen ja syytettyjen oikeudellisesta avustamisesta. Ammattijärjestö ei myöntänyt varoja tähän tarkoitukseen.

Oulun ja lähiseudun Ammatillisen Keskusneuvoston pyynnöstä avusti Ammattijärjestö Oulun ammattiosastojen yhteistä juhlatoimikuntaa sitä vastaan nostetussa oikeusjutussa. Juttu koski luvattoman iltaman pitoa ja oli se esillä Oulun raastuvanoikeudessa joulukuun 18 päivänä. Oikeudellisena avustajana jutussa oli tuomari Lehtinen Helsingistä. Ammattijärjestö maksoi hänelle palkkiona 2,000 mk.

Kokouksia valtiollisten vankien vapauttamisen puolesta ja elintarvetulleja vastaan.

Vuoden alussa sopivat Sos.-dem. puolue ja Sos. työväenpuolue yhteisistä menettelytavoista valtiollisten vankien vapauttamista ja viljattulien poistamista koskevista asioista. Molemmat puolueet julkaisivat näitä asioita koskevan yhteisen julistuksen, jossa kehoitettiin kaikkialla maassa järjestämään tammikuun 28 p:n ja helmikuun 4 p:n välisenä aikana työväen yhteisiä kokouksia ylläesitettyjen vaatimusten tehostamiseksi.

Tätä molempien työväenpuolueiden yhteistä toimenpidettä tervehdittiin ilolla kaikkien työväenjärjestöjen taholla. S. Ammattijärjes-

tössäkin arvioitiin tämä toimenpide suurimerkitykselliseksi, jonka vuoksi ryhdyttiinkin puolueiden allekirjoittaman julistuksen mukaisiin toimenpiteisiin. Tammikuun 22 p:nä julkaisi Ammattijärjestö *Suomen työväelle* osoitetun julistuksen, jossa kehoitettiin "yhteisvoimin taisteluun työväenluokalle tärkeiden vaatimusten puolesta". Julistuksessa m.m. sanottiin, että nyt kun molemmat työväenpuolueet neuvottelujensa tuloksena ovat julkaisseet yhteisen julistuksen, kutsuen työläisjoukkoja ja työväenjärjestöjä taisteluun työväelle tärkeiden elinkysymysten puolesta, on meillä mieluisa tilaisuus omalta osaltamme yhtyä tähän taisteluun ja kehoittaa myös siihen kaikkia alaisiamme järjestöjämme. Edelleen sanottiin julistuksessa: "Suomen Ammattijärjestöllä on erikoista syytä vaatia poliittisista syistä tuomittujen vapauttamista, senkin vuoksi, että meidän toimintamme on porvarillisella taholla koetettu leimata muka sellaiseksi rikolliseksi toiminnaksi, josta on koetettu syyttää valtiopetoksen valmistelusta . . . Useita ammatillisen liikkeen toimihenkilöitä istuu parhaillaan vankiloissa, vaikkakaan eivät monet suoranaisesti toiminnastaan ammatillisissa järjestöissä, niin kuitenkin toiminnasta työväen hyväksi, siksi että vallanpitäjien mielestä heidän politiikkansa on ollut "rikollista". Kun tästä aiheutuu kärsimyksiä vangituille itselleen, heidän omaisilleen ja myöskin työväenliikkeelle, vaikka se ei voikaan työväenliikkeen "eteenpäin menoa estää, on meidän velvollisuutemme yhtyä täydellä tarmolla siihen vaatimukseen, jonka tarkoituksena on poliittisista syistä tuomittujen vapauttaminen."

Julistuksen viljatulleja koskevassa osassa sanottiin m.m. seuraavaa: Suomen huonosti palkattu työväki on jo nääntyä välittömienkin verojen maksamisessa, mutta välillisinä veroina voidaan tällaista räsitusta tavattomasti lisätä, sillä köyhän on maksettava yhtä paljon kuin rikkaankin jokaisesta tavarayksiköstä, minkä hän kuluttaa. Varsinkin kohdistuu se erittäin raskaana köyhään väestöön elintarpeille asetettujen tullien kautta. Työttömätkään eivät siitä saa armoa. Kun porvaristo on toisaaltapäin luonut aseellisia järjestöjään ja valtiollista poliisia myöden tiiviin rintaman kaikkien työväen palkkojen parantamistoimenpiteiden estämiseksi, muodostuu työväen elämä, tullien korahdaessa suunnattomasti tavarain hintoja, kerrassaan ahtaaksi. Edelläsanoottuun nojaten, sanottiin julistuksessa, on meillä täysi syy yhtyä puheenaolevassa puolueiden julistuksessa esitettyyn vaatimukseen tulliverojen alentamiseksi ja elintarvetullien poistamiseksi.

Yhteisin ponnistuksin muodostuivatkin nämä työväen kokoukset valtaviksi työläisten joukkotahdon ilmaisutilaisuuksiksi. Näin aloitettu toiminta olisi mahdollisesti johtanut toivottaviin tuloksiin, jos yhteistä esiintymistä olisi edelleenkin jatkunut.

Ärmahduskysymys.

Valtiollisten vankien avustamiskysymyksen yhteydessä hyväksyttiin S. Ammattijärjestön toukokuulla pidetyssä kuudennessa edustajakokouksessa m.m. seuraava päätös:

"Että Suomen Ammattijärjestön kuudes edustajakokous kääntyy Punaisen Ammatillisen Internationalen, Amsterdamin Internationalen, Kommunistisen Internationalen, Toiseni Internationalen ja Wienin Internationalen puoleen vetoomuksella, että nämä yhtyisivät tukemaan Suomen työtätekevää luokkaa meidän taistelussamme amnestian puolesta sekä että kokous velvoittaa Suomen Ammattijärjestön toimikunnan laatimaan vetoomuksen sanamuodon ja saattamaan sen yllämainittujen kansainvälisten järjestöjen tietoon."

Tämän päätöksen toteuttamisen tarkoituksessa päätti Ammattijärjestön toimikunta kokouksessaan kesäkuun 20 p:nä, saadakseen esiintymisen tässä suhteessa voimakkaaksi ja työläisten yksimielisyyttä osoittavaksi, kääntyä S. Sosialidemokraattisen puolueen puolue-toimikunnan ja S. Työväenpuolueen; puolue-toimikunnan puoleen esityksellä, että molemmat puolue-toimikunnat suostuisivat yhdessä Ammattijärjestön toimikunnan kanssa laatimaan ja allekirjoittamaan edustajakokouksen päätöksessä mainituille kansainvälisille työväenjärjestöille lähetettävän vetoomuksen. Edelleen päätti toimikunta esittää puolue-toimikunnalle, että siinä tapauksessa, jos esitys tästä yhteisestä esiintymisestä hyväksytään, kumpikin puolue-toimikunta puolestaan valitsisi kaksi jäsentä yhteiseen 6-henkiseen komiteaan, joka valmistaisi edellämämainitun vetoomuksen.

Asiaa koskeva kirjelmä lähetettiin puolue-toimikunnalle kesäkuun 27 p:nä. Tähän kirjelmään antoi S. Työväenpuolueen puolue-toimikunta myönteisen ja S. Sosialidemokraattisen puolueen puolue-toimikunta kielteisen vastauksen.

S. Sosialidemokraattisen puolueen puolue-toimikunnan kielteistä kantaa perusteltiin m.m. seuraavasti:

"Sosialistisen Työväen Internationaalin säännöt kielivät siihen kuuluvia puolueita olemasta yhteistoiminnassa sosialidemokraattista liikettä vastustavien internationaalien kanssa. Kun Kommunistinen internationaali ja sen yhteydessä toimiva ammatillinen internationaali kumpainenkin sääntöjensä ja ohjelmiansa mukaisesti tekevät kaikkensa sosialidemokraattisen liikkeen hajohtamiseksi ja vastustamiseksi, niin ei puolueemme Sosialistisen Työväen Internationaalin jäsenenä voi ryhtyä niiden kanssa mihinkään yhteistoimintaan."

Kun siis tarpeellista yksimielisyyttä ei asiassa saavutettu ja kun poliittinen tilanne muutenkin muuttui entisestään epäedullisempaan suuntaan, annettiin edustajakokouksen päätöksen johdosta enempään toimenpiteisiin ryhtymisen sillä kertaa raueta.

Yhtenäisen ammatillisen luokkataistelurintaman säilyttäminen.

Sos.-dem. puolueen puolue-neuvosto julkaisi huhtikuun 16 päivänä julistuksen, jossa S. Ammattijärjestön kuudennelle edustajakokoukselle esitettiin seuraavat vaatimukset:

"1) että ammatilliset järjestöt eivät sellaisenaan saa kuulua mihinkään valtiolliseen puolueeseen;

2) että ammatillisen liikkeen taholta noudatetaan samanlaista menettelytapaa niin sosialidemokraattiseen kuin kommunistiseenkin työväenpuolueeseen nähden;

3) ettei ammatillisten järjestöjen varoja saa käyttää poliittisten puolueitten puoluetarkoitusten tukemiseen;

4) ettei puolueitten jäsenmaksuja kanneta ammatillisten järjestöjen jäsenmaksujen kantotilaisuuksissa eikä suoriteta niitä ammatillisten järjestöjen rahastoista;

5) että jos ammatillisten järjestöjen kokouksista ilmoitetaan sanomalehdissä, niin on niistä samalla tavalla ja samassa laajuudessa ilmoitettava sosialidemokraattisissa kuin kommunistisissakin sanomalehdissä;

6) että S. Ammattijärjestö ja sen alajärjestöjen hallintojen jäseniksi valitaan tasapuolisesti kumpaankin puolueeseen kuuluvia henkilöitä ja että luottamushenkilöitä valittaessa ei oteta huomioon, kumpain työväenpuolueeseen hakijat kuuluvat, vaan yksinomaan näiden kyky, kokemus ja työväenliikkeen tuntemus;

7) Ammattijärjestö ei missään tapauksessa saa liittyä Moskovan kommunistiseen internatsionaaliin eikä toiminnassaan noudattaa sanotun internatsionaalin taholta annettuja ohjeita."

Näiden vaatimusten lisäksi jätti tämä puolueenvaltuusto puoluetoimikunnalle oikeuden ryhtyä harkintansa mukaisiin toimenpiteisiin, jos Ammattijärjestön edustajakokous ei hyväksy ylläesitettyjä vaatimuksia.

Sos.-dem. puolueenvaltuuston asettamia vaatimuksia ei kuitenkaan kukaan esittänyt Ammattijärjestön edustajakokoukselle, joten ei niitä myöskään voitu ottaa päätöksiä tehtäessä huomioon. Mutta tästä huolimatta ryhtyi edustajakokous, vallinneen sovinnollisuuden ja yksimielisyyden lisäksi, erikoisiin toimenpiteisiin työväestön yhtenäisten ammatillisten luokkataistelujärjestöjen turvaamiseksi. Edustajakokous julkaisi työväenlehdissä Suomen työväestölle luokalle osoitetun avoimen kirjeen, jossa selvin sanoin osoitettiin työväestön yhtenäisen taistelurintaman säilyttämisen välttämättömyys (kirjelmä on edustajakokouksen pöytäkirjassa).

Edustajakokouksessa vallinneesta sovinnollisuudesta ja yksimielisyydestä huolimatta ryhdyttiin sosialidemokraattien taholla ammatillisten järjestöjen hajoittamiseen, esittäen m.m., että kun Ammattijärjestön edustajakokous ei ottanut huomioon sos.-dem. taholta asetettuja vaatimuksia, ei ole muuta keinoa, kuin ryhtyä perustamaan uusia Ammattijärjestöstä erillisiä ammattiosastoja ja sitä tietä myöhemmin uutta ammattijärjestöä, joka on riippumaton kaikista puolueista. Helsingin Sos.-dem. Kunnallisjärjestö hyväksyi asiasta seuraavan ammatillista liikettä hajoittamaan pyrkivän päätöslauselman:

"Koska Ammattijärjestön kokous ei ottanut huomionsa niitä vaatimuksia, joita sos.-dem. taholta esitettiin, niin ei ole muuta keinoa, kuin ryhtyä perustamaan uusia ammattiosastoja ja sitä tietä myöhemmin uutta ammattijärjestöä, joka on riippumaton kaikista poliittisista puolueista.

Kokous velvoittaa jo aikaisemmin valitun sos.-dem. ammatillisen agitatio-keskustoimikunnan ryhtymään tämän päätöksen edellyttämiin toimenpiteisiin."

Tämä päätöslauselma aiheutti liikehtimistä sosialidemokraattien keskuudessa muillakin paikkakunnilla. Porissa esim. perustettiin riippumaton ammatillinen järjestö.

Näiden hajoittavien toimenpiteiden johdosta hyväksyi S. Ammattijärjestön toimikunta kokouksessaan kesäkuun 20 päivänä "Suomen ammatillisesti järjestyneelle työväestölle" osoitetun julistuksen, joka toimikunnan jäsenten allekirjoittamana julkaistiin kaikissa työväenlehdissä. Julistuksessa erikoisesti painostettiin sitä, että eheys Suomen ammatillisessa työväenliikkeessä on säilytettävä sekä jyrkästi tuomittiin kaikki S. Ammattijärjestön hajoittamiseen kohdistetut toimenpiteet. Siinä m.m. sanottiin, että "Helsingin Sos.-dem. Kunnallisjärjestön päätös, jossa kehoitetaan perustamaan ammatillisia, asianomaisista liitoista ja Ammattijärjestöstä riippumattomia perusjärjestöjä, on Suomen palkkatyöväen luokalle ja sen ammatilliselle taistelulle elinehtojensa puolesta syvästi turmiollinen. Sen käytäntöön soveltaminen merkitsisi ainakin osittaista hajaannusta ammatillisessa järjestäytymisessä. Hajanaiset, moniin erillisiin ryhmiin pirstoutuneet järjestöt eivät pystyisi menestyksellisesti torjumaan niitä pääoman hyökkäyksiä, joiden alaisena työväen taloudelliset järjestöt nykyään kaikissa maissa — Suomessakin — käyvät mitä raskainta puolustus-taistelua. Yleinen palkkojen alentuminen ja työehtojen huonontuminen olisi siitä seurauksena. Kun työväen elintaso nyt jo on aivan liian alhainen, ei tällaista, työväestölle suurta onnettomuutta tuottavaa hajaannusta ole sallittava. Hyödyn siitä korjaisi yksinomaan porvaristo, joka vaanii jokaista hajaantumisen ja heikkouden ilmausta työväen toiminnassa, voidakseen sitä hyväksyä käyttäen lisätä riistovoittoaan".

Tällä toimikunnan julistuksella olikin tarkotettu vaikutuksensa. Hajottavat toimenpiteet eivät kuitenkaan päättyneet tähän. Sosialidemokraattinen puolue-toimikunta julkaisi kesäk. 26 päivän sanomalehdissä julistuksen, jossa sos.-dem. työväestöä kehoitettiin harkitsemaan ja päättämään siitä, "kumpiko menettely nopeammin ja varmemmin johtaa ammatillisen liikkeen oikealle tolalle ja taistelukykyisemmäksi: onko sosialidemokraattien erottava kommunistien johdossa olevasta Ammattijärjestöstä ja siten jätettävä se rappeutumaan ja taistelukykynsä menettäneenä kommunistien haltuun, vai onko yrittävä ammattiyhdistyksissä ja ammattiliitoissa käytävän, entistä paljoa kiivaamman ja sitkeämmän taistelun kautta vapauttaa ammatillinen liike kommunistien vahingollisesta holhouksesta ja saada se puolueettomaksi työväen keskinäisiin suuntariitoihin nähden".

Vastapainoksi tälle sos.-dem. puolue-toimikunnan julistukselle, päätti Ammattijärjestön toimeenpaneva valiokunta kokouksessaan kesäkuun 26 päivänä, että edustajakokouksen avoimesta kirjeestä "Suomen työtätekevälle luokalle" ja toimikunnan julistuksesta "Suomen ammatillisesti järjestyneelle työväestölle" otetaan 50,000 kpl. yli-

painos ja että tämä ylipainos jaetaan maksuttomana kirjasena järjestöjen välityksellä kaikille ammatillisesti järjestyneille työläisille ja mikäli mahdollista, myöskin järjestymättömille.

S. Ammattijärjestön taholta tehdyillä suunnitelmallisilla ja voimakkailla vastatoimenpiteillä saatiinkin aikaan, että sos.-dem. puolueen ammatilliseen työväenliikkeeseen kohdistamat hajoittavat toimenpiteet eivät johtaneet sillä taholla toivottuihin tuloksiin. Sos.-dem. työväki asettui yhtenäisen ammatillisen liikkeen säilyttämisen kannalle.

Ammatillisten järjestöjen eroaminen puolueista.

Vuodesta 1920 lähtien, kun maamme poliittinen työväenliike jakautui kahtia, on ollut riitaa ammatillisten perusjärjestöjen poliittisiin työväenpuolueisiin kuulumisesta. Tämän riitaisuuden poistamiseksi oli S. Ammattijärjestön taholla jo pitemmän aikaa työskennelty, joskaan lopullisiin tuloksiin ei päästy aikaisemmin, kuin vasta kuluneen vuoden lokakuun 19 päivänä, jolloin toimikunta yksimielisesti päätti julkaista ja lähettää kaikille S. Ammattijärjestön alaisille järjestöille seuraavan kiertokirjeen :

"Ammatillisten ja poliittisten työväenjärjestöjen läheinen yhteistyöskentely on aina tunnustettu välttämättömäksi. Erimielisyyttä on sitävastoin herättänyt kysymys siitä, onko tarkoituksenmukaista, että ammatilliset perusjärjestöt järjestöinä kuuluvat puolueisiin. Tämä kysymys on ollut käsiteltävänä S. Ammattijärjestön kaikissa edustajakokouksissa. Viime toukokuulla pidetyssä S. Ammattijärjestön 6 :nnessä edustajakokouksessa otettiin tässä asiassa päätöstä tehtäessä huomioon työväestön jakautuminen kahteen poliittiseen työväenpuolueeseen ja siitä johtuva erimielisyys, ja näinollen päätettiin, että S. Ammattijärjestö ja siihen kuuluvat liitot eivät kuulu mihinkään poliittiseen puolueeseen, mutta ovat sellaisessa yhteistoiminnassa työväenpuolueiden kanssa, kuin työväenluokan ja ammatillisten järjestöjen edut sekä vallitseva tilanne välttämättä vaativat, kutakin kertaa varten tehtyjen päätösten mukaisesti, ja että S. Ammattijärjestö pitää toivottavana työläisten poliittisen järjestäytymisen luokkataisteluperiaatteiden pohjalla, mutta vallitsevain suuntariitojen tähden, milloin perusjärjestöt järjestöinä kuuluvat johonkin työväenpuolueeseen, ei ketään järjestön jäsentä, joka ei halua puolueeseen kuulua, ole siihen pakotettava, vaan annettava jäsenille vapaus ratkaista mihin puolue-ryhmään kukin haluaa kuulua tai olla kuulumatta eikä sellaiselta jäseneltä voida periä puoluemaksuja. Tämän lisäksi, vaikka päätöksen varsinaisessa ponsilauselmassa ei kiinteästi kiellettykään perusjärjestöjä poliittisiin puolueisiin kuulumasta, asettui kokous päätöksen perusteluissa sille kannalle, että järjestöinä ei niiden olisi kuuluttava mihinkään puolueeseen. Perusteluissa sanotaan nun., että taistelu ja saavutetut edut ovat poliittisilla ja ammatillisilla järjestöillä täysin yhteisiä, koska niiden jäsenet ovat samoja työläisiä, mutta organisatorisesti on edullisempaa niiden toimia erillään. Lisäksi maini-

tuissa perusteluissa mainitaan, että on pyrittävä ja päästävä siihen, että puolueiden asiat käsitellään puoluejärjestöjen, eikä ammattiosastojen kokouksissa. Tätä määritelmää perusteltiin m.m. sillä, että siten suuntariidat ammatillisissa järjestöissä loppuisivat, eikä kellekään olisi aihetta olla ammatillisesti järjestymättä hänelle vastakkaiseen puolueeseen kuulumisen vuoksi. Tästä perustelujen mukaan aiheutuisi se, että ammatillinen liike vahvistuisi ja koko työväenliike muodostuisi elinvoimaiseksi. Päätöksen perustelussakin lausutaan siis se oikea määritelmä, että ammatillisesti järjestyneiden työläisten on myöskin järjestäydyttävä poliittisesti, kuitenkin niin etteivät osastot osastoina edellämäinuituista syistä kuulu puolueisiin.

"Ylläolevan perusteella sekä asettuen edustajakokouksen päätösten perustelujen kannalle ja huomioonottaen ammatillisesti järjestyneen työväestön toiminnan eheyttämisen välttämättömyyden, S. Ammattijärjestön toimikunta t.k. 19 päivänä pitämässään kokouksessa päätti yksimielisesti, että ammatillisen työväenliikkeen kokonaisuuden säilyttämiseksi sekä poliittisten erimielisyyksien poistamiseksi ammatillisista järjestöistä, ei niiden ole kuuluttava mihinkään poliittisiin puolueisiin, ja että S. Ammattijärjestön toimikunta kehottaa alaisiaan perusjärjestöjä, jos ne ovat päättäneet kuulua johonkin puolueeseen, nämä päätöksensä purkamaan."

Tätä toimikunnan päätöstä ovat perusjärjestöt yleensä noudattaneet, lukuunottamatta muutamia niitä ammattiosastoja, jotka eivät ole katsoneet tarpeelliseksi katkaista välejänsä sos.-dem. puolueeseen.

Osanotto kansainväliseen työkonferenssiin.

Sosialidemokraattisen puolueen eduskuntaryhmän taholta ilmoitettiin Ammattijärjestön toimikunnan kokoukselle elokuun 1 p:nä, että sosialisministeriö oli kääntynyt mainitun eduskuntaryhmän puoleen kehoituksella, että se valitsisi työläisten edustajan kansainväliseen työkonferenssiin, joka pidetään Genévässä lokakuun 22 päivästä alkaen, koska Ammattijärjestö ei ollut aikaisemmin pyydettäessä edustajaa valinnut. Tämän johdosta, koska eduskuntaryhmä ei ollut halukas edustajaa asettamaan, kehoitettiin Ammattijärjestöä valitsemaan puheenaolevan edustajan.

Tämän kehoituksen perusteella päätti toimikunta pyytää liittotoimikuntien lausuntoa siitä, lähetetäänkö edustaja mainittuun konferenssiin tai ei ja sitooko v. 1920 edustajakokouksen päätös "että vastaisuudessa ei Suomen ammatillisesti järjestyneen työväen edustajat saa mennä omien eikä muiden maiden riistäjien tai niiden edustajien järjestämiin kansainvälisiin konferensseihin", edelleen tässä asiassa Ammattijärjestön toimikuntaa.

Kiertokirjeessä, jolla tämä tiedustelu tehtiin, pyydettiin vastaus lähettämään elokuun 14 päivään mennessä. Määrättyyn päivään mennessä saapui vastauksia seuraavasti:

Myönteisiä: S. Merimiesten ja Lämmittäjien Unionilta, S. Puutyöntekijäin, S. Muurarien-, Rapparien- ja Uunintekijäin, S. Vaa-

c/3

tetustyöntekijäin, S. Lasiteollisuustyöväen¹, S. Kutomateollisuustyöväen, S. V. R. Konepajojen t.t., S. Kirjatyöntekijäin ja S. Tie- ja Vesirakennustyöläisten liitolta.

Kielteisiä: S. Metalliteollisuustyöntekijäin, S. Saha-, Kuljetus- ja Sekatyöväen, S. Kivityöntekijäin, S. Jalometallityöntekijäin, S. Ajuvien ja S. Maalarintyöntekijäin liitolta.

Saapuneiden vastausten perusteella otettiin asia ratkaistavaksi elokuun 14 p:nä pidetyssä toimikunnan kokouksessa, jolloin äänestyksen kautta päätettiin edustaja kansainväliseen työkonferenssiin lähettää. Edustajaehdokkaaksi valittiin Ammattijärjestön puheenjohtaja Edv. Huttunen.

Kun toimikunta ei ollut asettanut varaedustajaehdokasta, joutui asia toimeenpanevan valiokunnan käsiteltäväksi syyskuun 10 p:nä. Tällöin valittiin varaedustajaehdokkaaksi tohtori Johan Helo.

Edustajaksi kansainväliseen työkonferenssiin määräsi tasavallan presidentti tohtori Johan Helon.

Työnjuhlat.

Kiertokirjeellään n:o 2/84 26 päivältä helmikuuta kehoitti S. Ammattijärjestön toimikunta kaikkia ammatillisia keskusneuvostoja, osastoja tai yhdistyksiä toimimaan sunnuntaina elokuun 5 p:nä kaikkialla maassa työnjuhlia.

Annetun kehoituksen mukaisesti pidettiin työnjuhlia kaikkiaan 70 paikkakunnalla ja oli niistä S. Ammattijärjestölle tuloja 93,876 mk. 69 penniä. Lisäksi tilitettiin Ammattijärjestölle edellisen vuoden työnjuhlista £38 mk. 65 penniä, joten työnjuhlista oli tuloja kaikkiaan 94,115 mk. 34 penniä.

Kustannustoiminta.

Suomen Ammattijärjestö-lehti. Kokouksessaan syyskuun 16 p:nä 1922 päätti toimeenpaneva valiokunta kustantaa Suomen Ammattijärjestö-lehden edelleen v. 1923 aikana. Tilaushinnaksi hyväksyttiin 10 mk. vuosikerralta. Päätöksestä ilmoitettiin perusjärjestöille Ammattijärjestön kiertokirjeellä n:o 24/78 lokakuun 14 p:ltä 1922.

Lehti ilmestyi kuukausittain 16-sivuisena, paitsi heinä—elokuulla kaksoisnumerona.

Lehden painosmäärä oli 2,300 kpl. Tilauksia oli 1,890 vuosikertaa. Vapaakappaleita lähetettiin noin 100 vuosikertaa.

Suomen Ammattijärjestö-lehdestä oli tuloja: ilmoituksista 2,835 mk. ja tilauksista 17,808 mk. 50 penniä eli yhteensä 20,646 mk. 50 penniä. Menoja oli yhteensä 28,218 mk. 80 penniä, joten lehti tuotti tappiota 7,575 mk. 30 penniä. Edelliseen vuoteen verraten oli tappio vähentynyt 2,032 mk. 11a 30 pennillä.

Suomen Ammattijärjestö painettiin elokuuhun asti Oy. Työn kirjapainossa ja sen jälkeen Työväen kirjapainossa.

c/3

Työnjuhla XII ja Arbetets Fest III. Toimeenpaneva valiokunta päätti kokouksessaan helmikuun 17 p:nä, että S. Ammattijärjestö julkaisee kertomusvuonnakin hyvissä ajoin ennen työnjuhlia Työnjuhla- ja Arbetets Fest-nimiset julkaisut, edellinen 64- ja jälkimäinen 32-sivuisena.

Työnjuhla-julkaisun painos oli 14,000 kpl. Myyntihinta oli 5 mk. kpl. Painos loppui kesken.

Julkaisun kokonaistulot olivat 62,805 mk. 25 penniä ja menot 43,741 mk. 10 penniä. Työnjuhla XII tuotti siis voittoa 19,064 mk. 15 penniä.

Arbetets Festin painos oli x,000 kpl. ja myytiin sitä vain 409 kpl. Myyntihinta oli 5 mk. kpl. Julkaisu tuotti tappiota 1,206 mk. 10 penniä.

Molemmat julkaisut painettiin Oy. Työn kirjapainossa.

Suomen Työväen Joulu V. Kokouksessaan elokuun 3 p:nä päätti toimeenpaneva valiokunta edelleen kustantaa Suomen Työväen Joulunimisen 64-sivuisen joulujulkaisun. Hinnaksi määrättiin 5 mk. ja painoksen suuruudeksi 20,000 kpl. Julkaisu painettiin Työväen Kirjapainossa Helsingissä.

Suomen Työväen Joulussa ollut kirjoitus: "*Kappale kansalaissodan historiaa*" kiinnitti siinä määrin viranomaisten huomiota, että julkaisu takavarikoitiin joulukuun 12 p:nä ja kustantajaa vastaan nostettiin oikeusministerin määräyksestä syyte kansalaissodan aikaisten hallituksen sotajoukkojen halventamisesta. Takavarikkoon joutui vähän toista tuhatta kpl.

Oikeudenkäynnissä tammikuun 19 p:nä, jolloin asia oli toisen kerran esillä Helsingin raastuvanoikeudessa, vapautettiin Edv. Huttunen, O. A. Nyman, K. Karila ja A. J. Luostarinen syytteestä, mutta sen sijaan tuomittiin julkaisun takavarikoidut kappaleet menetetyiksi ja allekirjoittanut 3 kuukaudeksi linnavankuteen.

Raastuvanoikeuden päätöksestä valitettiin Turun hovioikeuteen.

Joulujulkaisua myytiin kaikkiaan 18,321 kpl. Tuloja oli 80,409 mk. 50 penniä ja menoja 55,654 mk. 60 penniä, joten voitoksi jäi 24,754 mk. 90 penniä.

Missä määrin kustannustoiminta kokonaisuudessaan tuotti vuoden ajalla voittoa, selviää lähemmin tilikertomuksesta.

Kehoitus- ja valistustyö.

S. Ammattijärjestön luennoitsijoina olivat vuoden alussa seuraavat henkilöt: Edv. Huttunen, Antti Räsänen, K. Vuokila ja A. V. Vallstén. Näistä K. Vuokila oli Pohjolan Ammatillisen Piirijärjestön sihteerinä ja järjestäjänä sekä Vallstén ruotsinkielisenä luennoitsijana. Luennoitsijoista Edv. Huttunen valittiin edustajakokouksessa Ammattijärjestön puheenjohtajaksi ja A. V. Vallstén erosi toimestaan 1 päivä heinäkuuta.

Kehoitus- ja valistustyötä tehtiin n.s. kertaluentojen muodossa seuraavasti:

c/3

Edv. Huttunen . . .	14 paikkakunnalla	42 luentoja	4,407 kuulijalle
Antti Räsänen . . .	71 ”	113 ”	11,016 ”
K. Vuokila	124 ”	149 ”	10,087 ”
A. V. Vallstén, . . .	36	77 ”	4,772
Yhteensä 245 paikkakunnalla 381 luentoja 30,282 kuulijalle			

Ruotsalaisen luennoitsijan erottua toimestaan, keskeytettiin ruotsinkielinen valistustyö. Vasta marraskuun alussa otettiin Ammattijärjestön ruotsinkielisiksi luennoitsijoiksi kahden viikon ajaksi Karl Henriksson ja K. A. Fagerholm. Henriksson teki järjestelymatkan Länsi-Uudenmaan ja Fagerholm Itä-Uudenmaan ruotsalaisille seuduille. Näiden järjestelymatkojen avulla saatiin ruotsinkielisten osastojen toiminta jonkun verran elpymään.

Valistustilaisuuksissa ruotsalaisilla seuduilla on yleensä ollut vähän osanottajia. Toisin paikoin ei niitä ole voitu lainkaan pitää.

Vappu- ja työnjuhlissa sekä ammatillisen agitatsiooniviikon aikana pidettyjä puheita ei kertaluentotilastoissa ole otettu huomioon.

Luento- ja opastuskurssityötä on vuoden ajalla tehty seuraavasti:

Kotkan Ammatillisen Keskusneuvoston järjestämällä luento- ja opastuskursseilla Kotkassa tammikuun 2—9 päivinä luennoi Antti Räsänen ammattiyhdistysliikkeen historiasta 4 tuntia, menettelytavoista ammatillisessa liikkeessä 3 tuntia ja tuotannon kehityksestä 1 tunnin. Kirjanpito-opastusta antoi Räsänen näillä kursseilla 12 tuntia. Kursseilla oli 22 osanottajaa.

Tampereen Ammatillisen Keskusneuvoston järjestämällä kusseilla Tampereella tammikuun 16 ja helmikuun 10 päivän välisenä aikana luennoi Räsänen ammattiyhdistysliikkeen historiasta, tuotannon kehityksestä, sosialisoinnista ja puhumisesta yhteensä 25 tuntia. Näillä kusseilla luennoi myös Edv. Huttunen ammattiyhdistysliikkeestä 17 tuntia ja K. Kankari 3 tuntia. Kursseilla oli Räsänen ilmoituksen mukaan keskimäärin 50 osanottajaa. Huttunen ilmoitti kuulijoina olleen keskimäärin 110 henkilöä.

Rauman Ammatillisen Keskusneuvoston järjestämällä kursseilla helmikuun 17—24 päivinä luennoi Huttunen ammattiyhdistysliikkeestä 18 tuntia. Kursseilla oli 25 osanottajaa.

Porin Ammatillisen Keskuksen järjestämällä iltakursseilla helmikuun 25 päivän ja maaliskuun 6 päivän välisenä aikana luennoi Huttunen ammattiyhdistysliikkeestä 15 tuntia. Kursseilla oli 30 osanottajaa.

Turun Ammatillisen Keskusneuvoston järjestämällä iltakursseilla maaliskuun 12—28 p:nä luennoi Räsänen 15 tuntia ja Huttunen 6 tuntia. Kursseilla oli keskimäärin 60 osanottajaa. Muutamina iltoina oli kuulijoita 200—300.

Sosialistisen piiritoimikunnan järjestämällä kursseilla Hyvinkäällä 16 ja 17 p:nä maaliskuuta luennoi Huttunen ammattiyhdistysliikkeestä 7 tuntia. Kursseilla oli päiväluennoilla 16 ja iltaluennoilla 50 osanottajaa.

5°. Työväen Raittiusliiton luento- ja opastuskursseilla Helsingissä lokakuun 3 päivän ja marraskuun 15 päivän välisenä aikana luennoi Räsänen ammattiyhdistysliikkeestä ja raittiudesta 6 ja ammattiyhdistysliikkeen historiasta 5 tuntia.

Huhtikuun 4—27 päivän välisen ajan oli Huttunen Kuusankoskella, pitäen siellä 12 puhetta ja suorittaen järjestelytyötä paikkakunnan ammatillisten työväenjärjestöjen toiminnan elvyttämiseksi.

Kaikkiaan luennoi Räsänen kursseilla 71 ja Huttunen 63 tuntia, Edelläselostetun lisäksi on Ammattijärjestö vuoden ajalla valistustyötä varten myöntänyt avustusrahoja seuraavasti:

S. Maatyöväenliitolle	9,000: —
S. Merimiesten ja Lämmittäjien Unionille	1,000: —
Helsingin Työväen opintopiirille	1,000: •—
S. Rautatieläisten Ammattiliitolle	289:50
Tilapäispuhujille	!>399:7 ^o
Yhteensä	12,689: 2 ^o

Kaikkiaan tuli kehoitus- ja valistustyö Ammattijärjestölle maksamaan 121,394 markkaa 80 penniä.

Ammatillinen agitatsiooniviikko.

Voidakseen kohottaa ammatillisten järjestöjen jäsenlukua ja saada ne niiden toiminnan ripeämmäksi, päätti Ammattijärjestön toimikunta kokouksessaan elokuun 1 p:nä ryhtyä toimenpiteisiin ammatillisen agitatsiooniviikon järjestämiseksi, jättäen asiassa enemmät toimenpiteet toimeenpanevalla valiokunnalle. Tämän perusteella toimeenpaneva valiokunta päättikin kokouksessaan elokuun 16 p:nä, että mainittu agitatsiooniviikko järjestetään marraskuun 1—8 päivän väliseksi ajaksi; jolloin valistustilaisuuksia katsottiin voitavan parhaimmin järjestää varsinkin maatyöväen keskuuteen.

Näihin päätöksiin nojautuen lähetettiin kaikille Ammattijärjestön alaisille järjestöille kiertokirje, jossa kehoitettiin jokaista ammatillista järjestöä paikkakunnallaan ryhtymään toimenpiteisiin agitatsiooniviikon järjestämiseksi. Suuremmilla paikkakunnilla kehoitettiin ammatillisia keskusneuvostoja huolehtimaan yleisempien valistustilaisuuksien järjestämisestä sekä samalla huolehtimaan siitä, että osastot ja työpaikkajärjestöt tekevät voitavansa jäsenmääränsä lisäämiseksi agitatsiooniviikon aikana.

Annettua kehoitusta ammatilliset järjestöt noudattivatkin. Kaikkialla maassa toimitettiin valistus- ja juhlatilaisuuksia, jotka yleensä onnistuivat hyvin.

Ammattijärjestön toimenpiteestä ja kustannuksella lähetettiin agitatsiooniviikon aikana puhujia kaikkiaan 55 paikkakunnalle. Isommilla paikkakunnilla kävi useampiakin puhujia ja oli heidän puhuttava useissa eri tilaisuuksissa.

Kun -kaikilta paikkakunnilta ei onnistuttu saamaan agitatsioni-

vii'kkoselostusta, ei viikon ajalla pidetyistä valistustilaisuuksista ole voitu tehdä tilastollisessa suhteessa pätevää yhteenvetoa.

Agitatsiooniviikon lentolehtiset. Saadakseen ammatillisen agitatsiooniviikon mahdollisimman hyviä tuloksia tuottavaksi, valmisti Ammattijärjestön toimeenpaneva valiokunta 3 lentolehtistä työläisille jaettavaksi. Lentolehtisistä oli kaksi suomalaista, joista toinen teollisuustyöläisille ja toinen maatyöväestölle sekä yksi ruotsalainen.

Teollisuustyöläisille osoitettua lentolehtistä painettiin 70,000 kpl. ja maatyöväestölle osoitettua 40,000 kpl. Ruotsalaisen lentolehtisen painosmäärä oli 10,000 kpl.

Lentolehtisiä jaettiin agitatsiooniviikon aikana pääasiassa järjestyttömän työväestön keskuuteen.

Agitatsiooniviikon jäsenmerkki. Kartuttaakseen valistus- ja taistelurahastoaan, valmisti Ammattijärjestö paperisen rintaan kiinnitettävän jäsenmerkin, jota agitatsiooniviikon aikana myytiin ammatillisesti järjestyneille työläisille 2 markan hinnasta kappale.

Jäsenmerkkipainos oli 45,000 kpl. ja myytiin sitä 15,864 kpl. Merkeistä oli tuloja 31,808 mk. 5 penniä ja menoja 5,062 mk., joten voitoksi jäi 26,746 mk. 5 penniä.

Kun agitatsiooniviikon kaikki menot olivat 16,563 mk. 35 penniä, tuotti valistusviikko siis voittoa 10,182 mk. 70 penniä.

S. Ammattijärjestön alaiset järjestöt.

Vuoden 1923 aikana kuului S. Ammattijärjestöön seuraavat liitot: S. Lasiteollisuustyöväen, S. Tie- ja Vesirakennustyöläisten, S. Puutyöntekijäin, S. Sukeltajain, S. Saha-, Kuljetus- ja Sekatyöväen, S. Paperiteollisuustyöväen, S. Jalometallityöntekijäin, S. Elintarvetyöntekijäin, S. Kivityöntekijäin, S. Kutomateollisuustyöväen, S. Metalliteollisuustyöntekijäin, S. Kirjatyöntekijäin, S. Muurarien, Rapparien- ja Uunintekijäin, S. Nahkateollisuustyöväen, S. Vaatetustyöntekijäin, S. Maalarintyöntekijäin, S. Rautatieläisten Ammattiliitto, S. Liike- ja Taloustyöntekijäin, S. Ajurien, S.V.R. Konepajojen työntekijäin ja S. Maatyöväen sekä Merimiesten ja Lämmittäjien Unioni.

Edustajakokouksen jälkeen ryhdyttiin alkutoimenpiteisiin Rakennusteollisuustyöväen, Puuteollisuustyöväen ja Rautateiden työntekijäin liittojen perustamiseksi.

Ammatillisia piirijärjestöjä oli kaksi, nimittäin Pohjolassa ja Satakunnassa.

Ammatillisia keskusneuvostoja oli S. Ammattijärjestölle tehdyn ilmoituksen mukaan seuraavilla paikkakunnilla: Helsingissä, Hangossa, Salossa, Turussa, Loimaalla, Riihimäellä, Hämeenlinnassa, Valkeakoskella, Tampereella, Porissa, Raumalla, Mäntässä, Pietarsaaressa, Kaskisissa, Vaasassa, Raahessa, Oulussa, Jyväskylässä, Kuopiossa, Kajaanissa, Mikkelissä, Kuusankoskella, Savonlinnassa, Enssossa, Joensuussa, Pankakoskella, Viipurissa, Lappeenrannassa, Kotkassa ja Lahdessa.

Naisten ammatillisen järjestäytymisen edistämisen tarkoituksessa päätti Ammattijärjestön toukokuulla pidetty edustajakokous, että

c/3

Ammattijärjestön toimikunta nimittää ammatillisten järjestöjen asetamista ehdokkaista kolmihenkisen naisjaoston, jonka tehtävänä on esitellä Ammattijärjestön toimikunnalle niitä epäkohtia, joita on olemassa niillä teollisuusaloilla, joissa on suuremmassa määrässä naisyöläisiä, sekä suunnitella toimenpiteitä valistustyöksi naisten keskuudessa.

Tämän päätöksen mukaisesti valitsi Ammattijärjestön toimikunta kokouksessaan 20 p:nä kesäkuuta naisjaoston jäseniksi Laura Härmän, Elmi Peltolahden ja Ida Nurmen vakinaisiksi sekä Hilma Toivolan, Sofia Varvin ja Saima Raunion varalle.

Valitulla naisjaostolla ei kuitenkaan ollut mahdollisuutta ryhtyä työskentelemään naisten ammatillisen järjestäytymisen hyväksi, johon tämä vuoden ajalla tapahtuneista poliittisista syistä.

Kokouksessaan 19 p:nä lokakuuta päätti toimikunta suostua siihen, että Helsingissä toiminut ruotsalaisten ammatillisten työväenjärjestöjen keskuskomitea saa laajentaa toimivaltuutensa koko maan ruotsinkielisiä seutuja käsittäväksi ja että tämä komitea saa ottaa nimekseen S. Ammattijärjestön ruotsalainen sihteeristö.

Tällä tavalla perustetun Ammattijärjestön ruotsalaisen sihteeristön on kuitenkin alistettava laatimansa toimintasuunnitelmat toimeenpanevan valiokunnan tai toimikunnan tarkistettaviksi ja hyväksyttäväksi.

Sihteeristölle myönnettiin käyttövaroiksi 1,500 markkaa, josta summasta sihteeristö nosti vuoden loppuun mennessä 500 markkaa.

Muita toimenpiteitä.

Toimintakertomuksen muissa osissa selostettujen asioiden lisäksi on S. Ammattijärjestön toimikunta ja toimeenpaneva valiokunta käsitellyt m.m. seuraavia asioita :

S. V. R. Konepajojen t.t. liiton ja S. Metalliteollisuustyöntekijäin liiton välillä olleessa rajariidassa, joka aiheutui siitä, että S. Metalliteollisuustyöntekijäin liitto perusti valtionrautateiden Fredriksbergin konepajaan oman työpaikkajärjestönsä, päätti Ammattijärjestön toimeenpaneva valiokunta, johon asiassa oli vedottu, kokouksessaan 19 p:nä tammikuuta, kehoittaa puheenaolevia järjestöjä toimimaan siihen suuntaan, että mahdollisimman pian saataisiin syntymään rautatieläisille yhtenäinen liitto ja toiminta niin yhtenäiseksi ja voima-peräiseksi kuin mahdollista.

Toimeenpanevan valiokunnan kokouksessa tammikuun 26 p:nä valittiin Ammattijärjestön puheenjohtaja Matti Väisänen edustajaksi Norjan ammattijärjestön edustajakokoukseen, joka alkoi 4 p:nä maaliskuuta Kristianiassa. Matkaselostus Suomen Ammattijärjestölehden maaliskuun numerossa.

Satakunnan Ammatillisen piirijärjestön piirikokouksessa, joka pidettiin helmikuun 25 p:nä Porin työväentalolla, oli Ammattijärjestön edustajana Edv. Huttunen.

Toimikunnan kokouksessa 27 p:nä joulukuuta 1922 päätettiin, että Maa työväen liittoa avustetaan vuoden 1923 aikana 1,000 markalla

kuukaudessa, kuitenkin siten, että tämä päätös on voimassa ainoastaan Ammattijärjestön kuudenteen edustajakokoukseen asti. Tämän johdosta, voidakseen tarkata, että tämä avustusraha käytetään mahdollisimman oikealla tavalla, valitsi toimeenpaneva valiokunta kokouksessaan 17 p:nä helmikuuta K. Kankarin neuvottelevaksi jäseneksi Maatyöväenliiton toimikuntaan.

Pohjolan Ammatillisen Piirijärjestön vuosikokouksessa, joka pidettiin helmikuun 25 p:nä Oulussa, edusti Ammattijärjestöä K. Kankari.

Kemin t.-y:n johtokunnan taholta ilmoitettiin, että Kemin Kirjatyöntekijäin osastossa on 3 jäsentä, joidenka tiedetään toimivan porvarillisissa järjestöissä, jopa suojeluskunnassakin. Ilmoituksen johdosta päätti toimeenpaneva valiokunta kokouksessaan maaliskuun 14 p:nä kehoittaa S. Kirjatyöntekijäin liiton toimikuntaa ryhtymään toimenpiteisiin suojeluskuntalaisten erottamiseksi liitosta.

Toimeenpanevan valiokunnan kokouksessa maaliskuun 14 p:nä päätettiin, Varkauden ammattiosastojen johtokuntain yhteisen kokouksen kehoituksesta, ryhtyä toimenpiteisiin Varkaudessa sijaitsevan n.k. kruunun tehtaan käyntiinsaattamiseksi. Asia esitettiin työväenpuolueiden eduskuntaryhmille.

Toimeenpanevan valiokunnan kokouksessa maaliskuun 17 p:nä päätettiin, työehtosopimuslakia koskevassa asiassa, kääntyä työväenpuolueiden eduskuntaryhmän puoleen esityksellä, huomioonottaen lakiehdotuksessa olevat työväestölle epäedulliset kohdat, että siinä tapauksessa, ellei lakiin saada työväenasiainvaliokunnan mietintöön liittyvässä Matti Paasivuoren y.m. vastalauseessa esitettyjä muutoksia, molemmat ryhmät esittäisivät lakiehdotuksen hylkäämistä ja että ryhmät hylkäävän esityksensä yhteydessä tekisivät ehdotuksen, että eduskunta pyytäisi hallitukselta uuden lakiehdotuksen asiassa.

Toimikunnan kokouksessa 24 p:nä maaliskuuta päätettiin Emil Tuomen puolesta maksaa Tammisaaren pakkotyölaitokselle 1,000 mk. kirjallisten töiden suorittamista varten. Tuomi nim. oli ilmoittanut ryhtyvänsä kirjoittamaan ammattiyhdistysliikettä käsittelevää noin 300 sivun laajuista kirjaa.

Kokouksessaan huhtikuun 4 p:nä päätti toimeenpaneva valiokunta kehoittaa Helsingin Ammatillista Keskusneuvostoa ryhtymään toimenpiteisiin yhteisen vappukulkueen aikaansaamiseksi Helsingissä. Kehoitus ei johtanut toivottuihin tuloksiin.

Toimeenpanevan valiokunnan kokouksessa huhtikuun 21 p:nä päätettiin kääntyä valtioneuvoston puoleen anomuksella, että Mikkelissä valtionrautateiden uutisrakennuksella maksamatta jääneet työläisten palkat, yhteensä 35,891: 75, suoritettaisiin yleisistä varoista. Palkat oli urakoitsija Lyly jättänyt suorittamatta. — Anomukseen ei saatu minkäänlaista vastausta.

Kokouksessaan 26 p:nä toukokuuta päätti toimikunta, että Työväen Akatemian kannatusosakeyhtiöstä otetaan 4 osaketta. Yhtiön kokouksiin Ammattijärjestöä edustamaan valittiin Edv. Huttunen ja varalle Nestori Aronen.

Sosiaaliministeriön kirjelmän (24.5.1923) johdosta, jossa Ammattijärjestöä kehoitettiin esittämään työaikalautakunnan jäsen- ja vara jäsen ehdokkaat, toimikunnan kokouksessa 26 p:nä toukokuuta valittiin mainituiksi ehdokkikaiksi: Hj. Niemelä ja L. Nurmiäho sekä varalle O. A. Nyman, H. Moisio, Frans Heinonen ja A. J. Luostarinen.

Tehdyn pyynnön johdosta päätti toimikunta kokouksessaan kesäkuun 20 p:nä myöntää Viron Työväenyhdistysten Yliiitolle (ammattijärjestölle) 1,000 markan avustuksen mainitulle liitolle oman talon hankkimista varten.

Toimeenpanevan valiokunnan kokouksessa heinäkuun 21 p:nä päätettiin julkaista kehoitus, että Ammattijärjestöön kuuluvat järjestöt ja yksityiset jäsenet tekisivät lahjoituksia Helsingin rakennustyösulkulaisten avustamista varten. Tämän kehoituksen perusteella saapuikin lahjoituksina 18,347 mk. 45 penniä.

Kun oli saapunut valituksia siitä, että muutamilla paikkakunnilla oli annettu myöskin poliittisten järjestöjen kuulua ammatillisiin keskusneuvostoihin, päätti toimeenpaneva valiokunta tämän johdosta julkaista tiedonannon, että vastaisuudessa ei tulisi sallia puhtaasti poliittisten järjestöjen kuulumista ammatillisiin keskusneuvostoihin.

Toimikunta päätti kokouksessaan elokuun 1 p:nä, että Oy. Kuva-työstä ostetaan Ammattijärjestölle 5 osaketta a 500 mk.

Norjan ammattijärjestön sihteeristöltä saapui elokuun 11 p:nä saman kuun 3 p:nä tapahtuneiden vangitsemisten johdosta seuraava sähkösanoma :

"Norjan ammattijärjestön (Maajärjestön) sihteeristö lähetti tervehdyksensä sen myötätunnon ilmaisuksi mitä Norjan työväki tuntee suomalaisia veljiään kohtaan tänä kovana aikana, jota nämä nyt saavat elää taistelussa taantumusta vastaan. Tässä taistelussa seisovat Norjan ammatillisesti järjestyneet työläiset täydellisesti Suomen työläisten rinnalla ja ovat valmiit antamaan kaikkea tukea mikä suinkin on mahdollista.

Sihteeristön puolesta Lian."

Sähkösanoma esitettiin 14 p:nä pidetylle toimikunnan kokoukselle. Toimikunta päätti sen johdosta lähettää kirjelmän Norjan ammattijärjestön sihteeristölle, jossa lyhyesti kiitettiin siitä myötätunnosta, jota Norjan työläiset tuntevat suomalaisia tovereitaan kohtaan.

Myöhemmin lähetti Norjan ammattijärjestö 5,000 kruunua poliittisista syistä vangittujen oikeudellista avustamista varten.

Tehdyn esityksen mukaisesti päätti toimeenpaneva valiokunta, kokouksessaan 21 p:nä syyskuuta, huolehtia Yrjö Mäkelinin ruumiin kuljettamisesta Ouluun, siellä haudattavaksi. Päätöksen mukaisesti tuotiin ruumis Hrgin työväentalon pihamaalle syyskuun 22 p:nä klo 2 Lp., josta klo 2, 4 i.p. monituhatlukuinen ruumissaattue lähti asemalle.

c/3

Hautajaistilaisuudessa saman kuun 29 p:nä Oulussa laski puheenjohtaja Edv. Huttunen Ammattijärjestön puolesta seppeleen vainajan haudalle.

Sosiaaliministeriöltä saapuneen kirjelmän johdosta, jossa kehoitettiin esittämään ehdokkaat yhteen sosialivaltuutetun ja yhteen varasocialivaltuutetun toimeen 1 prstä tammikuuta 1924 lukien alkavaksi kolmivuotiskaudeksi, päätti toimeenpaneva valiokunta kokouksessaan 16 p:nä marraskuuta asettaa näiksi ehdokkaiksi Ammattijärjestön puheenjohtajan Edv. Huttusen vakinaiseksi ja S. Metalliteollisuus-työntekijäin liiton sihteerin V. V. Salovaaran varalle. Samassa kokouksessa asetettiin myöskin vakuutusneuvoston jäsenehdokkaat. Niiksi tulivat: Artturi Virta, Heikki Moisio ja K. M. Pukki vakinaisiksi sekä Matti Lumme, Edv. Forsten, Uno Nurminen, Evert Ekholm, A. Lindegrén ja Rikhard Ojala varalle. Näistä esitettiin K. M. Pukki, A. Lindegrén ja Rikhard Ojala maatyöläisten edustajiksi. Sanomalehtitietojen mukaan ei Sosialiministeriö ottanut kaikkia sille esitettyjä ehdokkaita huomionsa.

Toimeenpanevan valiokunnan kokouksessa marraskuun 28 p:nä esitettiin Ruotsin ammattijärjestöltä saapunut kirjelmä, jossa ilmoitettiin, että mainittu järjestö viettää 25-vuotisjuhlaansa 1 p:nä tammikuuta 1924 sekä kehoitettiin S. Ammattijärjestöä edustajiensa kautta ottamaan osaa tähän juhlaan.

Kutsua päätettiin noudattaa. Edustajaksi juhlaan valittiin Ammattijärjestön puheenjohtaja Edv. Huttunen.

Toimeenpanevan valiokunnan kokouksessa joulukuun 7 p:nä päätettiin oppisopimuslain ja sen soveltamiseksi annetun valtioneuvoston päätöksen edellyttämästä ohjesääntöehdotuksesta antaa Ammattikasvatusneuvoston pyytämä lausunto. Lausunnossa huomautettiin, että ohjesäännössä olisi otettava huomioon myöskin tehdasteollisuuden asettamat vaatimukset, jota ohjesääntöehdotuksessa ei oltu tehty.

Työväen Sivistysliiton edustajistoon kuuluivat seuraavat henkilöt: O. A. Nyman, A. Halme, V. V. Salovaara, K. Kankari, E. A. Metsäranta ja J. Venhola vakinaisina sekä O. Rantanen, Saima Kiviranta ja Matti Väisänen varalta.

Mikäli muita tässä toimintakertomuksessa mainitsemattomia asioita on ollut käsiteltävänä, ovat ne koskeneet aivan vähäpätöisiä juttuja, joten niistä ei ole katsottu tarpeelliseksi mainita.

Ammattijärjestön ja siihen kuuluvien liittojen taloudellinen asema ja niissä keväin osastojen ja jäsenten lukumäärä käy selville tilikertomuksesta ja liitteinä olevista taulukoista.

SUOMEN AMMATTIJÄRJESTÖN TOIMIKUNNAN

puolesta:

E. A. Metsäranta.

Kertomus

S. Ammattijärjestön tileistä vuodelta 1923.

Kertomus

S. Ammattijärjestön tileistä vuodelta 1923.

(Kokonaistulot ja -menot)

Tulot:

Kassajäännös vuodelta 1922 ..	124,272:58
Vakinaisia veroja	266,176:50
Valistusveroja	66,340:45
Ylim. veron rästejä v:lta 1921	30:—
<i>Kustannusliikkeestä:</i>	
Työnjuhla-julkais.	62,805:25
Arb. Festistä	2,245:—
Joululehdestä	80,409:50
Ed.kokouks. pöytäk.	4,974:—
Muusta kirjallisuud.	10,738:80
Ammattijärj.-lehd.	20,043:50
Juhlista (Työjuhlat)	94,115:34
Jäsenmerkeistä	31,808:05
Vappumerkeistä v. 1922 (So-	
sialist. puolueelta)	15,316:45
<i>Lahjoituksia:</i>	
Helsingin rakennus-	
sukulaisille	18,347:45
Oikeus-avustuksia	
varten (Norjan	
Amm.järj)	30,000:—
Amm. oik. avustuk-	
sia varten (Hi-	
mangan os.)	500:—
Korkoja	48,847:45
Ed.kokoukskuluja	7,878:05
Velallistililtä	78,813:35
Velitystililtä	78,492:60
Välitystililtä	3,799:50
Vuokraa (Kivityönt.	
liitolta)	2,250:—
Siivouksesta (Kivi-	
työnt. liitolta)	250:—
Avustuksia takaisin (Lasiteol-	
lisuust. I)	100:—
Leimamerkeistä ja puhelimesta	
Nostettu pankista vuoden ku-	
luussa	86:—
	211,537:50

Menot:

<i>Avustuksiin:</i>	
Työriitojen avustuk-	
siin	33,286:—
Oikeusavustuksiin	10,205:—
Työv. järjestönuor-	
ten liitolle	5,000:—
Hautausavustukseen	
(Y. Mäkelin haut.)	
3,238:05	
Perheavustukseen	
(M. Väisäsen per-	
heelle)	1,000:—
Viron Amm.järjes-	
tölle	1,000:—
	53,729:05
<i>Valistusmenot:</i>	
Vakinaisten puhu-	
jiin kustannukset	
62,742:25	
Pohjolan piirin kust.	
28,900:—	
Valistusviikon kust.	
16,563:35	
Maatyöväen liitolle	
9,000:—	
Merimies- ja Läm-	
mittäjäuniolle	1,000:—
Helsingin työv. opin-	
topiirille	1,000:—
Rautatiel. amm. I ja	
Svr. konepajant. I.	
yht. mak.kuluja	289:50
Ruotsalaiselle sih-	
teeristöille	500:—
Tilapäispuhujille	1,399:70
	121,394:80
<i>Kustannusliikkeestä:</i>	
Työnjuhla-julk.	43,441:10
Arb. Festistä	3,451:10
Joululehdestä	55,054:60
Ed.kokouks. pöytäk.	8,559:50
Muusta kirjallis.	4,084:05
Ammattijärj.-lehd.	28,218:80
	143,409:15
<i>Kulunkeja:</i>	
Toimintakertomusten,	
uuvien sääntöjen,	
tilastojen, kierto-	
kirjeiden y.m. sek-	
kal. painatustöistä	
28,636:25	
Postikuluja 1,504:95,	
puhelim. 1,368:80,	
sanomalehtitilauk-	
sista 1,278:—,	

Siirto 1,211,929:87

Siirto 318,533:—

Siirto 1,211,929 : 87

Siirto 318,533: —

konttoritarpeista,
vakuutusmaksuja,
sähkösanomista ja
valosta 3,463:22
yht. 7,615:27 36,251:52

Palkkioita ja matkakuluja:

Puheenjoht. matka-
ja päivärahat 7,040: 20
Toimik. jäs. kokous-
palkkiot 5,008:—
Siivoojan palkkio .. 3,000:—
Tilintarkast. palkkiot 1,200:—
Tilapäisapul. palkk.
ja käännöstöistä
y.m. yht. 2,714:35 18,962:55
O/Y. Kuvatyön 5 osakkeesta 2,500:—
Velallistilille kirj. y.m. 70,090: 15
Velkojatilille v. 1922, palkin-
toja y.m. 2,345:—
Kirjastoon 477:—
Toimiston vuokraan 19,500:—
Työv. Sivistysliiton verot 6,025:75
Jäsenmerkeistä 5,062:—
Avustuskom. Norjan Amm.-
Ijärj. lahja 30,000:—
Edustajakokouskuluja 79,857-80
Välitystilille 3,799:50
Palkkoja 119,566:—
Viety pankkiin v:n kuluessa .. 424,633:94
Kassajäännös vuodelle 1924 .. 74,325:66

Smk. 1,211,929:87

Smk. 1,211,929: 87

Voitto- ja tappiotili

T a p p i o k s i :

Työriitojen avustustili 33,186 —
Oikeusavustustili 9,855 —
Kannatusavustustili 6,000 -r-
Hautausavustustili 3,238 05
Perheavustustili 1,000 —
Aarni-järjestö-lehden tili 7,575 30
Ed.-kokouksen pöytäkirjatili 3,585 50
Ed.-ikokouskulujen tili 1,044 45
Arb. Festin tilin 1,206 10
Työv. Sivistysliiton tili 6,025 75
Vuokratili 17,250 —
Palkkio- ja matkakulujen tili .. 18,712 55
Kulunkitili 36,165 52
Valistustili 50,231 30
Palkkatili 119,566
Kustannusliiketili (poisto) 3,656 70
Kirjastontili (poisto) 477
Velallistili (poisto) 1,327 50
Pääomatili (voitto) 158,778 62

Smk. 478,881:34

V o i t o k s i :

Työnijuhlajulkaisuntili 19,064: 15
Joululehden tili 24,754: 90
Muun kirjallisuuden tili 6,262: 45
Jäsenmerkkien tili 26,746: 05
Vappumerkkien tili (v. 1922) .. 15,316: 45
Juhlien tili 94,115:34
Lahjoitustili H :gin rak työläis. 18,347:45
" muihin tarkoituksiin 150:—
Korkotili 7,878:05
Vakinaisten verojen tili 266,176:50
Ylim. verojen tili (räst. v. 1921) 30:—
Perimättömien palkintojen tili.. 40:—

Smk. 478,881:34

Taloudellinen asema joulukuun 31 p:nä 1923.

Tasaustili

Varat:		Velat:	
Käteistä rahaa	74,325:66	Lahden Työväentalo O/Y. osak-	
Talletuksia pankissa	250,653:35	keista	20,696:—
	324,979:01	Pääomatili (puhdas omaisuus)	415,052:76
<i>Saatavia lainoista:</i>			
Sos.-dem. Nuorisol.	10,000:		
Antti Räsäseltä	25,000:—		
Frans Huttuselta ..	100:—		35,100:—
<i>Tilisaatavia:</i>			
Sosialistin kirjakaup-			
palta, Turku	1,092:25		
Oulun 1. Työv. Kir-			
jateollis. o/Y:ltä,			
Oulu	168		
Kainuun Työv. kir-			
jakaup., Kajaani			
Amm. keskusneuv-			
ostolta, Tampere	785		
Amm. keskusneuv-			
ostolta, Pori	727		
Metallit. Teollisuus-			
neuvostolta, Tam-			
pere	480:—		
Metallit. Teollisuus-			
neuvostolta, Hel-			
sinki	334 50		
S. Työmiehen Tu-			
run konttorilta ..	1,875		
Hannes Okaselta,			
Tampere	1,600		
J. Karolalta, Hel-			
sinki	100	7,170:75	
Osakkeiden arvo		35,586:—	
Kirjallisuusvaraston arvo		32,911:—	
Kaluston arvo		1:—	
Kirjaston arvo		1:—	
		<u>Smk 435,748:76</u>	<u>Smk. 435,748:76</u>

Pääomatili

Debet:		Kredit:	
1923		1923	
Jouluk. 31 p. An Tasaustili ...	415,052:76	Tammik. 1 p. Per Tasaustili	256,274:14
		Jouluk. 31p. „ Voitto- ja Tap-	
		piotili (pääoman	
		lisäys	158,778:62
		<u>Smk. 415,052:76</u>	<u>Smk. 415,052:76</u>

Helsingissä 26 p:nä helmikuuta 1924.

A. Halme.

Tilintarkastuskertomus.

Valittuina tarkastamaan Suomen Ammattijärjestön r.y. tilejä vuodelta 1923, olemme tänään tehtävämme saattaneet loppuun ja saamme lausuntonamme esittää seuraavaa:

- 1) että kaikista tuloista ja menoista löytyi asianmukaiset ja hyväksyttävät todistukset;
- 2) että tilinpäätös ja inventariot ovat oikein tehty ja hyväksyttävät ;
- 3) että kassa, jonka tänään laskimme, vastasi kirjojen osoittamaa ylijäämää; ja
- 4) että taloutta ja kirjanpitoa on yleensä hyvin ja huolellisesti hoidettu.

Edellä esittämämme perusteella saamme ehdottaa Ammattijärjestön toimikunnalle ja taloudenhoitajalle tili vapautta mainitulta tilivuodelta.

Helsingissä helmikuun 28 päivänä 1924.

Alpo Halme. *Otto Tanner.* *Saima Kiviranta.*

V. 1923 tiliin ovat liitot suorittaneet S. Ammattijärjestölle vakinaisia- ja valistusveroja sekä edustajakokouskuluja seuraavasti:

N:o	Liiton nimi	Vak. veroja Smk.	Valistus- veroja Smk.	Ed.kk.- kuluja Smk.	Yhteensä Smk.
1	Lasiteollisuustyöväen liitto	900:75	192:20	1,023:55	2,116:05
2	Tie- ja Vesirakennust. „	6,361:50	1,475:75	3,070:65	10,907:90
3	Puutyöntekijäin „	18,641:75	4,550:10	5,117:75	28,309:60
4	Sukeltajain „	290:—	54:60	¹⁾ 1,023:55	1,368:15
5	Saha-, Kulj.- ja Sekat. „	92,736:75	21,301:80	18,423:90	132,462:45
6	Paperiteollisuustyöväen „	9,476:25	4,381:50	4,094:20	17,951:95
7	Jalometallityöntekijäin „	1,331:—	346:20	1,023:55	2,700:75
8	Elintarveteollisuust. „	6,699:25	1,936:15	3,070:65	11,706:05
9	Kivityöntekijäin „	6,785:50	1,466:65	3,070:65	11,322:80
10	Kutomateollisuustyönt. „	7,903:50	2,519:95	3,070:65	13,494:10
11	Metalliteollisuustyönt. „	47,766:50	10,701:10	9,211:95	67,679:55
12	Kirjatyöntekijäin „	13,001:75	3,580:55	4,094:20	20,676:50
13	Muurarien, R. ja U. „	9,286:50	1,906:10	3,070:65	14,263:25
14	Nahkateollisuustyönt. „	8,107:50	²⁾ 2,274:45	3,070:65	13,452:60
15	Vaatetustyöntekijäin „	7,610:25	2,058:95	3,070:65	12,739:85
16	Maalarintyöntekijäin „	6,237:75	1,317:50	2,047:10	9,602:35
17	Rautatieläisten amm. „	1,625:75	447:40	1,023:55	3,096:70
18	Ajurien „	5,281:50	1,022:15	2,047:10	8,350:75
19	Merimies- ja Lämm. Unio	2,508:—	644:25	1,023:55	4,175:80
20	S.V.R. Konep. työnt. liitto	3,667:25	792:90	2,047:10	6,507:25
21	Liike- ja Taloustyönt. „	8,120:—	2,593:30	3,070:65	13,783:95
22	Maatyöväen „	1,837:50	806:90	2,047:10	4,691:50
Yhteensä Smk.		266,176:50	66,370:45	78,813:35	411,360:30

¹⁾ Maksettu myöhemmin takaisin.

²⁾ Sisältyy v. 1921 ylim. veroja 30 mk.

Tietoja

Suomen Ammattijärjestöön kuuluvien liittojen jäsenistä, jäsenten keskimääräisistä tuntipalkoista, liittojen ja osastojen varoista, yhdistettynä ja eriteltyinä, liittojen ja pääkassojen ja työttömyys- ja matka-apukassojen tuloista ja menoista, sekä varoista vuodelta 1923.

Taulukko N:o 1.

Tietoja S. Ammattijärjestön jäsenistä v:ita 1923.

N:o	Liiton nimi	Jäseniä oli v. 1922 lopussa	Vuoden kuluessa liittyi uusia	Vuoden kuluessa erosi ja telttiin	Jäsenluku v. 1923 lopussa			Yhteensä	Jäsenistä oli maksuvapailla v. 1923 lop.					Yhteensä		
					Miehiä	Naisia	Yhteensä		Työttöm.	Sairausten lähden	Vanhuuksien lähden	Sotapäiv.	Muiden syiden		Yhteensä	
1	Lasiteollisuusyövän liitto	120	56	33	139	4	143	—	—	—	—	—	—	5		
2	Tie- ja Vesirak. työl.	1,096	25	—	973	148	1,121	23	—	—	—	—	—	149		
3	Puutyöntekijäin	3,410	498	654	3,233	21	3,254	—	—	—	—	—	—	467		
4	Sukeltajain	44	—	—	44	—	44	—	—	—	—	—	—	—		
5	Saha-, Kullj- ja Sekatyöv. liitto	16,308	2,314	2,303	12,046	4,273	16,319	—	—	—	—	—	—	1,204		
6	Paperiteollisuusyöv.	2,487	351	704	1,438	696	2,134	—	—	—	—	—	—	140		
7	Jalometallityönt.	244	30	44	199	31	230	14	46	—	—	—	—	19		
8	Elintarveteollisuusyöntek.	1,391	336	384	851	492	1,343	—	—	—	—	—	—	62		
9	Kivityöntekijäin	1,066	163	168	1,061	—	1,061	5	—	—	—	—	—	79		
10	Kutomateollisuusyönt.	1,833	473	506	1,061	—	1,061	—	—	—	—	—	—	131		
11	Metalliteollisuusyönt.	7,730	1,789	1,577	7,749	1,213	1,800	33	—	—	—	—	—	195		
12	Kirjatyöntekijäin	2,810	—	250	1,743	817	2,560	—	—	—	—	—	—	46		
13	Muurarien-, R- ja U.	1,335	312	78	1,569	—	1,569	—	—	—	—	—	—	50		
14	Nakkateollisuusyönt.	1,537	498	348	1,184	503	1,687	—	—	—	—	—	—	21		
15	Vaatetustyöntekijäin	1,500	291	352	692	747	1,439	—	—	—	—	—	—	70		
16	Maalarintyöntekijäin	961	95	—	1,056	—	1,056	—	—	—	—	—	—	46		
17	Rautatieläisten amm.	311	—	91	200	20	220	—	—	—	—	—	—	12		
18	Ajuriin	725	54	—	764	15	779	—	—	—	—	—	—	13		
19	Merimies- ja Lämm. unio	508	—	217	291	—	291	—	—	—	—	—	—	—		
20	S.V.R. Konepajojen työnt. liitto	583	138	118	598	—	598	—	—	—	—	—	—	—		
21	Liike- ja Taloustyönt.	1,674	844	590	767	5	1,161	—	—	—	—	—	—	12		
22	Maatyövän	503	259	139	502	121	623	—	—	—	—	—	—	47		
	Yhteensä	48,176	8,527	8,557	37,686	10,460	48,146	—	30	1,014	1,368	640	505	634	840	3,487

Eri vuosineljänneksillä vaihteli jäsenluku seuraavasti:

I v. nelj. lopussa oli jäseniä	49,057	+ 881
II " " " "	48,397	— 660
III " " " "	47,633	— 764
IV " " " "	48,146	+ 513

Vähennykset II ja III v. nelj. yht. 1,424

Lisäykset I ja IV " " 1,394

Vähennys 30

Taulukko N:o 2.

Tietoja S. Ammattijärjestön jäsenten keskimääräisistä tuntipalkoista vuosien 1922 ja 1923 lopussa, osastojen antamien tietojen mukaan.

N:o	Liiton nimi	Keskimääräiset tuntipalkat olivat								
		V. 1922 lopussa				V. 1923 lopussa				Oppi- lailla v. 1923 lo- pussa
		mie- hillä		nai- silla		mie- hillä		nai- silla		
mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	
1	Lasiteollisuustyöväen liitto	6 33	—	—	—	7 75	—	—	—	1) 3 75
2	Tie- ja Vesirakennustyöl. liitto	4 59	2 85	—	—	4 94	3 16	—	—	—
3	Puutyöntekijäin	6 18	—	3 80	—	6 04	—	—	—	3 87
4	Sukeltajain	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Saha-, Kulj- ja Sekatyöv.	4 72	2 73	—	—	4 82	3 38	—	—	—
6	Paperiteollisuustyöv.	3 79	2 14	—	—	3 60	2 17	—	—	—
7	Jalometallityönt.	—	—	—	—	6 96	3 90	—	—	2 41
8	Elintarveteollisuustyönt.	6 94	3 65	—	—	6 44	3 53	—	—	3 78
9	Kivityöntekijäin	6 75	—	—	—	7 30	—	—	—	—
10	Kutomateollisuustyöv.	4 —	2 01	—	—	—	—	—	—	—
11	Metalliteollisuustyöv.	4 67	2 43	—	—	4 93	—	—	—	2 84
12	Kirjatyöntekijäin	6 50	4 50	—	—	7 —	5 45	—	—	3 50
13	Muurarien-, R- ja U.	9 38	—	—	—	9 43	—	—	—	6 94
14	Nahkateollisuustyönt.	5 41	3 25	—	—	5 22	—	—	—	—
15	Vaatetustyöntekijäin	6 52	3 75	—	—	7 17	4 07	—	—	—
16	Maalarintyöntekijäin	7 92	—	—	—	8 76	—	—	—	4 76
17	Rautatieläisten amm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Ajurien	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	Merimies- ja Lämmitt. Unio	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	S.V.R. Konepajojentyönt.	5 40	4 —	—	—	5 50	—	—	—	2 85
21	Liike- ja Taloustyönt.	—	—	—	—	4 88	3 —	—	—	—
22	Maatyöväen	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Keskimäärin kaikilla jäsenillä		5 63	3 15	—	—	6 29	3 58	—	—	3 85

Taulukon mukaan ovat siis keskimääräiset tuntipalkat nousseet:

		Mieh.	Nais.	Opp.
Keskimääräiset tuntipalkat olivat	1923 lopussa . .	6: 29	3: 58	3: 85
”	1922 ” . .	5: 63	3: 15	3: 25
	Lisäys rahassa —:	66	43	64
	” pros. .	11,56	13,65	19,63

1) Oppilaiden palkat koskevat yksinomaan miespuolisia oppilaita.

Taulukko N:o 3.

Yhdistelmä liittojen pääkassojen ja osastojen hoidossa olevasta omaisuudesta, sekä työttömyys- ja matka-apukassojen varoista v. 1923 lopussa.

No	Liiton nimi	Liittojen pääkassoissa oleva omaisuus		Osastojen hoidossa oleva omaisuus		Työttömyys- ja matka-apukassojen varat		Yhteensä		Keskimäärin jokaista jäsentä kohti	
		mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.
1	Lasiteollisuusyövän liitto	17,267	50	7,558	78	—	—	24,806	28	173	47
2	Tie- ja Vesirakennustyöl. liitto	5,101	15	47,670	46	32,052	12	84,823	73	75	66
3	Puutyöntekijäin	334,152	03	240,951	—	325,647	82	900,750	85	276	81
4	Sukehtajain	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Saha-, Kujj- ja Sekatyöv.	962,155	29	1,124,687	56	70,910	97	2,086,842	85	127	87
6	Paperiteollisuusyöv.	106,516	85	75,071	62	—	—	252,499	44	118	32
7	Jalometallityöntekijäin	76,301	56	53,278	37	—	—	129,579	93	563	39
8	Eiitarveteollisuusyönt.	44,420	62	85,383	72	17,615	02	147,369	36	109	68
9	Kivityöntekijäin	65,385	69	74,992	48	—	—	140,378	37	132	30
10	Kutomateollisuusyönt.	54,285	97	97,337	54	57,230	88	208,854	39	116	54
11	Metalliteollisuusyönt.	1,026,908	69	240,270	62	27,319	61	1,294,498	92	162	49
12	Kirjatyöntekijäin	280,740	03	—	—	27,317	49	308,057	52	120	30
13	Muurarien-, R- ja Uunintek.	144,069	91	166,621	77	—	—	310,691	68	198	02
14	Nahkateollisuusyönt.	124,841	63	90,596	71	—	—	215,438	34	127	70
15	Vaatetustyöntekijäin	69,704	07	128,377	03	—	—	198,081	10	137	65
16	Maalarintyöntekijäin	69,759	92	68,476	29	—	—	138,236	21	130	91
17	Rautateleläisten amm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Ajuritien	57,524	61	28,214	81	—	—	85,739	42	110	06
19	Merimies- ja Lämmitäjä Unio	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	S.V.R. Konepajoyönt. liitto	44,617	28	27,955	22	—	—	72,572	50	120	34
21	Liike- ja Taloustyönt.	49,229	37	111,094	61	51,599	18	211,923	16	109	92
22	Maatyövän	18,339	43	8,214	30	—	—	26,553	73	42	62
	Ammattijärjestön hoidossa oleva omaisuus	3,551,321	80	2,676,682	89	609,693	09	6,837,697	78	142	02
	Yhteensä Smk.	415,052	76	—	—	—	—	415,052	76	8	62
		3,966,374	56	2,676,682	89	609,693	09	7,252,750	54	150	64

1) Varat on jaettu koko Ammattijärjestön jäsenmäärällä.

Taulukko N:o 4.

Tietoja S. Ammattijärjestöön kuuluvien liittojen pääkassojen varoista v. 1923 eriteltyinä.

N:o	Liiton nimi	Liittojen välittömässä hoidossa olevat varat vuoden lopussa																			
		V a r o j a																			
		Rahaa kassassa		Rahaa pankissa		Saattavia		Osakkeita ja arvopapereita		Kälustön arvo		Kirjaston arvo		Muuta omaisuutta		Omaisuutta yhteensä		Velkoja		Puhdas omaisuus	
mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.
1	Lasiteollisuusyö. l.	3,064	19	13,558	31	—	—	645	—	1,075	—	—	—	—	—	17,267	50	—	—	17,267	50
2	Tie- ja Vesirak-t. l.	739	09	1,015	57	2,327	15	8,232	35	8,000	—	1	—	1,260	—	14,649	16	9,548	01	5,101	15
3	Puuyöntekijäin l.	13,883	02	153,888	81	83,945	75	5,495	—	—	—	—	—	68,938	45	334,152	03	—	—	334,152	03
4	Sukelajain liitto	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Saha-, K.- ja Sekat. l.	136,532	82	697,986	05	136,074	76	18,610	—	22,929	95	1	—	17,612	50	1,029,747	08	67,591	79	962,155	29
6	Paperiteollisuus. l.	23,240	87	59,682	48	1,034	30	2,300	—	7,126	20	755	—	12,378	—	106,516	85	—	—	106,516	85
7	Jalometalliyönt. l.	89	50	57,298	92	7,600	—	50	—	526	—	—	—	10,787	14	76,301	56	—	—	76,301	56
8	Elintarveteollis. l.	8,229	85	20,020	10	2,148	—	11,272	67	—	—	—	—	2,750	—	44,420	62	—	—	44,420	62
9	Kiviyöntekijäin l.	25,379	29	37,388	60	—	—	800	—	1,350	—	1	—	1,984	35	66,103	24	717	35	65,385	89
10	Kutomateollisuus. l.	10,382	05	51,424	89	—	—	3,414	—	3,414	—	—	—	8,553	—	74,573	94	20,287	97	54,285	97
11	Metalliteollisuus. l.	106,937	89	338,446	42	159,930	50	36,965	—	15,049	88	—	—	369,579	—	1,026,908	69	—	—	1,026,908	69
12	Kirjatyöntekijäin l.	44,031	53	75,111	97	160,695	53	900	—	1	—	—	—	—	—	280,740	03	—	—	280,740	03
13	Muurari-, R.- ja U. l.	24,247	35	117,395	86	175	30	200	—	3,600	—	1	—	2,050	40	144,069	91	—	—	144,069	91
14	Nahkateollisuus. l.	19,135	25	93,187	78	6,450	25	360	—	3,600	—	—	—	4,017	35	126,751	63	1,910	—	124,841	63
15	Vaatetustyönt. liitto	11,124	—	50,423	96	3,458	63	1,450	—	2,366	20	553	95	327	35	69,704	07	—	—	69,704	07
16	Maalarityönt. liitto	3,180	48	73,089	99	—	—	500	—	600	—	—	—	—	—	77,370	47	7,610	55	69,759	92
17	Rautatiel. amm. l.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Ajurien liitto	9,764	64	12,742	16	30,724	96	800	—	787	—	—	—	2,505	85	57,524	61	—	—	57,524	61
19	Merim.- ja L. Unio	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	S.V.R. Konep.t. liitto	1,522	17	37,878	71	1,437	—	200	—	112	40	—	—	3,467	—	44,617	28	—	—	44,617	28
21	Liike- ja Taloust. l.	35,678	74	21,109	64	12,086	45	500	—	2,161	40	1	—	5,087	68	76,634	91	27,405	54	49,229	37
22	Maatyöväen liitto	757	57	20,379	66	—	—	—	—	—	—	1	—	137	70	21,275	93	2,936	50	18,339	43
	Liitt. pääkass. yht.	478,070	30	1,932,029	86	608,098	58	89,280	02	69,100	03	1,314	95	511,435	77	3,689,329	51	138,007	71	3,551,321	80
	A.-j. hoid. olev. varat	74,325	66	250,653	35	42,270	75	35,586	—	1	—	1	—	32,911	—	435,748	76	20,696	—	415,052	76
	Yht. Smk.	552,395	96	2,182,683	21	650,369	33	124,866	02	69,101	03	1,315	95	544,346	77	4,125,078	27	158,703	71	3,966,374	56

*) Sairausr- ja hautausapurahaston varat.

Taulukko N:o 5.

Tietoja S. Ammattijärjestöön kuuluvien liittojen osastojen varoista v. 1923 eriteltyinä.

N:o	Liiton nimi	Osastojen välittömässä hoidossa olevat varat vuoden lopussa												Puhdas omaisuus		Tietoja antaneiden osastojen luku							
		V a r o j a												Velkoja		Puhdas omaisuus		Tietoja antaneiden osastojen luku					
		Rahaa kassassa		Rahaa pankissa		Saatavia		Osakkeita		Kaluiston arvo		Kirjaston arvo		Muuta omaisuutta		Omaisuutta yhteensä		Velkoja		Puhdas omaisuus		Tietoja antaneiden osastojen luku	
mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.		
1	Lasiteollisuusyöv. l.	4,017	20	2,856	09	12	—	533	50	—	—	—	—	—	—	7,538	78	—	—	7,538	78	3	
2	Tie- ja Vestrak-t. l.	18,391	46	19,061	42	5,428	08	1,400	—	2,376	—	512	—	501	50	47,670	46	—	—	47,670	46	19	
3	Puutyöntekijäin l.	36,596	81	111,997	58	48,277	14	40,286	—	15,431	57	1,207	30	1,743	08	255,538	98	14,587	98	240,951	—	52	
4	Sukeltajain liitto	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
5	Saha-, Kulj- ja S. l.	114,702	24	394,768	98	122,150	86	78,342	—	87,730	57	398	16,344	63	364,848	27	1,178,887	55	54,199	99	1,124,687	56	137
6	Paperiteollisuus. l.	12,407	50	31,188	75	9,145	43	4,333	—	15,032	24	146	1,619	12	3,082	88	76,808	92	1,737	30	75,071	62	26
7	Jalometallityönt. l.	4,011	83	41,603	54	—	—	7,215	—	1	—	7	39	—	408	—	53,278	37	—	—	53,278	37	5
8	Elintarv. työntek. l.	20,333	13	40,001	94	3,972	85	13,471	30	6,849	50	85	120	—	585	—	85,333	72	—	—	85,333	72	23
9	Kivityöntekijäin l.	11,417	01	38,822	74	9,204	83	13,816	—	4,573	58	473	10	237	—	78,564	26	3,571	78	74,992	48	24	
10	Kutomateoll. työnt. l.	9,209	77	68,032	82	1,169	75	6,610	—	7,837	93	5	465	—	4,996	37	98,321	64	984	10	97,337	54	17
11	Metaliteollisuus. l.	66,356	14	94,216	48	55,569	78	35,820	—	25,492	23	735	3,400	85	7,954	24	288,809	72	48,539	10	240,270	62	73
12	Kirjatyöntekijäin l.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Muurar-, R- ja U. l.	25,066	14	85,754	90	20,153	59	21,110	—	3,957	97	75	328	97	10,250	20	166,621	77	—	—	166,621	77	35
14	Nahkateollisuus. l.	13,922	70	49,256	76	15,804	38	12,754	—	5,465	10	22	582	62	225	—	98,010	56	7,413	85	90,596	71	24
15	Vaatetustyöntek. l.	20,602	30	88,687	12	1,894	90	1,613	—	5,279	71	—	30	—	270	—	128,377	03	—	—	128,377	03	29
16	Maalarityöntekij. l.	11,013	77	44,359	97	2,489	75	7,390	—	3,035	82	—	1,061	98	18	—	69,376	29	900	—	68,476	29	20
17	Rautatieläist. amm. l.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Ajuritien liiton . . .	3,043	13	14,709	76	—	—	3,060	—	538	15	—	75	—	6,788	77	28,214	81	—	—	28,214	81	8
19	Merim. ja L. Unio . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	S.V.R. Konep.t. l.	3,952	02	17,380	20	2,538	70	2,831	—	886	—	110	275	—	119	80	27,982	72	27	50	27,955	22	8
21	Liike- ja Taloust. l.	22,770	87	62,379	35	8,914	25	14,889	—	2,870	90	—	30	—	6,625	20	118,479	57	7,384	96	111,094	61	42
22	Maatyöväen liitto . . .	2,205	15	4,120	10	852	75	—	—	1,461	30	—	50	—	25	—	8,714	30	500	—	8,214	30	8
	Yhteensä Smk.	400,018	67	1,209,198	50	307,579	04	275,473	80	188,819	57	1,703	26,614	57	408,925	30	2,816,529	45	139,846	56	2,676,682	89	553

Taulukko N:o 7.

Valtion avustusta nauttivien työttömyys- ja matka-apukassojen tulot ja menot v. 1923.
(Kaksi viimeksi mainittua ei vielä nauti valtion avustusta.)

N:o	Kassan nimi	Tulot										Menot													
		Osakas- maksuja		Valtiolta		Korkoja		Lahjoituksia		Muita tuloja		Yhteensä		Työttömyys- avustusta	Jäsenelle	Matka- avustusta		Jäsenelle	Hoito- kustannuksia		Muita menoja		Yhteensä		
		mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.			mk.	p.		mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	
1	Suomen Puutyöntekijäin liiton työttömyys- ja matka-apukassa . .	92,823	80	21,024	16	13,622	40	—	—	—	—	127,470	36	35,802	25	161	487	—	12	18,579	80	—	—	54,869	05
2	S. Paperiteollisuustyöv. liiton työttömyys- ja matka-apukassa . . .	28,581	30	10,223	62	3,299	80	—	—	—	—	42,104	72	16,485	—	78	1,969	50	25	14,548	15	—	—	33,002	65
3	S. Kutomateollisuustyöv. liiton työttömyys- ja matka-apukassa . .	17,955	60	1,208	40	3,283	15	—	—	—	—	21,447	15	6,883	95	43	—	—	—	4,700	—	—	—	11,583	95
4	S. Metalliteollisuustyönt. liiton työttömyys- ja matka-apukassa . .	69,693	16	37,527	01	2,042	85	300	—	—	—	109,563	02	54,613	—	250	17,310	25	217	27,300	—	3,500	—	102,723	25
5	S. Kirjatyöntekijäin liiton työttömyys- ja matka-apukassa	81,235	35	4,670	66	1,026	60	—	—	11,595	63	98,528	24	60,310	75	147	—	—	—	11,000	—	—	—	71,310	75
6	S. Liike- ja Taloustyönt. liiton työttömyys- ja matka-apukassa . .	24,189	—	256	08	1,236	34	—	—	—	—	25,681	42	673	50	5	—	—	—	13,200	—	1,805	40	15,678	90
7	Tie- ja Vesirakennustyöläisten työttömyyskassa	2)2,561	—	—	—	313	42	3,000	—	—	—	5,874	42	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Elintarveteollisuustyönt. liiton työttömyyskassa	2) —	—	—	—	1,152	38	—	—	—	—	1,152	38	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Yhteensä Smk.	317,039	21	73,909	93	25,976	94	3,300	—	11,595	63	431,821	71	174,768	45	684	19,766	75	254	89,327	95	5,305	40	289,168	55

1) Puolelta vuodelta. — 2) Kaksi viimeksimainittua kassaa ei ole vielä toiminnassa.

Taulukko N:o 8.

Valtion avustusta nauttivien työttömyys- ja matka-apukassojen varat ja velat v. 1923 lopussa.
(Kaksi viimeksi mainittua ei vielä nauti valtion avustusta.)

N:o	K a s s a n n i m i	V a r a t						V e l a t						Varoja keskimäärin osakasta kohden			
		Rahaa kassassa		Talletuksia pankissa		Saatavia ja muita omaisuutta		Yhteensä		Velkoja		Puhdas omaisuus		Kassan osakasten luku		mk.	p.
		mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.		
1	Suomen Puutyöntekijäin liiton työttömyys- ja matka-apukassa	56 862	76	193 784	06	75 001	—	325 647	82	—	—	—	325 647	82	3 254	100	07
2	Suomen Paperiteollisuusyöv. liiton työttömyys- ja matka-apukassa	3 294	51	67 616	46	—	—	70 910	97	—	—	—	70 910	97	2 134	33	23
3	Suomen Kuitomateollisuusyöv. liiton työttömyys- ja matka-apukassa	6 072	36	51 158	52	—	—	57 230	88	—	—	—	57 230	88	1 800	31	80
4	Suomen Metalliteollisuusyöv. liiton työttömyys- ja matka-apukassa	15 276	76	12 042	85	—	—	27 319	61	50 000	—	—	1)	—	7 942	—	—
5	Suomen Kirjatyöntekijäin liiton työttömyys- ja matka-apukassa	680	90	26 636	59	—	—	27 317	49	—	—	—	27 317	49	2 560	10	67
6	Suomen Liike- ja taloustyönt. liiton työttömyys- ja matka-apukassa	—	—	34 090	10	17 509	08	51 599	18	—	—	—	51 599	18	1 928	26	75
7	Tie- ja Vesirakennustyöläisten liiton työttömyys- kassa	24 687	91	23 256	21	4 108	—	32 052	12	—	—	—	32 052	12	1 121	28	59
8	Elintarveteollisuusyöläisten liiton työttömyys- kassa	2)	—	17 615	02	—	—	17 615	02	—	—	—	17 615	02	1 343	13	11
	Yhteensä Smk.	86 875	20	426 199	81	96 618	08	609 693	09	50 000	—	—	582 373	48	22 082	—	—

1) Velat on 22 687:39 varoja suuremmat.

2) Kaksi viimeksi mainittua eivät vielä toimi.

Edelläolevien taulukoiden johdosta

on mainittava, ettei vuositilastoa vieläkään saatu täydellistä. Niinpä täytyi puutteellisten tietojen tähden jättää perusjärjestöjen (osastojen) tulot ja menot kokonaan julkaisematta. Mitä erinäisiin taulukoihin tulee, niin on taulukon n:o 1, johdosta mainittava, että kaikki liitot eivät saaneet tietoja yhtyeistä ja eronneista jäsenistään, joten jäsenten vaihtelu on todellisuudessa ollut jonkunvérran suurempi kun taulukko osoittaa.

Taulukon n:o 2 johdosta on mainittava, että osastojen antamat tiedot, varsinkin naisten ja oppilaiden palkoista olivat puutteellisia, joten siinä esiintyvät tiedot eivät siis ole aivan luotettavia. Miesten keskimääräisiin -tuntipalkkoihin nähden ne kuitenkin suunnilleen pitävät paikkansa. Vielä on mainittava, että kun samoihin liittoihin kuuluu useampia eri teollisuus- ja ammattialoja, niin ei tilastosta käy selville eri ryhmien palkat. Niinpä ovat sahateollisuustyöläisten, kuljetus- ja sekatyöläisten palkat yhdessä.

Mitä muihin taulukoihin tulee, niin vastaavat ne todellisuutta. Tosin eivät kaikki liitot ja osastot antaneet tietoja varallisuudestaan, mutta niiden poisjääminen ei paljoakaan vaikuta tilastoon.

Yleensä voidaan sanoa vuositilastojen suurin piirtein vastaavan Ammattijärjestön jäsenten keskimääräisiä tuntipalkkoja ja järjestön taloudellista asemaa.

Helsingissä 30/4 24.

A. Halme.